

การศึกษาประเพณีสวดพระมัลย์ของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อร่ามรัมย์ ด้วงชนะ

**งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๓**

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และการอนุเคราะห์ของผู้มีพระคุณ
หลายท่าน

ขอขอบพระคุณอาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
อาจารย์จำเริญ แสงดวงแข กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์
กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและสละเวลาตรวจแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเมตตาตลอดมา

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์สุธิวงค์ พงศ์ใหญ่ลย์ ผู้อำนวยการสถาบันทักษิณคดีศึกษา
คณาจารย์ผู้สอนวิชาเอกไทยคดีศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับ
การวิจัย

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ชวน เพชรแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย
สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเกี่ยวกับ
การวิจัย และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คุณชัยวุฒิ พิชะกุล ที่ได้ถ่ายทอดความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย
ขอขอบคุณ คุณสมพร ขุนเพชร คุณวาสนา พรหมแก้ว ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ให้ความสะดวก
และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล
ประกอบการวิจัย อาจารย์ประชา ชูแพทย์ โรงเรียนพุมเรียง คุณจำเริญ ศักดิ์จันทร์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา อาจารย์วิศิษฐ์ รักษาพรหมณ์ โรงเรียนชุมชนวัดเขาพนมแบก
อาจารย์ประภา สายช่วย โรงเรียนบ้านสามสัก อาจารย์อารีย์ ไสสะอาด โรงเรียน
วัดเค็มเจ้า คุณอารมย์ บำรุง ที่ได้กรุณาช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูล
ภาคสนามเป็นอย่างดี และขอขอบคุณคณะมาลัยตลอดจนผู้มีความรู้เกี่ยวกับการสวดพระมาลัยทุกท่าน
ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยน้ำใจเมตตา

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่เห็นความสำคัญของงานวิจัย
เรื่องนี้ และได้ให้ทุนสนับสนุนในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

✓

ขอขอบคุณ คุณมนตรี ทิวงชนะ ที่คอยให้ความรักและกำลังใจแก่ผู้วิจัยโดยตลอด
ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี และคุณค่าของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญู
กตเวทิตาแก่คุณพ่อสุวศิษย์ คุณแม่วรรณะ เนตรพุกกณะ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อร่ามรัมย์ ทิวงชนะ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	11
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	11
	ข้อตกลงเบื้องต้น	12
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	12
	นิยามศัพท์เฉพาะ	13
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	13
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	15
	เอกสารเกี่ยวกับอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	15
	เอกสารเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องพระมาลัย	25
	เอกสารเกี่ยวกับการสวดพระมาลัย	28
3	การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	32
	ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย	32
	องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย	41
	องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย	41
	ขั้นตอนและวิธีการสวดพระมาลัย	48
	ความเชื่อที่เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย	62
	ความเชื่อในการฝึกสวดพระมาลัย	63
	ความเชื่อในการสวดพระมาลัย	65
	ความเชื่อในการฟังสวดพระมาลัย	65

บทที่	หน้า
คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย	66
คุณค่าในการคลายความทุกข์โศก	66
คุณค่าในการให้การศึกษาหรือให้คติชีวิต	67
คุณค่าในการสังคมสัมพันธ์	69
คุณค่าในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรม	70
4 บทสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	71
ที่มาของบทสวดพระมาลัย	71
ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดพระมาลัย	87
ลักษณะเนื้อหาของบทสวดพระมาลัย	90
5 บทย่อ สรุปผล และข้อเสนอแนะ	113
บทย่อ	113
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	113
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	113
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	113
สรุปผล	116
ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	133
บทคัดย่อ	145
ประวัติย่อของผู้วิจัย	151

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 หนังสือพระมาลัยฉบับ ส.ธรรมภักดี อยู่ที่วัดपालิไลยก์ ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	134
2 เนื้อหาภายในหนังสือพระมาลัยฉบับ ส.ธรรมภักดี เป็นตัวอักษรตัวพิมพ์มีภาพประกอบหมึกสีเดียวกับตัวพิมพ์	135
3 เนื้อหาภายในหนังสือพระมาลัยฉบับ ส.ธรรมภักดี บางหน้าพิมพ์ภาพ 4 สี ...	136
4 คณะมาลัยจะตั้งวงสวดพระมาลัยใกล้โรงศพเสมอ	137
5 หัวหน้าคณะมาลัยทำพิธีไหว้ครูก่อนเริ่มการสวดพระมาลัย	138
6 เจ้าภาพจะนำอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ มาเลี้ยงรับรองคณะมาลัย	139
7 ลูกคู่คณะมาลัยขณะสวดพระมาลัย	140
8 ผู้สวดพระมาลัยจะแสดงท่าทางประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาขณะสวดพระมาลัย	141
9 ผู้สวดพระมาลัยจะร่วมรำตามบทบาทของเนื้อเรื่องที่น่ามาสวด หากเป็นบทผู้หญิงก็จะรำรำให้อ่อนช้อยสมจริง	142
10 คณะมาลัยจะให้ผู้สวดแต่ละคนผลัดเปลี่ยนกันแสดงท่าทางประกอบตามท้องเรื่องที่น่ามาใช้สวด	143
11 บรรยากาศขณะมีการสวดพระมาลัย แยกที่มาร่วมงานศพจะจับกลุ่มนั่งตามสบายใกล้ ๆ คณะมาลัย	144

ภูมิหลัง

มนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ในสังคมหนึ่ง ๆ ย่อมมีพื้นฐานความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันจนเกิดเป็นวัฒนธรรมเฉพาะของสังคมนั้น ๆ ในบรรดาวัฒนธรรมต่าง ๆ ของสังคม "ประเพณี" เป็นวัฒนธรรมสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่สมาชิกของสังคมได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา และมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ประเพณีต่าง ๆ ย่อมมีความเชื่อบางอย่างเป็นพื้นฐาน จึงได้มีการปฏิบัติกันมาเป็นประเพณีเพื่อสนองความเชื่อนั้น ๆ

ความเชื่อเกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชนชาติใดหรือเผ่าพันธุ์ใด เพียงแต่ความเชื่อนั้นอาจเหมือนหรือต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางสังคม ความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์เป็นความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติหรือภูตผีวิญญาณต่าง ๆ (animism) ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีชีวิตรอยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ได้พบเห็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่น่ากลัวหรือน่าอัศจรรย์มากมายซึ่งไม่มีความรู้พอที่จะหาคำตอบได้ จึงพยายามอธิบายในรูปของสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังที่หม่อมเจ้าพูนพิทยมัย ติศกุล ได้ทรงอธิบายถึงความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์ไว้ว่า

ความเชื่อเกิดจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เช่น อำนาจของคินฟ้าอากาศ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่เห็นเหตุต่าง ๆ มนุษย์ย่อมเกลียดทุกข์และรักสุขเป็นธรรมดา ฉะนั้นเมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้นก็วิงวอนขอความช่วยเหลือต่อสิ่ง

ที่ตนเชื่อว่าจะช่วยได้ เมื่อพันภัยก็แสดงความรื่นเริง รู้คุณต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วยการบูชาคุณให้เป็นสิริมงคลแก่ตนตามความรู้ความเชื่อในกาลสมัยนั้น ๆ เป็นยุค ๆ มา¹

ธวัช ปุณโณทก ได้กล่าวถึงความเชื่อดั้งเดิมของมนุษย์ในทำนองเดียวกันว่า "นักมานุษยวิทยามีความเห็นว่าย มนุษย์ในสังคมยุคแรกมีความเชื่อประจำกลุ่มของตน เช่น การเคารพนับถือเทพเจ้าประจำกลุ่มหรือดวงวิญญาณที่ปกป้องคุ้มครองกลุ่ม"² และ ภิญโญ จิตต์ธรรม ก็ได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่า "มนุษย์เชื่อว่ามีอำนาจลึกลับบันดาลให้เกิดผลดีผลร้ายจึงกลัวอำนาจลึกลับนั้น จึงคิดว่าทำอย่างไรจึงจะไม่ถูกลงโทษ ทำอย่างไรจึงจะเกิดผลดีและเกิดความสุขแก่ตนเอง"³

จากทรรศนะของนักวิชาการดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อเป็นสิ่งที่มียุทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่าแนวความคิดหรือพฤติกรรมของมนุษย์จะเป็นเช่นใดย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อของมนุษย์นั่นเอง ดังที่ จิราภรณ์ ภัทธาภาณุภัทร ได้กล่าวถึงอิทธิพลของความเชื่อที่มีต่อพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ว่า

เมื่อคนเรามีความเชื่ออย่างหนึ่ง ย่อมเป็นเหตุจูงใจให้เกิดการกระทำที่ตอบสนองความเชื่อนั้น ถ้าความเชื่อเปลี่ยนไปพฤติกรรมก็จะเปลี่ยนไปด้วย คติความเชื่อของคนในสังคมใดสังคมหนึ่งจึงมียุทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคมนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้เพราะเมื่อคนในสังคมมีความเชื่อในเรื่องใด ย่อมประพฤติกฎปฏิบัติหรือแสดงออกด้วยประเพณีพิธีกรรมและอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับความเชื่อนั้น⁴

¹ หม่อมเจ้าพูนพิศมัย คีตกุล. พิธีของทุกคน. 2522. หน้า 1.

² ธวัช ปุณโณทก. "ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน," ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน : คติความเชื่อ. 2522. หน้า 351.

³ ภิญโญ จิตต์ธรรม. ความเชื่อ. 2522. หน้า 4.

⁴ จิราภรณ์ ภัทธาภาณุภัทร. สถานภาพการศึกษาเรื่องคติความเชื่อของไทย. 2522. หน้า คำนำ.

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์¹ ได้กล่าวไว้ว่า การที่คนมาตั้งหลักแหล่งอยู่ร่วมกันเป็นเวลานานย่อมมีสภาพความเป็นอยู่ส่วนใหญ่ในแนวเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน มีวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อร่วมกัน กิ่งแก้ว อรรถากร และธนรัษฎ์ ศิริสวัสดิ์² ได้กล่าวถึงความเชื่อในสังคมต่าง ๆ สรุปได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นสังคมใดก็ตามจะมีความเชื่อปรากฏอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ลักษณะหนึ่งเป็นความเชื่ออันเนื่องมาจากศาสนา รวมไปถึงพิธีกรรมต่าง ๆ อันเนื่องมาจากศาสนา ความเชื่อทางศาสนาเป็นความเชื่อที่มีเหตุผลและอธิบายสิ่งที่คนสงสัยได้อย่างชัดเจนและมีระบบ อีกลักษณะหนึ่งเป็นความเชื่อระดับพื้นบ้าน หมายถึงความเชื่อที่มีการยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน เป็นความเชื่อที่มีได้่างระบบเหตุผลเป็นพื้นฐาน แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าความเชื่อพื้นบ้านเป็นความเชื่อที่ขาดเหตุผล เพราะหากวิเคราะห์ความเชื่อพื้นบ้านก็จะพบเหตุผลแฝงเร้นอยู่ในความเชื่อเหล่านั้นเสมอ

สังคมไทยมีความเชื่อทั้งสองลักษณะนี้ผสมกันอยู่อย่างมากเป็นเวลาช้านานเช่นเดียวกับสังคมอื่นทั่วไป ดังที่ สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์ ได้กล่าวถึงลักษณะพิเศษของสังคมไทยเอาไว้ว่า

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาระดับชาวบ้านเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ชาวไทยนับถือศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ และนับถือต่อกันมาช้านาน โดยมารับหลักศาสนาด้วยวิธีบอกเล่าหรือสั่งสอนจากปากสู่ปาก และจากการปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายชั่วคน ความเชื่อ ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติตามหลักพุทธศาสตร์จึงเป็นไปในรูปประเพณีของการเชื่อถือ เป็นพุทธศาสนาระดับชาวบ้านมากกว่าระดับอภิธรรม กล่าวคือมีประเพณีนิยมเข้าไปหล่อหลอมอยู่ด้วย³

¹สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย. 2536. หน้า 2.

²กิ่งแก้ว อรรถากร และธนรัษฎ์ ศิริสวัสดิ์. "ความเชื่อ," ใน ภาษาไทย 8. 2531. หน้า 662 - 664.

³สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์. วรรณคดีวิเคราะห์. 2524. หน้า 13.

แม้พระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนาประจำชาติไทย แต่ก็มีประชากรบางส่วนนับถือศาสนาอื่น เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ตลอดจนลัทธิอื่น ๆ ศาสนาและลัทธิเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวไทยเป็นอย่างมาก ทำให้เกิดการผสมผสานทางขนบธรรมเนียมประเพณี โดยเฉพาะในอดีตที่จะเห็นได้ว่า เมื่อเริ่มตั้งอาณาจักรสุโขทัยเราก็รับวัฒนธรรมจากอินเดียเข้ามาโดยตรงแล้ว ด้วยการยอมรับนับถือพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังยกย่องพราหมณ์ว่าเป็นผู้มีความรู้สูงอีกด้วย พิธีกรรมในศาสนาพราหมณ์จึงสอดแทรกปะปนอยู่ในการปฏิบัติของผู้นับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตเรื่อยมา ดังที่ สุภัตรา สุภาพ ได้กล่าวให้เห็นถึงตัวอย่างของอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ที่มีต่อสังคมไทยเอาไว้ว่า "ในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์ได้ทรงชุบเลี้ยงพราหมณ์ และทรงเคารพนับถือพิธีกรรมต่าง ๆ ของพราหมณ์อยู่ไม่น้อยสักขีพยานที่ปรากฏคือเสาชิงช้าที่อยู่ตรงหน้าวัดสุทัศน์ ซึ่งเป็นที่ทรงประกอบพิธีประจำปี แม้ต่อมาการเชื่อถือพิธีลดน้อยลง ... แต่เราต้องยอมรับว่าศาสนาพราหมณ์กับพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อสังคมไทยไม่น้อย"¹ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สมเกียรติ คันสกุล² ได้กล่าวเอาไว้เช่นเดียวกันว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีที่มนุษย์ในสังคมกำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัตินั้น มีบ่อเกิดหรือที่มาจากอิทธิพลของศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ด้วย จะเห็นได้ว่าทั้งสองศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ต่างมีอิทธิพลต่อความเชื่อของประชาชนชาวไทยและส่งผลให้เกิดประเพณีต่าง ๆ มากมาย

ภาคใต้เป็นแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทย นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารเก่าแก่ของชาวต่างประเทศที่ได้มีการบันทึกถึงภูมิภาคนี้เอาไว้ เช่น ในจารึก บันทึกหรือจดหมายเหตุของชาวอินเดีย จีน กรีก อาหรับ

¹สุภัตรา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรม ค่านิยม กรอบคร้ว ศาสนา ประเพณี.
2525. หน้า 110.

²สมเกียรติ คันสกุล. ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ : กรณีศึกษาประเพณีการทำขวัญ.
2533. หน้า 5.

เป็นต้น ล้วนแต่ระบุว่าแหลมหลายหรือแหลมทอง คือดินแดนภาคใต้ของไทยที่มีความสำคัญมาแต่ครั้งโบราณ ดังที่อุคม นิปรียาย ได้กล่าวถึงดินแดนภาคใต้เอาไว้ว่า

คำว่า "แหลมทอง" เป็นชื่อเรียกดินแดนที่เริ่มตั้งแต่คอคอกระในจังหวัดระนองของไทยลงไป ปรากฏจากหลักฐานในหนังสือมลายูเก่า ๆ มากเล่มด้วยกันว่า เดิมเรียกว่า "แหลมสะการามาเซ็น" หมายถึงแหลมทะเลเค็ม (สะการา = ทะเล, มาเซ็น = เค็ม) ชาวอินเดียนับว่าเป็นชาติแรกที่เข้ามามีบทบาทในการเข้ามาค้าขายกับดินแดนแถบนี้เพื่อแสวงหาทอง จึงเรียกกันว่าสุวรรณภูมิ ประมาณปี พ.ศ. 473 ชาวอินเดียเข้ามาอาศัยทำการค้าในบริเวณแหลมทองมาก ถึงเห็นได้ว่าดินแดนแห่งนี้ได้รับอิทธิพลทางอารยธรรมอินเดียอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นศาสนา ศิลปกรรม ทั้วัฒนธรรมประเพณีที่ได้รับล้วนแต่เป็นอิทธิพลจากอินเดียแทบทั้งสิ้น แล้วจึงค่อยมาผสมผสานกันเป็นลักษณะของตัวเองในดินแดนแถบนี้ โดยเฉพาะใน 14 จังหวัดภาคใต้¹

ความเชื่อพื้นฐานของชาวภาคใต้ส่วนใหญ่เชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งเร้นลับเหมือนคนไทยในภาคอื่น ๆ แต่เนื่องจากภาคใต้เป็นแหล่งที่มีกลุ่มชนมากมายที่นับถือศาสนาต่างกันไป นอกเหนือจากชาวไทยพุทธแล้ว ยังมีชาวไทยมุสลิมซึ่งมีศรัทธาว่าความดีและความชั่วเป็นลิขิตจากพระเจ้าคืออัลลอฮ์ มีชาวจีนในภาคใต้ทางฝั่งตะวันตก ได้แก่ แถบจังหวัดภูเก็ต พังงา ระนอง ซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากจีนแผ่นดินใหญ่ และมีความเชื่อเกี่ยวกับการบูชาวิญญาณบรรพบุรุษ มีการนับถือ "เจ้า" หรือ "เซียน" นอกจากนี้ยังมีชนกลุ่มน้อยคือชาวเลหรือชาวน้ำซึ่งมีอยู่มากในภาคใต้ทางฝั่งตะวันตกที่นับถือ "เจ้าเกาะ" และอิทธิฤทธิ์ของผีเหวคาที่เรียกว่า "ซิน" และมีชนกลุ่มน้อยอีกพวกหนึ่งคือซาไกหรือชาวเงาะ

¹อุคม นิปรียาย. "ดินแดนไทยภาคใต้," ใน วิชาฉบับพิเศษ : ชีวิตไทยกับวิถี.

ซึ่งอาศัยอยู่มากในบริเวณจังหวัดศุภล พัทลุง ยะลา และนราธิวาส ชนกลุ่มนี้เชื่อถือโซกลาง แต่เมื่อพิจารณาในระดับภาคแล้วจะเห็นได้ว่าความเชื่อพื้นฐานของชาวภาคใต้ทุกกลุ่มมีลักษณะร่วมกันคือ เชื่อเรื่องผีสร้างเทวดาและวิญญาณ ส่วนที่ต่างกันคือความเชื่อที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนา แต่ก็มีความเชื่อพื้นฐานเข้าไปประสมประสานอยู่ด้วยเสมอ¹

ชวน เพชรแก้ว ได้กล่าวถึงภาคใต้ในฐานะที่เป็นแหล่งสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม ไว้ในทำนองเดียวกันว่า

แต่เดิมชาวภาคใต้มีลัทธิความเชื่อซึ่งได้แก่ การนับถือผีสร้างเทวดา วิญญาณ บรรพบุรุษ มีการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ติดต่อกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ครั้นเมื่อลัทธิพราหมณ์จากอินเดียแพร่หลายเข้ามา ก็รับเข้ามาปฏิบัติผสมผสานปนเปกกับความเชื่อเดิม และเมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามาในเวลาต่อมา ก็ได้รับเข้ามาผนวกเข้ากับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่เดิมอีก ... อิทธิพลจากพระพุทธศาสนาและคติความเชื่ออื่น ๆ ที่มีอยู่เหล่านี้จึงมีอิทธิพลกำกับนิสัยในการคิดและการกระทำอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังมีผลต่อรูปแบบวัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านเกือบทุกประเภทจนทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของชาวใต้มีลักษณะเฉพาะตน²

นอกจากนี้ สุธิวังศ์ พงศ์ไพบูลย์ ยังได้กล่าวถึงความเชื่อของชาวภาคใต้ไว้ว่า

พุทธศาสนิกชนชาวใต้ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า ชีวิตของพระศาสดาห้องกับที่กล่าวไว้ในพุทธประวัติหรือประวัติแห่งพระสิทธัตถะทุกประการทั้งในส่วนที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เชื่อว่าพระศาสดามีองค์ภาพพเหมือนกับพระพุทธรูปทุกประการ และส่วนใหญ่จะศรัทธายึดมั่นต่อพุทธอานุภาพมากกว่าธรรมานุภาพ มีความเชื่อว่าสวรรค์

¹สุธิวังศ์ พงศ์ไพบูลย์. "ความเชื่ออันเนื่องแต่ลัทธิศาสนาของชาวใต้,"

ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 2. 2529. หน้า 478 - 482.

²ชวน เพชรแก้ว. "วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้กับสังคม," ใน ศรีวิชัย. 1(14) : 119 ; กันยายน 2534.

และนรก มีภาวะเป็นรูปธรรมตามที่บรรยายไว้ทุกประการ เช่น เชื่อว่าใน
 ในนรกมีต้นจิว มีกระหะทองแดงจริงทั้งรูปร่าง ขนาด และลักษณะปลักย่อย
 หิ้งศรัทธาที่จะบำเพ็ญกุศลเพื่อให้ถึงสวรรค์มากกว่านิพพาน มีความเชื่อและ
 ศรัทธาคือเรื่องพระมาลัยอย่างกว้างขวาง จึงนิยมนที่จะสร้างหนังสือเรื่อง
 พระมาลัยเป็นพุทธบูชา วรรณกรรมเรื่องพระมาลัยโปรกสค์แพร่หลายมาก
 ในภาคใต้ สิ่งทีพุทธศาสนิกชนชาวภาคใต้ศรัทธาเหนือกว่าสวรรค์ก็คือ ยุคของ
 พระศรีอาริย์เมตไตรย การทำบุญจึงมักอธิษฐานให้ได้ขึ้นสวรรค์และได้พบกับ
 พระศรีอาริย์เป็นสำคัญ¹

ทรงตะคองกล่าวสอคล้องกับที่จำเริญ แสงดวงแข ได้ศึกษาโลกทรรศน์ของชาวไทย
 ภาคใต้ และกล่าวไว้ว่า

สำหรับชาวไทยภาคใต้นั้น ความใฝ่ฝันถึงยุคในอุคมคติเป็นความใฝ่ฝันที่ได้รับ
 สืบทอดมาทางศาสนาพุทธ ความใฝ่ฝันมาพร้อมกับคำสอนของพระสงฆ์จากลังกา
 ซึ่งประทับใจชาวไทยส่วนมาก ยุคในอุคมคติที่วั้นคือยุคพระศรีอาริย์ อันเป็น
 ยุคความสุข ผลผลิตในสังคมเพียงพอกับความต้องการของบุคคล ... เนื่องจาก
 ชาวไทยภาคใต้นั้นเคยกับความเชื่อทางไสยศาสตร์และศาสนาพราหมณ์มาก่อน
 ลักษณะนิยมในพิธีกรรมและการยึดถือสิ่งเร้นลับเป็นที่พึ่งจึงฝังรากลึกอยู่ในจิตใจ
 เมื่อชาวภาคใต้นั้นมายอมรับนับถือศาสนาพุทธในภายหลัง ส่วนที่เป็นพิธีกรรม
 และการบนบานศาลกล่าวก็ได้นำมาใช้กับพระรัตนตรัยแทนเทพเจ้า ความเชื่อ
 เรื่องพรหมลิขิตก็แปรรูปมาเป็นความเชื่อเรื่องกรรม แต่ส่วนที่เป็นปรัชญา
 ทางพุทธศาสนานั้นชาวไทยภาคใต้นี้จะเน้นศึกษามากนัก ชาวไทยภาคใต้
 เชื่อในเรื่องชาติเรื่องภพ และเชื่อว่ากรรมสามารถส่งผลไปยังชาติภพอื่นได้

¹ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. "ความเชื่ออันเนื่องแต่ลัทธิศาสนาของชาวใต้,"
 ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 2. 2529. หน้า 479.

เรื่องราวเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิดในศาสนาพุทธอาจเป็นข้อความเชิง
 บุคลาธิษฐาน แต่เมื่อแนวความคิดนั้นมาสู่ภาคใต้ของประเทศไทย ชนใน
 ท้องถิ่นก็ยอมรับไว้โดยง่ายเพราะแนวความคิดนั้นตรงกับความเชื่อ เรื่องราวการ
 กลับชาติในนิทานชาดกเป็นที่ยอมรับกันว่าจริง และเชื่อว่าผลกรรมที่ตนทำไว้
 จะส่งผลไปยังภพหน้า ความเป็นไปในชาตินี้เป็นผลจากกรรมในชาติก่อน
 ผู้ที่ทำบาปจะตกนรก ผู้ที่ทำบุญจะไปสู่อสุรรค์¹

จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วิถีชีวิต ประเพณี พิธีกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏ
 อยู่ในภาคใต้ โดยเฉพาะประเพณีและพิธีกรรมส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเกี่ยวกับการตั้งครุ
 เกี่ยวกับการเกิด เกี่ยวกับการเด็กหรือคนหนุ่มสาว ตลอดจนประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับ
 ความตาย ล้วนเป็นผลจากคติความเชื่อที่ผสมผสานกันทางลัทธิศาสนาที่ชาวไทยภาคใต้ได้รับ
 มาแต่อดีตทั้งสิ้น

ประเพณีอันเกิดจากความเชื่อพื้นบ้านที่เกี่ยวกับความตายเป็นเรื่องที่น่าสนใจประเพณี
 หนึ่ง เพราะความตายเป็นวาระสุดท้ายของชีวิตที่มนุษย์กลัว และหากคำตอบไม่ได้ว่าเหตุใดจึง
 ต้องตายและตายแล้วจะไปไหน มนุษย์จึงพยายามสร้างความเชื่อหลายประการเพื่อช่วยจัด
 ความกลัว เพราะหลังจากที่พยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยหรือบุคคลที่รกรอกพัน
 จากความตายแล้วแต่ก็สูญวิสัย จึงเชื่อว่าผู้นั้นถึงคราวชะตาขาดหรือหมดบุญ และเชื่อว่าเมื่อ
 ตายไปแล้ววิญญาณนั้นก็รอการเกิด เมื่อถึงเวลาจะไปเกิดเป็นสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เวียนว่าย
 อยู่เช่นนั้น หากผู้ใดบรรลุนิพพานเท่านั้นจึงจะไม่ต้องมาเกิดอีก พิธีกรรมที่สำคัญเมื่อมีคนตาย
 ก็คือต้องมีการจัดงานศพ และในงานศพนั้นเองจะมีประเพณีซึ่งเกิดจากความเชื่อพื้นบ้าน
 ประการหนึ่งปรากฏอยู่ด้วย เป็นประเพณีที่น่าสนใจเพราะเป็นประเพณีที่นอกจากเป็นกิจกรรม
 ที่ทำเพื่อคนตายแล้ว ยังมีผลเกี่ยวเนื่องอันยังประโยชน์ให้แก่คนที่มีชีวิตอยู่ด้วย นั่นคือ
 "ประเพณีสวดพระมาลัย" กิ่งแก้ว อุตถากร และธนรัชฎ์ สิริสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงประเพณีนี้ไว้ว่า

¹จำเริญ แสงคองแข. โลกทรรศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก.

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เคยเป็นบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณ และเป็นเมืองที่มีการสั่งสมมรดกวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ไว้มากมาย โดยเฉพาะที่ไชยาซึ่งมีหลักฐานทางโบราณคดีแสดงให้เห็นว่า "แหล่งชุมชนโบราณไชยาเป็นชุมชนสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ชุมชนหนึ่ง"¹ มีการสั่งสมสืบทอดประเพณีเก่าแก่หลายอย่างมาช้านาน ประเพณีที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งยังคงปฏิบัติกันอยู่คือ ประเพณีสวดพระมัลลย์ในงานศพ ซึ่งเป็นประเพณีพื้นบ้านอันเนื่องมาจากความเชื่อที่นำสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการสวดพระมัลลย์ของชาวอำเภอไชยามีมาช้านานและสามารถสืบทอดกันมาได้จนถึงปัจจุบัน โดยวิธีมุขปาฐะ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคติชนของผู้คนในอำเภอนี้ได้เป็นอย่างดีที่ประเพณีหนึ่ง

แต่จากสภาพสังคมปัจจุบันประชาชนในแต่ละท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสนใจกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นมรดกวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นของตนเท่าที่ควร ยิ่งผลให้ประเพณีหลายอย่างถูกละเลยในการยึดถือปฏิบัติไปมาก ประเพณีสวดพระมัลลย์ในงานศพของชาวอำเภอไชยาซึ่งเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน จนถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ ก็มีการนับถือปฏิบัติน้อยลงกว่าสมัยก่อนมาก จนทำให้หาญาติยากขึ้นทุกที เหตุผลสำคัญประการหนึ่งเป็นเพราะการสืบทอดต้องอาศัยการจดจำบทเพลง ฝึกฝนจนแม่นยำทั้งเนื้อร้องและทำนอง จึงหาผู้สืบทอดได้ยาก และมีแนวโน้มว่าการสวดพระมัลลย์ของชาวอำเภอไชยาอาจจะสูญสิ้นไปในที่สุดได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาประเพณีสวดพระมัลลย์ของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เนื่องจากตระหนักว่าเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้มรดกวัฒนธรรมอันมีค่าคงถาวรซึ่งสืบทอดกันโดยมุขปาฐะได้รับการศึกษาค้นคว้าและบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการและการปรับใช้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมต่อไป

¹ชวน เพชรแก้ว และสหาย ไสยรินทร์. สุราษฎร์ธานีของเรา. 2534.

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย
2. องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย
3. ความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมาลัย
4. คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย
5. บทสวดพระมาลัย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความสำคัญดังนี้

1. ทำให้มีการบันทึกองค์ความรู้เกี่ยวกับประเพณีการสวดพระมาลัยซึ่งสืบทอดกันมา โดยวิธีปฏิบัติและวิธีฆราวาสไว้เป็นลายลักษณ์อักษร อันเป็นการช่วยอนุรักษ์ประเพณีนี้ไว้มิให้สูญหายไปตามกาลเวลา ทั้งเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้นและศึกษาต่อไป
2. ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากประเพณีสวดพระมาลัยของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการที่จะพัฒนาท้องถิ่นนี้ต่อไป
3. เป็นการกระตุ้นให้คนทั่วไปเห็นคุณค่าของการศึกษาประเพณี และเกิดความสนใจในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ทั้งในท้องถิ่นนี้และท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป
4. สามารถใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการศึกษาวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น ไทยคดีศึกษา คติชนวิทยา วัฒนธรรมพื้นบ้าน การพัฒนาชุมชน เป็นต้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการนำข้อมูลที่เป็นบทสวดพระมาลัยมาอ้างอิง ผู้วิจัยจะใช้อักษรวิธภาษาไทยมาตรฐาน โดยพยายามให้ใกล้เคียงสำเนียงภาษาของผู้บอกข้อมูลมากที่สุด และจะทำคำอธิบายศัพท์ ภาษาถิ่น ตลอดจนศัพท์อื่นที่ควรอธิบายความหมายไว้ที่เชิงอรรถแต่ละหน้า โดยยึดตามแนวพจนานุกรม ภาษาถิ่นใต้ พ.ศ. 2525 ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยเฉพาะที่มีการปฏิบัติอยู่ในเขตอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามประเด็นต่อไปนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย

2.2 องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย

2.2.1 องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย

2.2.2 ขั้นตอนและวิธีการสวดพระมาลัย

2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมาลัย

2.3.1 ความเชื่อในการฝึกสวดพระมาลัย

2.3.2 ความเชื่อในการสวดพระมาลัย

2.3.3 ความเชื่อในการฟังสวดพระมาลัย

2.4 คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย

2.4.1 คุณค่าในการคลายความทุกข์โศก

2.4.2 คุณค่าในการให้การศึกษาหรือให้คติชีวิต

2.4.3 คุณค่าในการสังคมสัมพันธ์

2.4.4 คุณค่าในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรม

2.5 บทสวดพระมาลัย

2.5.1 ที่มาของบทสวดพระมาลัย

2.5.2 ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดพระมาลัย

2.5.3 ลักษณะเนื้อหาของบทสวดพระมาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประเพณีสวดพระมาลัย หมายถึง การที่คณะมาลัยนำเอาเรื่องราวจากหนังสือพระมาลัย หรือเรื่องราวอื่น ๆ เช่น เรื่องราวจากวรรณคดีไทย จากนิทานพื้นบ้าน จากการผูกขึ้นเป็น เรื่อง เป็นต้น มาสวดเป็นทำนองต่าง ๆ ในงานศพ และมีการยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมา

บทสวดพระมาลัย หมายถึง เนื้อหาตอนต่าง ๆ ที่คณะมาลัยนำมาใช้ในการสวดพระมาลัย

ความเชื่อ หมายถึง การยอมรับนับถือในอำนาจเหนือธรรมชาติว่ามีอยู่จริงและสามารถที่จะคลั่งบันดาลให้เกิดผลดีผลร้ายต่าง ๆ แก่มนุษย์ได้ แม้ว่าการยอมรับเช่นนี้จะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นความจริง แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันและมีผลต่อการปฏิบัติประเพณีสวดพระมาลัยของชาวบ้านอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวบ้านอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้แหล่งข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ

1.1.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากในเขตอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 ผู้บอกข้อมูล ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่

1.2.1 คณะมัลย์ โดยสัมภาษณ์คณะมัลย์ในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งที่ยังคงแสดงการสวดอยู่และหยุดแสดงแล้ว

1.2.2 ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการสวดพระมัลย์ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และถ่ายภาพประกอบตามที่ได้เห็นว่าสมควรจะมีภาพประกอบ โดยดำเนินการเป็นลำดับดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลทั้ง 2 กลุ่มที่จะสัมภาษณ์คือ คณะมัลย์และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการสวดพระมัลย์ เพื่อสัมภาษณ์และสืบสาวถึงผู้บอกข้อมูลคนอื่น ๆ ต่อไป

2.2 สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลตามข้อ 2.1 โดยการบันทึกในแถบบันทึกเสียงและการจดบันทึกตามที่ได้เห็นเหมาะสมสำหรับข้อมูลนั้น ๆ

2.3 สังเกตการสวดพระมัลย์ พร้อมทั้งจดบันทึกการสังเกต บันทึกเสียงบทสวด และถ่ายภาพประกอบในบางตอน

3. วิธีจัดการกับข้อมูล

3.1 ถอดข้อมูลเกี่ยวกับการสวดพระมัลย์ที่บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง โดยดำเนินการเป็น 2 ลักษณะคือ ในส่วนที่เป็นบทสวดจะคงอักษรวิธีให้ตรงหรือใกล้เคียงกับที่คณะมัลย์สวดให้มากที่สุด และในส่วนที่เป็นข้อมูลอื่น ๆ จะเก็บใจความสำคัญในเรื่องนั้น ๆ

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ ทั้งที่ถอดจากแถบบันทึกเสียงและจดบันทึก มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อจะได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

3.3 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้า

เสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ และแสดงภาพประกอบในบางตอน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบความคิด เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เอกสารที่เกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องพระมาลัย
3. เอกสารที่เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย

เอกสารที่เกี่ยวกับอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอไชยา เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีเนื้อที่ 1,004.634 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของตัวจังหวัด ระยะทางจากจังหวัดมาถึงอำเภอไชยา ประมาณ 54 กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จดอำเภอท่าชนะ	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	จดอำเภอท่าฉาง	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	จดอ่าวไทย (บริเวณที่เรียกว่าอ่าวบ้านคอน หรืออ่าวไชยา)	
ทิศตะวันตก	จดอำเภอท่าฉาง	จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ลักษณะภูมิประเทศ

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์¹ ได้กล่าวถึงลักษณะภูมิประเทศของอำเภอไชยา สรุปได้ดังนี้ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบสูงและป่าเขาทางด้านตะวันตก ทางด้านตะวันออกติดต่อกับทะเล เป็นที่ราบชายฝั่ง มีภูเขาและเนินย่อม ๆ กระจายอยู่บ้าง ตอนกลางเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำขัง

¹ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. "ไชยา : อำเภอ," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 3. 2529. หน้า 1078 - 1079.

เหมาะแก่การทำนา ลำน้ำที่สำคัญซึ่งเปรียบเสมือนเป็นเส้นเลือดใหญ่ของอำเภอไชยามี 3 สาย คือ คลองไชยา คลองตะเคียน และคลองพุมเรียง คลองเหล่านี้แตกเป็นคลองเล็ก ๆ มากมาย คลองไชยาค้นน้ำเกิดจากแพรหรือแควน้ำต่าง ๆ อันเกิดจากภูเขาในเทือกเขาแดน ซึ่งเป็นทิวเขาภูเก็ทที่กั้นระหว่างอำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง อำเภอยะโฮินะ จังหวัดชุมพร กับตำบลปากหมาก อำเภอไชยา คลองนี้มีประโยชน์มากในการเพาะปลูก สายน้ำไหลผ่าน ตำบลโมถ่าย ตำบลป่าเว เมื่อถึงตำบลเวียงสายน้ำจะแตกแยกเป็น 2 สาย สายหนึ่งไป ออกทะเลที่คลองท่าปูน อีกสายหนึ่งไปออกทะเลที่ปากน้ำไชยา ส่วนคลองตะเคียนค้นน้ำ เกิดจากเขาจอมสีในอำเภอน่าชนะซึ่งตอนค้นน้ำเรียกคลองท่าชนะ คลองตะเคียนไหลผ่านตำบล ตลาไชยา ตำบลทุ่ง ตำบลพุมเรียง ออกทะเลที่ปากน้ำใต้พุมเรียง และลำน้ำอีกสายหนึ่ง คือคลองพุมเรียง เป็นคลองที่เกิดจากแพรกน้ำที่ไหลมาจากเทือกเขาทางทิศตะวันตก เกิดเป็น คลองขึ้นในตำบลตะกรบ ไหลลงทางใต้ผ่านตำบลป่าเว ตำบลทุ่งไปออกทะเลในตำบลพุมเรียง

ประวัติความเป็นมา

ชวน เพชรแก้ว และสหาย ไสยรินทร์¹ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอไชยา สรุปได้ดังนี้

อำเภอไชยาเป็นอำเภอที่สำคัญของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเฉพาะในแง่ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี จากหลักฐานทางโบราณคดีที่สำรวจพบในบริเวณพื้นที่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชี้ชัดว่าบริเวณนี้เคยเป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณและเคยเป็นบ้านเป็นเมืองมาแล้วเป็นเวลายาวนาน และไชยาก็เป็นแหล่งชุมชนโบราณที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

ธราพงศ์ ศรีสุชาติ² ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนโบราณไชยา เป็นชุมชนสมัยแรกเริ่ม ประวัติศาสตร์ชุมชนหนึ่งของภาคใต้ มีอาณาเขต ทิศเหนือติดต่อเขาพนมแบก ทิศตะวันออก

¹ชวน เพชรแก้ว และสหาย ไสยรินทร์. สุราษฎร์ธานีของเรา. 2534.

หน้า 1 - 3.

²ธราพงศ์ ศรีสุชาติ. "ไชยา : ชุมชนโบราณ," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 3. 2529. หน้า 1066.

ติดต่อบ้านคอนหรือทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดต่อบ้านโมถ้าย อำเภอไชยา จังหวัด สุราษฎร์ธานี และทิศใต้ติดต่อกลองท่าปูน อ่าวบ้านคอนหรือทะเลอ่าวไทย ชุมชนโบราณไชยา ประกอบด้วยชุมชนที่สำคัญ ๆ ได้แก่ กลุ่มชุมชนบนสันทรายไชยา กลุ่มชุมชนบนริ้วสันทราย เล็ก ๆ กลุ่มชุมชนแนวลำน้ำ กลุ่มชุมชนบนเนินเขาริมลำน้ำ และชุมชนชายฝั่งทะเล ส่วน เขมชาติ เทพไชย¹ ได้กล่าวไว้ว่า จากประวัติการศึกษาชุมชนโบราณไชยาปรากฏหลักฐาน ทางโบราณคดียืนยันถึงความสำคัญและความยิ่งใหญ่ของชุมชนแห่งนี้ตั้งแต่อดีตกาล หลักฐาน ดังกล่าวมีมากมาย เช่น ขวานหินขัด กลองมโหระทึกสำริด พระพุทธรูป พระพิมพ์ เสาธรรมจักรหิน เจดีย์ ลูกปัด เงินตราโม คันฉ่องสำริด เครื่องประดับหิน เครื่องแก้ว เครื่องถ้วยจีน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีหลักฐานบางอย่างทางโบราณคดีที่แสดง ให้เห็นว่ากลุ่มชนในชุมชนโบราณไชยาได้ติดต่อกับชุมชนภายนอก เช่น อินเดียน อาหรับ จีน และเวียดนาม แหล่งโบราณคดีในชุมชนที่น่าจะเป็นเมืองท่าสำคัญ ได้แก่ แหล่งโบราณคดี แหลมโพธิ์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตตำบลหุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ห่างจาก ชุมชนโบราณไชยาเพียง 7 กิโลเมตรเท่านั้น ซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2522 งานสำรวจขุดค้น วัตถุแก้วร่วมกับโครงการโบราณคดีใต้น้ำ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ไชยา และอาจารย์บุญญ ภูญญาสกุล ได้สำรวจบริเวณแหลมโพธิ์ พบซากเสากระโดงเรือ ซากหางเสือเรือ ต่อมา ในปี พ.ศ. 2524 โครงการโบราณคดีภาคใต้ได้พบซากไม้จำนวนมากที่มีร่องรอยเชื่อมต่อกัน เป็นกรอบบ่อน้ำโบราณถึง 17 บ่อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริเวณแหลมโพธิ์อาจเป็นที่จอดเรือของชาติ ต่าง ๆ ที่มาทำการค้าขายกับเมืองโบราณไชยา ทั้งหาเสบียงและน้ำจืดเพื่อเดินเรือค้าขายกับ ชาติอื่นที่ไกลออกไป

นอกจากหลักฐานทางโบราณคดีที่สำรวจพบดังกล่าวแล้ว ยังมีนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี และผู้รู้อีกหลายคนได้กล่าวถึงความสำคัญของเมืองไชยาเอาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่น่าสนใจหลายประการด้วยกัน ดังนี้

¹ เขมชาติ เทพไชย. "การสำรวจ ขุดค้น และศึกษาทางด้านโบราณคดีเพื่อหา หลักฐานเกี่ยวกับเรื่องศรีวิชัย," ใน รายงานการสัมมนา เรื่องประวัติศาสตร์ - โบราณคดี ศรีวิชัย. 2525. หน้า 187 - 191.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)¹ ได้กล่าวถึงใจความที่สมเด็จพระยา
 คำรณราชานุภาพทรงรับสั่งเรื่องเมืองไชยมาถึงท่านเป็นลายลักษณ์อักษร โดยกล่าวยืนยันว่า
 เมืองไชยาเป็นเมืองใหญ่มาก ใหญ่กว่าเมืองไหน ๆ ในมลายู เพราะมีแม่น้ำหลวงไหลมา
 ออกที่นั่น (แม่น้ำหลวงในที่นี้หมายถึงแม่น้ำคาปีไหลออกอ่าวบ้านคอน) และที่ไชยามีหลักฐาน
 ทางโบราณคดีมีอายุเก่าแก่มาก เช่น พระบรมธาตุ วัดแก้ว วัดเวียง นอกจากนี้ได้เคย
 ค้นเมืองไชยาล้าไปถึงเมืองชุมพร ท่าแซะ ฯลฯ ไม่พบเมืองเก่าเลย คงมีเมืองเก่าเพียง
 ไชยาเมืองเดียว ทำให้เชื่อว่าเมืองโบราณเดิมเห็นจะอยู่ที่เมืองไชยาแน่นอน

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์ กล่าวถึงเมืองไชยาในฐานะที่เป็นเมืองโบราณอยู่รอบบริเวณ
 อ่าวบ้านคอนไว้ว่า

เมืองไชยาเป็นเมืองโบราณตั้งอยู่ในคาบสมุทรแหลมมลายูตอนเหนือสุดตั้งแต่อ่าวชุมพร
 ถึงอ่าวบ้านคอน มีศูนย์กลางอยู่แถบที่ราบลุ่มคลองไชยา เมืองนี้เกิดขึ้นมาตั้งแต่
 ราวพุทธศตวรรษที่ 10 อารยธรรมที่ส่งสมมามีตั้งแต่ครั้งศาสนาพราหมณ์เข้ามา
 เจริญรุ่งเรืองในพุทธศตวรรษที่ 11 - 14 ขณะเดียวกันพุทธศาสนาแบบเถรวาท
 ก็เข้ามาเจริญควบคู่อยู่ด้วยกันตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 13 - 17 โดยพุทธศาสนาลัทธิ
 มหายานได้เข้ามาเจริญแพร่หลายหลังจากนี้ เมืองไชยาก็ยังคงมีอยู่แต่ลดบทบาทความ
 สำคัญลงไปมาก เมื่อแรงกระตุ้นจากวัฒนธรรมและการเมืองจากภายนอกเสื่อมลงไป
 เมืองไชยาก็มีพัฒนาการของตัวเองสืบต่อมาและมีชื่อเรียกว่า "เมืองบันไทยสมอ"
 อันเป็นเมือง 12 นักษัตริย์ของเมืองนครศรีธรรมราช²

¹พระครูอินทปัญญาจารย์ (พระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ). แนวสังเขปของ
โบราณคดีรอบอ่าวบ้านคอน. 2493. หน้า 63 - 64.

²ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. "บ้านคอน - สุราษฎร์ธานี," ใน สัมมนาประวัติศาสตร์
สุราษฎร์ธานี. 2527. หน้า 135.

ธรรมทาส พานิช กล่าวถึงเมืองไชยาในฐานะที่มีหลักฐานทางโบราณคดีและน่าจะ
เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัยว่า "การที่เมืองไชยาโบราณมีวิหารพราหมณ์หรือโบสถ์พราหมณ์
หลายแห่งเป็นเครื่องแสดงว่าเมืองไชยารุ่งเรืองขึ้นมาหลายยุค บรรดาพระอิศวร พระนารายณ์
พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรในวิหารพราหมณ์ มีความหมายถึงมีพระมหากษัตริย์ทรงธรรมเกิดขึ้น
ในแต่ละยุคหนึ่ง ๆ"¹

นอกจากนี้ หม่อมเจ้าจันทร์จिरายุ รัชนี² ผู้ศึกษาค้นคว้าเรื่องอาณาจักรศรีวิชัยมา
นานปี ทรงมีความเห็นว่า ศรีวิชัยคือไชยา และศูนย์กลางของศรีวิชัยอยู่ที่เมืองไชยาโบราณ
โดยทรงให้เหตุผลเกี่ยวกับทิศทางลมและการเดินทางของหลวงจีนอึ้งจิงตามบันทึกของหลวงจีน
อึ้งจิง และคามจาริกหลักที่ 23 ซึ่งทรงยืนยันว่า เรือนอิฐสามหลังที่มีกล่าวในจาริกนั้นหมายถึง
เจดีย์วัดแก้ว วัดหลง และวัดเวียงในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แม้จนปัจจุบัน นักวิชาการทั้งหลายยังหาข้อยุติไม่ได้ว่าตำแหน่งที่ตั้งและเมืองหลวง
ของศรีวิชัยอยู่ที่ใด แต่จากหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏ รวมทั้งรายงานจากการศึกษา
ค้นคว้าของนักวิชาการเท่าที่ผ่านมาย่อมยืนยันได้เป็นอย่างดีถึงความเจริญรุ่งเรืองมาแต่ครั้งอดีต
ของดินแดนที่ได้ชื่อว่าไชยา ดังที่พุทธทาสภิกขุได้เคยบันทึกไว้ว่า

แม้ว่าเรื่องราวของอาณาจักรศรีวิชัยจะยังอยู่ในระหว่างการค้นคว้าศึกษาวิพากษ์
วิจารณ์กันอย่างมากที่สุด แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันแล้วในข้อหนึ่งว่า ศูนย์กลาง
อำนาจของอาณาจักรนี้ได้เคยตั้งอยู่ที่ดินแดนรอบอ่าวบ้านคอนเป็นระยะยาว
ระยะหนึ่งโดยแน่นอน ... ในทางศิลปะ มีอนุสรณ์เหลืออยู่ในรูปปฏิมาชิ้นเลิศ
โดยเฉพาะปฏิมารูปอวโลกิเตศวรทั้งที่เป็นสำริดและเป็นศิลา หลายรูปแบบ

¹ธรรมทาส พานิช. "วิหารพราหมณ์เมืองไชยา," ใน สัมมนาประวัติศาสตร์
สุราษฎร์ธานี. 2527. หน้า 71.

²หม่อมเจ้าจันทร์จिरายุ รัชนี. "ศรีวิชัยที่ไชยา," ใน สัมมนาประวัติศาสตร์
สุราษฎร์ธานี. 2527. หน้า 53 - 70.

ชั้นเอกชั้นหนึ่งในบรรการูปปฏิมาเหล่านี้ก็คือรูปอวโลกิเตศวรสำริด ที่พบที่วัด
 พระบรมธาตุไชยา ... ในทางสถาปัตยกรรมนั้นแล้วแสดงให้เห็นอยู่ด้วยการ
 ก่อสร้างองค์พระบรมธาตุไชยาและเจดีย์วัดแก้ว เจดีย์วัดหลง เป็นต้น
 เป็นสถาปัตยกรรมที่ยอมรับกันว่าสมบูรณ์ด้วยศิลป์และสถาปัตยกรรมในระบับที่นำ
 สันใจในระบับโลก ... ในส่วนการกวี ก็มีลักษณะอย่างเดียวกัน กระทั่ง
 ยังมองเห็นอยู่ได้ว่าประชาชนในถิ่นนี้มีวิญญูณแห่งกวีอยู่ในสันดาน แม้กระทั้ง
 ชาวเขาก็มีความสามารถกล่าวบทกลอนอันประกอบด้วยธรรมชาติออกมาได้โดยง่าย
 ในส่วนทางศาสนานั้นแล้วมีความมั่นคงอยู่ในดินแดนนี้ ประชาชนรู้ความหมาย
 ของคำว่า "ธรรมะ" ในทุกรูปแบบของทุกคำ รู้ความหมายอันลึกซึ้งของ
 คำว่า "โพธิสัตว์" โดยเฉพาะอย่างยิ่งอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ ซึ่งแพร่หลาย
 อยู่ในที่ทั่วไป ชุกพบได้เป็นประจำ มีการสร้างปราสาทอิฐ ตั้งที่บันทึกลงอยู่
 ในแผ่นศิลาจารึกของกรุงศรีวิชัย สำหรับเป็นที่ประดิษฐาน พระโพธิสัตว์
 หรือพระพุทธรูปในลักษณะที่แสดงให้เห็นความมั่นคงของพระศาสนา ศรัทธา
 ของพระราชาและประชาชน ... ประชาชนนับถือศาสนาพุทธเคียงคู่กันไปกับ
 ศาสนาพราหมณ์อันเป็นวัฒนธรรมอินเดีย เพียงพอที่จะสนองความต้องการทาง
 ศิลธรรมของประชาชนทุกระบับทุกเพศทุกวัย นับเป็นรากฐานที่มีประโยชน์แก่
 การปกครอง การเมือง การเศรษฐกิจ เป็นต้น อย่างครบถ้วน ... ส่วน
 ทางวัฒนธรรมนั้นแล้ว มีธรรมเนียมประเพณีสำหรับก่อให้เกิดประโยชน์แก่คน
 ทุกชั้น ทุกเพศ และทุกวัย ด้วยการประคองวัฒนธรรมขึ้นมาให้เหมาะสมแก่กาลเวลา
 ในรอบปี คือเหมาะสมทุก ๆ เดือน จนอาจกล่าวได้ว่าประเพณีที่ทำบุญ
 12 เดือนนั้น กว่าจะไม่ใช่จะเริ่มต้นในยุคสุโขทัยเสียแล้ว หากแต่จะได้มีมาแล้ว
 ตั้งแต่ยุคสมัยศรีวิชัยที่เหลือซากให้เห็นอยู่ในดินแดนรอบอ่าวบ้านดอน ...
 วัฒนธรรมอันสูงส่งและบริสุทธิ์สมัยนั้น เกื้อกูลอย่างยิ่งแก่การศึกษา อักษรศาสตร์

กวินพันธ์ สุขภาพอนามัย อย่างสุดที่จะเป็นไปได้ ... การศึกษาเจริญ ถึงกับ
มีการใช้ภาษาสันสกฤตในการจารึกศิลปะประภาศกิจการของบ้านเมือง¹

จังหวัดสุราษฎร์ธานี² ได้บรรยายสรุปเรื่องเมืองไชยาว่า ใน พ.ศ. 1568
เมืองไชยาได้ถูกอินเดียนเข้ายึดเข้ายึดอำนาจไว้ได้ ทว่าก็เป็นไปชั่วระยะหนึ่งเท่านั้นก็สามารถ
รวมคนตั้งตัวได้อีก และได้รับพุ่งรวมตัวเป็นใหญ่เพื่อชิงเกาะสุมาตราและแหลมมลายูกับ
อาณาจักรมัชปาหิต (ชวา) จนทั้งสองอ่อนกำลังลงจึงถูกอาณาจักรสุโขทัยตีได้และครอบครอง
ไว้ได้ทั้งหมดในปี พ.ศ. 1880 เมืองไชยาจึงตกเป็นขอบเขตพสุธาของอาณาจักรสุโขทัยตั้งแต่นั้น
เมื่อกองศรีอยุธยาเจริญแทนที่กรุงสุโขทัย ไชยาก็ตกเป็นส่วนหนึ่งของกรุงศรีอยุธยา
สมัยที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า พม่าได้ยกมาตีเมืองไชยาด้วย การปกครองของไชยาสมัยนั้น
ไม่มีเจ้าเมือง ประจวบกับหัวเมืองต่าง ๆ ของไทยถือโอกาสตั้งตัวเป็นใหญ่รวมทั้งเมือง
นครศรีธรรมราชซึ่งเป็นหัวเมืองสำคัญในภาคใต้ เมืองไชยาจึงอยู่ในความปกครองของเมือง
นครศรีธรรมราช ต่อมาเมืองนครศรีธรรมราชแข็งเมืองต่อกรุงธนบุรีภายหลังเสียกรุงครั้งที่ 2
พระเจ้ากรุงธนบุรีจึงโปรดเกล้าฯ ให้หลวงนายศักดิ์เป็นแม่ทัพยกไปตีเมืองนครศรีธรรมราช
เมื่อเห็นทัพถึงเมืองไชยา หลวงปลัดเมืองไชยาได้รวบรวมสมัครพรรคพวกเข้าสมทบด้วย
ภายหลังจึงมีความชอบ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหลวงปลัดเมืองไชยาเป็น "พระยา
วิชิตภักดีสงคราม" อันเป็นราชทินนามเจ้าเมืองไชยาสมัยต่อมา

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอไชยา³ ได้กล่าวไว้ว่า ใน พ.ศ. 2422 เมืองไชยา
รวมเข้ากับเมืองกาญจนดิษฐ์เป็นเมืองเดียวกัน มีศาลากลางตั้งอยู่ที่บ้านคอน แล้วเรียกเมือง

¹พุทธทาสภิกขุ. "ศรีวิชัยคืนชีพ," ใน อาจารย์บุญชานอาจารย์พุทธทาสภิกขุ.

ม.ป.ป. หน้า 5 - 10.

²จังหวัดสุราษฎร์ธานี. รายงานกิจกรรมประจำปี 2504. 2504. หน้า 208.

³สำนักงานศึกษาธิการอำเภอไชยา. ข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ 2536. 2536. หน้า 1.

ที่รวมเข้ากันนี้ว่าเมืองไชยา ส่วนเมืองไชยาเดิมเป็นที่ตั้งของอำเภอมุมเรียง และเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2485 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามจากเมืองไชยาเป็นอำเภอไชยา และ พ.ศ. 2480 ได้เปลี่ยนนามเป็นอำเภอไชยา จนกระทั่งปัจจุบัน

สภาพสังคมและวัฒนธรรม

อำเภอไชยาแบ่งการปกครองออกเป็น 9 ตำบล ได้แก่

1. ตำบลเวียง
2. ตำบลตะกรบ
3. ตำบลปากท่อ
4. ตำบลพุมเรียง
5. ตำบลโมถ่าย
6. ตำบลเลม็ด
7. ตำบลป่าเว
8. ตำบลปากหมาก
9. ตำบลทุ่ง

มีสุขาภิบาล 2 แห่ง คือ สุขาภิบาลตลาดไชยา และสุขาภิบาลพุมเรียง

อำเภอไชยามีประชากรทั้งสิ้นจำนวน 39,738 คน แยกเป็นประชากรชาย

19,678 คน ประชากรหญิง 20,060 คน จำนวนครัวเรือน 8,624 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากร 39 คนต่อตารางกิโลเมตร (ข้อมูลทะเบียนราษฎรเมื่อ 31 พฤษภาคม 2535) ประชากรในอำเภอไชยาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงไปนับถือศาสนาอิสลาม มีวัดและสำนักสงฆ์ประมาณ 30 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกตำบลและหมู่บ้าน สถานที่ปฏิบัติทางศาสนาอิสลามมีอยู่ 2 แห่ง คือ ตำบลทุ่งและตำบลพุมเรียง

ประชากรในอำเภอไชยามีการประกอบอาชีพหลายอย่างด้วยกัน อาชีพที่สำคัญได้แก่

1. การเกษตร ชาวอำเภอไชยาทำนาเป็นอาชีพหลัก รองลงมาคือการทำไร่ และการทำสวน การทำสวนของอำเภอไชยาที่กำลังขยายตัวและทำกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น ในปัจจุบันคือการทำสวนยางพารา ซึ่งทำกันมากที่สุดตำบลปากหมากและตำบลโมถ้าย นอกจากนี้ มีการเลี้ยงสัตว์ ที่มีมากทุกตำบลคือการเลี้ยงเป็ด

2. การประมง ประชากรที่อาศัยอยู่ริมทะเลต่างยึดอาชีพการประมงเป็นหลัก ปัจจุบันอาชีพใหม่ของชาวประมงคือการเลี้ยงหอยแครง หอยแมลงภู่ และที่เริ่มขยายวงกว้างขึ้นคือการทำนากุ้งในท้องที่ท่าปูนและคลองไชยา

3. การอุตสาหกรรม มีโรงสีข้าวขนาดกลางและขนาดเล็กกระจายอยู่เกือบทุก หมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการเย็บหมวก การทอผ้าไหม การทำไข่เค็ม และการทำน้ำตาลโตนด เป็นต้น

จังหวัดสุราษฎร์ธานี¹ ได้กล่าวถึงโบราณสถานและสถานที่สำคัญของอำเภอไชยาว่า มีโบราณสถานและสถานที่สำคัญหลายแห่งด้วยกัน ดังนี้

1. วัดพระบรมธาตุไชยาราชวรวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรวิหาร เป็นวัดที่เก่าแก่มาก เชื่อว่าวัดนี้มีความเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยศรีวิชัยระหว่าง พ.ศ. 1200 - 1500 มีองค์เจดีย์พระมหาธาตุแบบศรีวิชัยปรากฏอยู่ และวัดนี้ยังมีสำริดของพระอวโลกิเตศวร พระโพธิสัตว์ขนาดใหญ่ปรากฏอยู่

2. สวนโมกขพลาราม (วัดธารน้ำไหล) มีเนื้อที่ 311 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอไชยา 9 กิโลเมตร พุทธศาสนิกชนเริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. 2475 มีสิ่งสำคัญภายในวัดมากมาย เช่น โรงมหรสพทางวิญญาณ เรือเคียนสมุทรเป็นรูปสำเภาคือธรรมวารีนาวาอิศรกุลนฤมิต โรงปั้น-หล่อจำลองภาพพุทธประวัติจากหินสลักของอินเดีย เป็นต้น

3. เจดีย์วัดแก้ว ตั้งอยู่ในวัดแก้ว (วัดรัตนาราม) ตำบลเสม็ด เป็นเจดีย์รูปทรงมณฑป สร้างขึ้นในสมัยศรีวิชัยเช่นเดียวกับพระบรมธาตุเจดีย์ (พระบรมธาตุไชยา)

¹จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี. 2527. หน้า 50 - 51.

4. เจดีย์วัดหลง ตั้งอยู่ในวัดหลง (ปัจจุบันเป็นวัดร้าง) อยู่ที่ตำบลตลาด เป็นเจดีย์ร่วมสมัยกับเจดีย์วัดแก้วและวัดพระบรมธาตุเจดีย์ คือเป็นเจดีย์รูปทรงมณฑปแต่ขนาดใหญ่กว่าเจดีย์อื่น ๆ

พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์ และปรีชา นุ่นสุข¹ ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมของเมืองไชยาสรุปได้ว่า บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยในยุคต้น ๆ นั้น เมืองท่าตะกั่วป่า นครศรีธรรมราช และไชยา เป็นจุดที่รับหรือจุดเริ่มต้นของการเผยแพร่อารยธรรมทางศาสนาของอินเดีย โดยเฉพาะในตอนกลางของพุทธศตวรรษที่ 11 ถึงตอนกลางของพุทธศตวรรษที่ 13 สมัยนี้ตรงกับสมัยที่ราชวงศ์ปัลลวะมีอำนาจขึ้นในเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เส้นทางเดินเรือสำคัญที่นำเอาอารยธรรมอินเดียมาสู่ไทยคือเส้นทางตะกั่วป่าและอ่าวบ้านคอน ต่อมาในครึ่งหลังศตวรรษที่ 13 ไทยก็ได้รับอิทธิพลศาสนาพุทธลัทธิมหายานซึ่งแพร่มาจากอินเดียมาสู่เมืองท่าอ่าวบ้านคอน ศาสนาพุทธลัทธินี้มาจากสมัยราชวงศ์ปาละ - เสนะ ในรัฐเบงกอลคืออินเดียตะวันออกเฉียงใต้ ดังปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีให้เห็นมากมาย เช่น ประติมากรรมพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรจากวัดพระบรมธาตุไชยา ซึ่งจัดเป็นศิลปกรรมสกุลช่างศรีวิชัย พระพิมพ์ดินดิบ และพระพุทธรูปปางต่าง ๆ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าบริเวณภาคใต้ของไทยโดยเฉพาะบริเวณไชยาได้รับอิทธิพลและยึดถือรูปแบบจากแหล่งอารยธรรมที่สำคัญคือจากอินเดีย ได้แก่หลักคำสอนของศาสนาพราหมณ์และพุทธศาสนา นอกจากคำสอนทางศาสนาแล้วศาสนาทั้งสองศาสนานี้ยังได้ให้แนวชีวิตและความรู้ต่าง ๆ ด้วย เช่น ศิลปะ กฎศีลธรรม วิถีประชาหรือบรรทัดฐานของสังคม รวมทั้งความเชื่อต่าง ๆ อันเป็นมโนเกิดของประเพณีต่าง ๆ เช่น ความเชื่อในผีบรรพบุรุษจึงมีประเพณีรับ-ส่งตายาย เชื่อว่าภพหน้ามีจริงจึงทำบุญกุศลเพื่ออธิษฐานให้เกิดในศาสนาพระศรีอารีย์ เป็นต้น ประเพณีท้องถิ่นที่เด่น ๆ ของอำเภอนี้ เช่น

¹พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์ และปรีชา นุ่นสุข. "ศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ ของชุมชนโบราณในภาคใต้," ใน รายงานการสัมมนาเรื่อง ประวัติศาสตร์-โบราณคดีศรีวิชัย. 2525. หน้า 110 - 126.

ประเพณีทำบุญเดือนสิบ ประเพณีลากพระ ประเพณีสวดพระมาลัย เป็นต้น ส่วนวัฒนธรรม
อื่น ๆ มีลักษณะคล้าย ๆ กันในจังหวัดทั่วไปในภาคใต้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเรื่องพระมาลัย

ศาสนาเป็นสถาบันทางจิตใจอันเป็นที่รวมแห่งความเชื่อ ความศรัทธา และเป็น
ที่พึ่งทางใจของผู้คน จึงมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อและพฤติกรรมของผู้คนเป็นอันมาก
จนกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในสังคม และเนื่องจากศาสนา
มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญคือ "การอบรมสั่งสอน" ดังนั้นศาสนาจึงเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรมอีก
ทางหนึ่งด้วย สังคมไทยเป็นสังคมพุทธศาสนาสืบมาช้านาน จึงมีวรรณกรรมเกี่ยวกับ
พุทธศาสนาอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่ ธวัช ปุณโณทก ได้กล่าวสรุปผลการศึกษาวรรณกรรม
ท้องถิ่นของไทยไว้ว่า "เนื้อหาของวรรณกรรมมักจะเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนาเสียเป็นจำนวน
มากเมื่อเทียบกับวรรณกรรมประเภทอื่น"¹

วรรณกรรมในท้องถิ่นใต้ก็เช่นเดียวกัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาเป็นจำนวนมาก
มักเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการสอนจริยธรรมอันเป็นหน้าที่หลักของสถาบันศาสนา หลักธรรมที่
แทรกอยู่ในวรรณกรรมท้องถิ่นมักจะเน้นเรื่องกฎแห่งกรรมหรือเน้นให้เห็นว่าการทำบุญจะได้ผล
ตอบแทน คือจะได้พบกับสันติสุขทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ส่วนหลักคำสอนซึ่งเป็นแก่นแท้ของ
พุทธศาสนาซึ่งได้แก่เรื่องนิพพานและการตัดกิเลสให้หลุดพ้น กวีมีค้อยจะได้กล่าวถึง ฉะนั้น
ชาวบ้านจึงมุ่งที่จะประพฤติดีประพฤติชอบเพื่อจะได้เสวยสุขในสวรรค์ หรือได้ไปเกิดในโลก
พระศรีอารีย์ และโดยมากมักเชื่อกันว่าการสร้างหนังสือถวายวัดจะได้านิสงส์มาก จึงนิยม
สร้างหนังสือถวายวัดเป็นพุทธบูชา และเรื่องที่นิยมสร้างเป็นหนังสือถวายวัดมากที่สุดคือเรื่อง
พระมาลัย ซึ่งจะมียู่เกือบทุกวัด ทั้งที่ สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์ ได้กล่าวไว้ว่า "เรื่องที่นิยม
สร้างเป็นหนังสือถวายวัดมากที่สุดคือ เรื่องพระมาลัย ซึ่งนิยมจารถวายทั่วอักษรขอม ใช้ภาษา

¹ธวัช ปุณโณทก. วรรณกรรมท้องถิ่น. 2525. หน้า 15.

บาลีหรือภาษาไทยแล้วแต่ความถนัดของผู้แต่ง และมักจารอย่างประณีตประจงเป็นพิเศษกว่าเรื่องอื่น ๆ ทั้งนิยมเขียนภาพอย่างวิจิตรพิสดาร ขนาดของหนังสือก็มักจะใหญ่เป็นพิเศษ เรื่องพระมาลัยจะมีอยู่เกือบทุกวัด"¹

เรื่องพระมาลัยเป็นเรื่องที่แพร่หลายอยู่ทั่วไปและที่รู้จักกันดีในหมู่พุทธศาสนิกชนมาเป็นเวลานาน สุภาพร มากแจ้ง ใ้กล่าวถึงเรื่องพระมาลัยไว้ว่า

เรื่องราวของพระมาลัยนั้นมีได้แพร่หลายอยู่เพียงในประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นที่ยอมรับกันดีในประเทศใกล้เคียง เช่น พม่า ลาว และเขมรอีกด้วย ซึ่งที่ใช้เรียกคล้ายคลึงกันคือในประเทศพม่าเรียก "เซียง มาเล เบี้ยว" แปลว่า กาพย์พระมาลัย (เซียง แปลว่า พระ เบี้ยว แปลว่า กาพย์) ในประเทศลาวเรียก มาลัยหมั่น มาลัยแสน ซึ่งเป็นชื่อที่ตรงกับทางภาคอีสานของไทย ประเทศเขมรใช้ชื่อบาลีในต้นฉบับตัวเขียนว่า "มาเลยยเทวตุเถรวตุ" เช่นเดียวกับฉบับไทย และเนื้อเรื่องของพระมาลัยในแต่ละประเทศที่กล่าวมาก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน²

สุนิตย์ วงศ์พलय³ ศึกษาวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยที่ปรากฏในภาคใต้ และได้นำข้อสันนิษฐานจากผู้ที่ศึกษาหลายท่านมากล่าวถึงที่มาของวรรณกรรมเรื่องพระมาลัย โดยกล่าวว่า สุภาพร มากแจ้ง ใ้สันนิษฐานถึงที่มาของกัมภีร์มาเลยยเทวตุเถรวตุ โดยการพิจารณาจากประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการแผ่พุทธศาสนาไปยังอินเดียจากลังกามาสู่ประเทศทางเอเชียตะวันออกเฉียง

¹ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. รายงานการวิจัยพุทธศาสนาแถบลุ่มทะเลสาบสงขลาฝั่งตะวันตกออกสมัยกรุงศรีอยุธยา. 2523. หน้า 101.

² สุภาพร มากแจ้ง. "มาเลยยเทวตุเถรวตุ" : การตรวจสอบชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์. 2521. หน้า 27.

³ สุนิตย์ วงศ์พलय. การศึกษาวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยที่ปรากฏในภาคใต้. 2532. หน้า 6 - 7.

เฉียงใต้ คือ พม่า ไทย ลาว เขมร และหลักฐานเกี่ยวกับประเพณีการเทศนาเรื่อง พระมาลัยในประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ไว้ว่า คัมภีร์มาเลย์ยเหตุเดรวตุณฉบับแรกน่าจะแต่งขึ้น ในประเทศพม่า โดยภิกษุชาวพม่า ระหว่างปลายพุทธศตวรรษที่ 16 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 18 แล้ว ได้รับความคัดลอกต่อ ๆ กันมานี้ ส่วนวนภาษาและเนื้อความปลีกย่อยก็อาจผิดเพี้ยนกัน ไปในแต่ละสถานที่ตามแต่ผู้คัดลอกแต่ละคนจะเห็นสมควร โดยอาจจะมีการเพิ่มเติมข้อความ (interpolation) บางตอนเข้าไป หรือข้อความบางตอนขาดหายไป (omission) นอกจากนี้ยังอาจมีการเขียนผิดพลาดอื่น ๆ ซึ่งบางทีก็มีได้เจตนา แต่บางทีอาจเป็นการจงใจ แก้อไขส่วนวนภาษาตามที่เห็นว่าไพเราะ ส่วนคัมภีร์มาเลย์ยเหตุเดรวตุณในประเทศไทยนั้น สุภาพร มากแจ้ง สันนิษฐานว่ามีที่มา 2 สาย คือ แต่งขึ้นทางลานนาไทย โดยภิกษุชาว ลานนา ประมาณพุทธศตวรรษที่ 17 - 18 หลังจากฉบับพม่าไม่นานนัก ส่วนอีกทางหนึ่ง แต่งขึ้นในสมัยสุโขทัย โดยภิกษุชาวสุโขทัย ระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19 - 20 พร้อมทั้ง คัมภีร์ฎีกาที่แต่งขึ้นเพื่ออธิบายโดยพระพุทธรวิลาสภิกษุชาวสุโขทัย แต่ ร.ค.ท.แสง มนวิthur มีความเห็นต่างไปจาก สุภาพร มากแจ้ง คือเชื่อว่ามาเลย์ยเหตุเดรวตุณฉบับแต่งขึ้นโดย พระภิกษุชาวลังกา ส่วนฎีกามาลัยแต่งโดยพระพุทธรวิลาสภิกษุชาวลานนา และพระมาลัยคำหลวง ที่มาจากฎีกามาลัยซึ่งเขียนขึ้นเพื่ออธิบายมาเลย์ยเหตุเดรวตุณอีกทีหนึ่ง

ประทีป ชุมพล¹ ได้ให้ข้อสันนิษฐานในส่วนที่เกี่ยวกับชื่อของวรรณกรรมเรื่อง พระมาลัยว่า สันนิษฐานได้เป็น 3 กระแส คือ กระแสที่ 1 น่าจะเอาชื่อมาจากพระเทวเดระ องค์หนึ่งในพระคัมภีร์ภูปาวงค์ ซึ่งมีเรื่องราวกล่าวว่ามีพระเดระองค์หนึ่งชื่อพระมาลัยเดระ เป็นผู้นำข้าวต้มเปรี้ยวซึ่งต้มด้วยข้าวฟ่างของพระเจ้าพุทธคามถือภัยไปแจกแก่พระภิกษุ 500 รูป ที่เขาสุมนภูฏ กระแสที่ 2 น่าจะนำมาจากสถานที่ซึ่งได้มีการนำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งแรก ในลังกาคือมาเลย์ชนบท ด้วยเพราะเห็นว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และกระแสที่ 3 น่าจะเกิด จากผู้แต่งคิดชื่อขึ้นเองโดยอัตโนมัติ

¹ประทีป ชุมพล. "ข้อสันนิษฐานเรื่องพระมาลัย," ใน โบราณคดี. 4(1) : 98 ;

แม้จะไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดเกี่ยวกับที่มาของเรื่อง ระยะเวลาในการแต่ง และผู้แต่งเรื่องพระมาลัย แต่เรื่องพระมาลัยเป็นวรรณกรรมเรื่องเดียวที่ประชาชนในอดีตนิยมกันแพร่หลายทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทั้งยังมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยโดยทั่วไป คือ มีความสัมพันธ์ทางด้านประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีทำบุญตักบาตร การฟังเทศน์มหาชาติ และการอ่านหนังสือสวด เป็นต้น นอกจากนี้เรื่องพระมาลัยยังเป็น เรื่องที่แสดงให้เห็นถึงผลของกุศลกรรมและอกุศลกรรมอันเป็นแนวคิดที่มีบทบาทในประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาซึ่งเป็นวิถีชีวิตของคนไทย พร้อมทั้งเป็นเรื่องที่ใช้ในการอบรมสั่งสอนจริยธรรม และควบคุมจิตใจของคนในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตลอดมา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสวดพระมาลัย

การสวดพระมาลัยจะเป็นประเพณีที่ถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปและเป็นที่ยึดมั่นอย่างแพร่หลาย แต่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้้น้อยมาก เท่าที่สืบค้นได้มีดังนี้

พระยาอนุমানราชธน ได้กล่าวถึงการสวดมาลัยไว้ในประเพณีเนื่องในการตายว่า

... ได้ทราบว่าเป็นชนบทบางแห่งสวดมาลัยก็มี แปลกอยู่เพราะทราบว่าการสวดมาลัยเขาใช้ในงานขึ้นหอ เป็นการสั่งสอนบอกบาปบุญให้แก่เจ้าบ่าวผู้เฝ้าหอ ที่เอามาใช้สวดเป็นสวดศพเพราะอะไรไม่ทราบซัก ลางที่ก็สวดเล่นตลกคะนองสำหรับทำนองซึ่งคิดอีกทางหนึ่งอย่างมีละครตลกเพื่อประสงฆ์เซซาคารึกครั้นจักเข้าเป็นพวกเผ่าศพได้ ทางพายัพถ้าเป็นศพใหญ่เวลามีพระศพนทุกวันมีการจุกบ้องไฟขนาดเล็กด้วย นี่ก็ไม่แปลก เพราะธรรมมีอยู่ว่า ถ้าเสรำโศกตลอดไปไม่มีสร้างก็ทนอยู่ไม่ได้ จะต้องมีผลัดเปลี่ยนกันบ้าง ถ้าจะเสรำโศกกันไต่ก็ชั่วครู่ช่วยยาม ถ้างานศพที่ต้องทำมีหลายวัน จะทำโศกเสรำอยู่ไต่ตลอดไปก็ฝืนธรรมชาติ คงจะเป็นเพราะเหตุนี้ ชาวอีสานจึงมีประเพณีไปช่วย เรียกว่า จันเขื่อนตี ดังกล่าวมาแล้ว คือพากันไปอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ ร้องรำทำเพลงและคุยกันอย่างสนุกสนาน

เพื่อบรรเทาความเศร้าโศกของเจ้าภาพ จนกว่าจะถึงเวลาเผาซึ่งเขาจะทำ
ในเร็ววัน อย่างช้าก็ 3 วัน¹

สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์² กล่าวถึงการสวดมาลัยไว้ว่า ความหมายเดิมของการสวด
หรือว่ามาลัย เป็นการนำเรื่องพระมาลัยมาสวดในงานศพ เพื่อให้ญาติพี่น้องจะได้คลายทุกข์
เศร้าโศกจากการสูญเสียผู้ตาย และเพื่อให้ผู้สวดอยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพไถ่บาป ๓ หลังการ
สวดมาลัยจึงมีการนำเพลงมาร้องและทำท่าประกอบเพลง แบ่งเป็นฝ่ายร้องโต้ตอบกัน
ในการนี้คงเป็นที่ชอบอกชอบใจของผู้ชม การสวดมาลัยจึงลกลหายไปเหลือเฉพาะเพลงเมื่อมี
งานศพ จึงมีการร้องเพลง ซึ่งชาวภูเก็ตรเรียกว่า มาลัย

สุธิวศ์ พงศ์ไพบูลย์ ไก่กล่าวถึงการสวดมาลัยไว้ว่า

การสวดมาลัยเป็นการละเล่นในงานศพ ทำนองเกี่ยวกับที่ภาคกลางเรียกว่า
สวดกฤหัสถ์ ส่วนใหญ่เล่นหลังเสร็จพิธีสงฆ์ แต่มีเหมือนกันที่กั้นระหว่างการ
สวดพระอภิธรรม และจะเล่นเฉพาะตอนกลางคืนเท่านั้น วัตถุประสงค์ในการ
เล่นเพื่อช่วยมิให้งานศพเหงาเศร้าจนเกินไป และเป็นวิธีทิ้งคนอยู่ผ้าศพจน
รุ่งสว่าง มาลัยคณะหนึ่งมี 4 คน เป็นแม่เพลง 2 คน เรียกว่า "แม่คู่"
เป็นลูกคู่ 2 คน เรียกว่า "คู่หู" แต่ถ้าคนในคณะจะมีมากกว่านั้นก็ได้ คนตรี
ใช้รำมะนากับขลุ่ยหรือจะไม่ใช้คนตรีก็ได้ อุปกรณ์อื่น ๆ มี ตาลบัตร ผ้าขับเหงื่อ
พระสงฆ์ หน้ากาก หนวคปปลอม เขี้ยวปลอม แวนดา แป้งผัดหน้า หัวและ
สิ่งอื่น ๆ ที่คณะมาลัยเห็นว่าจำเป็นต้องใช้ แต่เดิมการสวดมาลัยเป็นการตั้งวง
เพื่อสวดหนังสือพระมาลัยจริง ๆ โดยแม่คู่นั่งหันหลังให้โลงศพ ส่วนคู่หูนั่งเคียง
ด้านข้างทั้ง 2 ด้าน การสวดจะมีतालบัตรบังหน้าทุกคน ทำนองสวดเป็นแบบ

¹พระยาอนุমানราชธน. ประเพณีเนื่องในการเกิดและประเพณีเนื่องในการตาย.
โดยเสฐียรโกเศศ(นามแฝง). 2505. หน้า 199.

²สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์. วรรณกรรมท้องถิ่นภูเก็ต. 2534. หน้า 171 - 172.

สรภัญญะ เรียกว่า "บทในกานท์" หรือ "ตั้งในกานท์" แต่ระยะหลังธรรมเนียม
เหล่านั้นไม่มีใครเคร่งครัด กงสวคเบิกหน้าและกิดประคิษฐ์คำร้องทำนองต่าง ๆ
ขึ้นมาใช้ ส่วนมากเป็นทำนองเพลงไทยเดิม เช่น ชะนีกันแสง แขนกมอญ
สร้อยสนคัค ลาวเสียงเทียน พักชา เป็นต้น เนื้อหาก็คงเรื่องพระมาลัยไว้
แต่น้อย และนำเอาเรื่องจากวรรณคดีเข้าแทรกเป็นตอน ๆ เรียกว่า "เพลงนอก"
"ลำนอก" หรือ "ใบสอด" เรื่องที่เล่นแทรกเช่น จันทโครบ พระอภัยมณี
ขุนช้างขุนแผน รามเกียรติ์ ลักษณะวงศ์ เป็นต้น¹

ปราณี ศรีทอง และคนอื่น ๆ² ได้ศึกษา "ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของชาวสุราษฎร์-
ธานี" และได้กล่าวถึงการสวดมาลัยสรุปความได้ว่า การสวดมาลัยจะสวดในตอนกลางคืน
หลังจากพระสวดอภิธรรมและกลับวัดแล้ว จะมีการสวดมาลัยกันไปตลอดคืน การสวดมาลัยใน
สมัยก่อนจะต้องไปเอาค้ำใส่หนังสือพระมาลัยที่วัดนำมาบ้านงานศพ ผู้ที่สามารถอ่านภาษาขอมได้
จะเป็นผู้เปิดหนังสือสวด เมื่อถึงวันเผาศพก็จะค้ำนำค้ำพระมาลัยกลับไปวัดพร้อมศพ ปัจจุบัน
การสวดพระมาลัยยังคงนิยมกันอยู่ที่อำเภอยะโฮง ส่วนอำเภอรื่น ๆ ถ้าจะให้มีการสวดก็มัก
จะไปรับคณะมาลัยจากอำเภอยะโฮงไปสวด การสวดมาลัยอาจจะให้พระสวดก็ได้ แต่ไม่ค่อย
นิยมเพราะต้องมีลูกค้อและเหน็ดเหนื่อยมาก จึงนิยมฆราวาสเป็นผู้สวด การสวดสมัยต่อ ๆ
มาไม่จำเป็นต้องไปเอาค้ำพระมาลัยมาจากวัดเพราะเป็นเรื่องลำบาก จึงจกมาเป็นภาษาไทย
แทนและนำมาสวดกัน การสวดจะสวดที่คืนก็ได้แล้วแต่เจ้าภาพ เวลาสวดจะมีหัวหน้า 1 คน
มีลูกน้อง 3 - 4 คน เป็นลูกคู่คอยรับ การสวดเริ่มด้วยการตั้งนม เมื่อจบนมก็เริ่ม
สวดประวัติพระมาลัย ต่อไปก็สวดหน้าสวรรค์และหน้านรก เมื่อจบแล้วจะมีการสวดเรื่องราว
ต่าง ๆ โดยมากเป็นนิทาน เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน การสวดมาลัยเพื่อเป็นมงคล
แก่ศพและเป็นการอยู่เผาศพไม่ให้งานศพเจ็บเหงา

¹ สุธิวงค์ พงศ์ไพบูลย์. "สวดมาลัย," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529
เล่ม 1. 2529. หน้า 3679.

² ปราณี ศรีทอง และคนอื่น ๆ. ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของชาวสุราษฎร์ธานี.
2526. หน้า 88 - 89.

เอกสารที่เกี่ยวกับการสวดพระมาลัยดังกล่าวมาแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโอกาสและแนวปฏิบัติในการสวดพระมาลัยอย่างสังเขป ยังไม่ได้มีการศึกษาและบันทึกไว้ในแง่มุมต่าง ๆ อย่างพิสดาร ทั้ง ๆ ที่ประเพณีนี้เป็นประเพณีสำคัญประเพณีหนึ่งที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านานในห้องดินต่าง ๆ ของไทย แต่เอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ก็ให้ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นได้มากและมีคุณค่ายิ่งต่อการใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การสวดพระมาลัย เป็นประเพณีที่มีมาช้านานประเพณีหนึ่งในสังคมไทย โดยปรากฏอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ ในภาคใต้มีการสวดพระมาลัยมีอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ หลายแห่ง แหล่งที่นิยมปฏิบัติกันมาก เช่น สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา เป็นต้น โดยเฉพาะในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นแหล่งที่มีการสวดพระมาลัยกันมาช้านานจนเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ท้องถิ่นที่นิยมกันมากในจังหวัดนี้คือในอำเภอไชยา ซึ่งชาวบ้านยังคงมีการสืบทอดการสวดพระมาลัยมาจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นประเพณีที่สำคัญประเพณีหนึ่งของชาวบ้านในอำเภอนี้ การศึกษา การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย
2. องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย
3. ความเชื่อที่เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย
4. คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย

ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย

วรรณกรรมเรื่องพระมาลัยเป็นเรื่องที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก เป็นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งที่ชาวบ้านในอดีตนิยมกันแพร่หลายทั่วทุกภาคของประเทศไทย ในภาคกลางนอกจากจะมีเรื่องพระมาลัยที่เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นแล้ว ยังมีพระมาลัยคำหลวงซึ่งเป็นพระนิพนธ์ของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ ในภาคอีสานมีเรื่องพระมาลัยเขียนด้วยอักษรธรรมเรียกชื่อว่า "มาลัยหมื่น มาลัยแสน" ในภาคเหนือมีเรื่องพระมาลัยเขียนด้วยอักษรไทยล้านนา และในภาคใต้ส่วนมากจะใช้อักษรขอมจารลงในหนังสือใบลาน นอกจากนี้เรื่องพระมาลัยชาวบ้าน

ยังนิยมสร้างหนังสือพระมาลัยถวายวัดเป็นพุทธบูชาอีกด้วย สุนิศย์ วงศ์พลาย¹ ได้สำรวจหนังสือพระมาลัยที่เก็บไว้ในศูนย์วัฒนธรรมต่าง ๆ ทั่วภาคใต้ พบว่ามีจำนวน 45 ฉบับ นอกจากจะนิยมสร้างถวายวัดแล้ว วัดนา ณ นคร ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องพระมาลัยและได้กล่าวไว้ว่า "วรรณกรรมท้องถิ่นเรื่องพระมาลัยยังสามารถใช้สวดได้ด้วย ทั้งยังเป็นหนังสือสวดที่แพร่หลายควบคู่กับเรื่องมหาชาติ"² ซึ่งสอดคล้องกับที่ ครุณี คำเจริญ ได้กล่าวไว้ว่า

เรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในเรื่องพระมาลัยก็มีอิทธิพลต่อจิตใจของคนไทยอย่างมากภายในเรื่องของ บาบ บุญ นรก และสวรรค์ เช่นเดียวกับเรื่องไตรภูมิพระร่วง แต่เรื่องพระมาลัยสามารถเข้าถึงชาวบ้านได้มากกว่า เพราะนอกจากจะใช้เทศน์แล้ว เรื่องพระมาลัยยังมีการนำมาสวดในงานพิธีต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน ตอนเจ้าบ่าวนอนเฝ้าหอและใช้สวดหน้าศพ³

การสวดพระมาลัยนี้ได้มีมาช้านานแล้วในสังคมไทย ดังที่ พระยาอนุমানราชธน ได้กล่าวไว้ว่า

แต่เดิมมีประเพณีสวดคัมภีร์ "มาลัยสูตร" กันในงานพิธีมงคลสมรส ขณะที่เจ้าบ่าวไปนอนเฝ้าหอ บิดามารดาฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจะจัดหาบัณฑิตผู้รอบรู้ฝ่ายละ 2 คน มาสวดมาลัยสูตรเป็นทำนองอ่อนหวาน เพื่อสั่งสอนเจ้าบ่าวให้รู้จักบาปบุญคุณโทษ ประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ บริสุทธ์ ดังที่มีพรรณนาไว้ใน

¹ สุนิศย์ วงศ์พลาย. การศึกษาวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยที่ปรากฏในภาคใต้. 2532. หน้า 10.

² วัดนา ณ นคร. ลักษณะร่วมของเรื่องพระมาลัยในวรรณกรรมพื้นบ้านและพระมาลัยคำหลวง. 2526. หน้า 37.

³ ครุณี คำเจริญ. การศึกษาเรื่องพระมาลัยในอำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา. 2537. หน้า 7.

⁴ พระยาอนุমানราชธน. ประเพณีเรื่องแต่งงานบ่าวสาวของไทย. โดยเสฐียรโกเศศ (นามแฝง). 2501. หน้า 123.

บทสวดของคัมภีร์มัลลยสูตร เคี้ยวนี้ไม่มีสวดมัลลยเพราะนำไปใช้สวดในพิธีศพ
แต่กระนั้นก็ใช้สวดศพก็ไม่ค่อยปรากฏ¹

เจษฎ์ ปรีชานนท์ ได้กล่าวถึงการสวดพระมัลลยไว้ในทำนองเดียวกันว่า
สมัยกรุงศรีอยุธยาใช้พระมัลลยกลอนสวดนี้ สวดให้เจ้าบ่าวฟังเมื่อเจ้าบ่าวนอน
เฝ้าหอฤกษ์ส่งตัวเจ้าสาวอยู่ เรื่องนี้ได้รับคำสั่งสอนมาจากหลวงวิศาล
ครุณกร (อัน สาริกบุตร) ท่านอธิบายว่าในสมัยก่อน ๆ นั้นการคำนวณทางวิชา
โหราศาสตร์ยังไม่เจริญเช่นสมัยปัจจุบัน ไม่ได้มีปฏิทินโหราศาสตร์ประจำปีออก
วางขาย ฉะนั้นการที่จะหาฤกษ์แต่งงานให้ได้ฤกษ์ยกขันหมาก ฤกษ์รดน้ำให้อยู่
ในวันเดียวกับฤกษ์เรียงหมอน (ส่งตัวเจ้าสาวให้เข้าหอกับเจ้าบ่าว) นั้น หรือ
วันใกล้ ๆ กันนั้น หาได้ยากมาก บางครั้งฤกษ์ยกขันหมากกับฤกษ์เรียงหมอน
ห่างกันมาก บางครั้งตั้ง 3 - 4 เดือน เจ้าบ่าวจะต้องไปนอนเฝ้าหออยู่
คนเดียวก็เบื่อเปลี่ยวรำคาญ ทางฝ่ายเจ้าบ่าวและเจ้าสาวจึงจัดบัณฑิตมา
(ที่เราเรียกเพี้ยนกันเป็น "ทิด" หมายถึงผู้ที่บวชเรียนแล้ว และอ่านอักษรขอม
ไทยออก) ฝ่ายละสองคนไปสวดพระมัลลยกลอนสวดให้เจ้าบ่าวฟัง การสวดนี้
ต้องสวดตามทำนองที่มุ่งไว้ในคัมภีร์ด้วย เพื่อเจ้าบ่าวจะได้ประพาศิตนเคในทาง
ฤกษ์ ... ประเพณีสวดพระมัลลยให้เจ้าบ่าวฟังนี้ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เสื่อม
ไป กลายเป็นใช้สวดศพให้ผีและคนเฝ้าผีฟัง แต่ก่อนที่จะสวดพระมัลลยนั้น ก็
จะสวดพระอภิธรรมก่อน เมื่อสวดพระอภิธรรมจบจึงสวดพระมัลลย โดยปกติ
สวดกันตั้งแต่หัวค่ำจนถึงเที่ยงคืน คีสาม (เก้าทุ่ม) บางแห่งก็สว่าง²

¹พระยาอนุমানราชธน. ประเพณีเรื่องแต่งงานบ่าวสาวของไทย. โดยเสฐียรโกเศศ
(นามแฝง). 2501. หน้า 123.

²เจษฎ์ ปรีชานนท์. พระมัลลยกลอนสวด. 2522. หน้า 10 - 11.

ส่วนการสวดพระมาลัยในภาคใต้้นั้นนอกจากจะเป็นที่นิยมอย่างมากในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีแล้ว ยังมีการยึดถือปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในจังหวัดอื่น ๆ ด้วย ดังที่ ปรีชา นุ่นสุข¹ ได้กล่าวถึงการสวดพระมาลัยในภาคใต้ว่า เป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันมาด้วยความเลื่อมใสในหลายจังหวัด เช่น ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา เป็นต้น และครุณี คำเจริญ² ก็กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า การสวดพระมาลัยเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในหลายจังหวัดทางภาคใต้สมัยก่อน เพราะแต่เดิมงานศพแทบทุกงานจะต้องมีวงมาลัยไปสวดประจำงาน

ชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะเรียกการสวดพระมาลัยอย่างสั้น ๆ ว่า "สวดมาลัย" เช่นเดียวกับในจังหวัดอื่น ๆ ของภาคใต้ การสวดพระมาลัยในท้องถิ่นนี้ไม่พบหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มมีมาแต่เมื่อใด จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในอำเภอไชยา ได้ความสรุปได้ว่าการสวดพระมาลัยในท้องถิ่นนี้น่าจะมีมาเป็นร้อย ๆ ปีแล้ว โดยชาวอำเภอไชยาจะมีการสวดพระมาลัยเฉพาะในงานศพ ซึ่งชาวอำเภอไชยาที่เป็นคนเฒ่าคนแก่จะมีคำใช้เรียกงานศพอยู่หลายคำ เช่น การผี การชาก เป็นต้น ต่อมาภายหลังจึงนิยมใช้คำว่า งานศพ เช่นเดียวกับที่อื่น ๆ ชาวอำเภอไชยาจะถือเป็นประเพณีว่าการสวดพระมาลัยใช้คู่กับงานศพเท่านั้น จะไม่สวดในงานอื่น ๆ โดยเฉพาะงานมงคลเป็นอันขาด นอกจากนี้ยังมีการเล่าต่อ ๆ กันมาว่าแต่เดิมพระสงฆ์เป็นผู้สวดพระมาลัย โดยสวดตามบทสวดที่เรียบเรียงไว้ในสมุดข่อยหรือสมุดไทย บทสวดที่เรียบเรียงไว้นี้เรียกว่า "หนังสือมาลัย" หรือ "พระมาลัยคำสวด" พระสงฆ์จะสวดบทมาลัยหลังจากสวดมนต์แล้ว พระผู้สวดมีจำนวน 4 รูป เรียกว่า 1 เที่ยง ใช้คาถาบัตรบังหน้าในขณะสวด พระที่สวดพระมาลัยต้องมีความชำนาญในการสวดโดยต้องฝึกหัดสวดโดยเฉพาะ และยึดเอาเรื่องพระมาลัยมาสวดเท่านั้น โดยเนื้อหากล่าวถึงพระมาลัยซึ่งเป็นพระอรหันต์รูปหนึ่งมีฤทธิ์มากได้เสด็จไปโปรดสัตว์นรก แล้วเสด็จไปบูชาเจดีย์จุฬามณีบนสวรรค์ รวมทั้งกล่าวถึงเรื่องยุค

¹ปรีชา นุ่นสุข. "สวดมาลัย," ใน ชีวิตไทยบักซ์ใต้ ชุดที่ 3. 2523. หน้า 71.

²ครุณี คำเจริญ. การศึกษาเรื่องพระมาลัยในอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา. 2537.

ของพระศรีอารีย์ เนื้อหาทั้งหมดมุ่งอบรมจิตใจของผู้ฟังให้เห็นถึงบาปบุญคุณโทษ รวมถึงการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข แต่ในสมัยต่อ ๆ มาการสวดพระมาลัยได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้สวด โดยเปลี่ยนจากพระสงฆ์มาเป็นฆราวาสเป็นผู้สวด โดยสวดหลังจากพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมจบแล้ว

การเปลี่ยนแปลงผู้สวดพระมาลัยจากพระสงฆ์มาเป็นฆราวาสเมื่อใดนั้น จากการสอบถามชาวบ้านในอำเภอไชยาต่างให้คำตอบเป็นกระแสเดียวกันว่าไม่สามารถระบุเวลาได้ เพราะเมื่อจำความได้ต่างก็ได้เห็นฆราวาสเป็นผู้สวดพระมาลัยในงานศพของชาวอำเภอไชยาแล้ว

แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่ในอำเภอไชยาจะให้คำตอบตรงกันว่าเคยเห็นแต่เพียงฆราวาสเท่านั้นเป็นผู้สวดพระมาลัย แต่ในเรื่องนี้พระครูสุจิตร์พัฒนคุณ (พร้อม สุจิตฺโต)¹ เจ้าอาวาสวัดपालิโยก อำเภอไชยา ได้กล่าวยืนยันว่า ท่านทราบว่าแต่เดิมพระสงฆ์เป็นผู้สวดพระมาลัยโดยใช้บทสวดจากหนังสือพระมาลัย ซึ่งมีเนื้อความกล่าวถึงกำเนิดพระมาลัย พระมาลัยโปรดสัตว์ เป็นต้น บางคนเรียกการที่พระสวดพระมาลัยว่า "พระร้องเพลง" ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2455 - 2457 เกิดคำครหาว่า พระสงฆ์ฆานิกายหละหลวมต่อพระธรรมวินัย ไม่น่าเลื่อมใส จึงมีการห้ามพระสงฆ์สวดพระมาลัย และเปลี่ยนให้ฆราวาสเป็นผู้สวดแทน และธรรมทาส พานิช² ก็ได้เล่าไว้ท่านเองเหมือนกันว่า แต่เดิมพระสงฆ์เป็นผู้สวดพระมาลัยในงานศพ พระบางรูปต้องการให้การสวดได้บรรยากาศจึงทำท่าทางประกอบไปด้วยในขณะสวด ซึ่งเป็นเรื่องไม่เหมาะสมต่อสมณเพศ แต่เมื่อท่านมีอายุได้ประมาณ 14 - 15 ปี ก็ได้เห็นการสวดพระมาลัยที่เปลี่ยนผู้สวดจากพระสงฆ์มาเป็นฆราวาสแล้ว

¹พระครูสุจิตร์พัฒนคุณ (พร้อม สุจิตฺโต) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดपालิโยก หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

²ธรรมทาส พานิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 278 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537.

การที่ผู้สวดพระมาลัยเปลี่ยนจากพระสงฆ์มาเป็นฆราวาสทำให้รูปแบบของการสวดพระมาลัยเปลี่ยนแปลงไปด้วย กล่าวคือ ในระยะแรกที่พระสงฆ์เป็นผู้สวดพระมาลัยนั้น เนื้อหาที่นำมาใช้สวดจะเป็นเรื่องพระมาลัยเท่านั้น แต่เมื่อเปลี่ยนเป็นฆราวาสเป็นผู้สวด เนื้อหาที่ใช้สวดจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพระมาลัย ซึ่งนิยมเรียกการสวดเนื้อหาส่วนนี้ว่า "บทในกาล" โดยนำคำขึ้นต้นบทสวดของหนังสือพระมาลัย ซึ่งขึ้นต้นว่า "ในกาลอันลับสัน ..." มาเป็นชื่อเรียก อีกส่วนหนึ่งเป็นเนื้อหาบทสวดนอกเหนือจากหนังสือพระมาลัย ซึ่งอาจนำมาจากวรรณคดี นิทานพื้นบ้าน หรือเป็นกลอนสวดที่ผู้สวดแต่งขึ้นเองก็ได้ ชาวอำเภอไชยานิยมเรียกบทสวดเหล่านี้ว่า "ลำนอก" หรือ "ลำประโลมโลก" เมื่อได้สอบถามถึงที่มาของลำนอกหรือลำประโลมโลก ชัย ประจักษ์ใหญ่¹ ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะมาลัยอาวุโสคนหนึ่งในตำบลป่าเว อำเภอไชยา ได้เล่าว่า เหตุที่ชาวอำเภอไชยาได้รู้จักใช้ลำนอกในการสวดพระมาลัยนั้นเล่ากันว่า มีชาวเมืองนครศรีธรรมราช ชื่อ เศษ มุสิกโก หนีการเก็บภาษีจากทางราชการหรือที่ชาวบ้านสมัยนั้นเรียกกันว่า "หนีรัชชู" มาอยู่ที่บ้านหนัง ตำบลเวียง อำเภอไชยา มาได้ภรรยาและตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านหนังนั่นเอง และชายผู้นี้เป็นผู้นำการสวดพระมาลัยโดยเฉพาะส่วนที่เป็น "ลำนอก" มาเผยแพร่ในท้องถิ่นนี้จนเป็นที่นิยมของชาวอำเภอไชยาเป็นที่รู้จักกันในนาม "มาลัยเศษ" และจำรัส รักเหล็ก² ผู้สวดพระมาลัยอาวุโสคนหนึ่งในตำบลป่าเว อำเภอไชยา ได้เล่าว่า มาลัยเศษได้ฝึกลูกศิษย์ไว้มากมายและถ่ายทอดความรู้กันมาหลายชั่วคน นอกเหนือจากมาลัยเศษแล้ว ยังมีผู้สวดพระมาลัยที่มีชื่อเสียงเป็นที่นับถือว่าเป็นมาลัยชั้นครูอีก เช่น มาลัยมี และ มาลัยตาอุ ซึ่งเป็นมาลัยรุ่นหลังมาลัยเศษ และเสียชีวิตไปแล้วทั้งสิ้น

¹ ชัย ประจักษ์ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 80 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

² จำรัส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยาซึ่งฆราวาสเป็นผู้สวดนั้น ในระยะแรก ๆ จะนำ "ลำนอก" มาแทรกระหว่างสวดเป็นช่วง ๆ เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศเท่านั้น แต่ในเวลาต่อมา ลำนอกกลับมีบทบาทมากขึ้น โดยผู้สวดพระมาลัยจะสวดบทในกาลเพียงเล็กน้อยในตอนต้นเพื่อรักษาธรรมเนียมการสวดพระมาลัยเท่านั้น ต่อจากนั้นการสวดจะใช้ลำนอกแทบทั้งสิ้น จากการสอบถามคณะมาลัยรุ่นเก่า ๆ ที่เลิกสวดแล้ว และคณะมาลัยที่ยังคงสวดอยู่ในปัจจุบัน ถึงสาเหตุที่คณะมาลัยเปลี่ยนแปลงหันมานิยมใช้เนื้อหาจากหนังสือพระมาลัย (บทในกาล) สวดเพียงเล็กน้อย และใช้บทลำนอกสวดมากขึ้นเป็นลำดับ พอจะสรุปเหตุผลได้ดังนี้

1. หนังสือสวดพระมาลัยเป็นหนังสือบุคจารึกด้วยอักษรขอมไทย คนรุ่นหลัง ๆ มีความรู้อักษรขอมน้อยลง การอ่านหนังสือพระมาลัยจึงเป็นเรื่องยากสำหรับคนรุ่นหลัง
2. การสวดพระมาลัยจะต้องสวดตามทำนองที่กำกับเอาไว้ในหนังสือพระมาลัย การฝึกจะต้องฝึกอย่างจริงจังเพราะทำนองสวดพระมาลัยค่อนข้างยาก จึงมีผู้สนใจฝึกหัดน้อยลง
3. เนื้อหาบทสวดจากหนังสือพระมาลัยเป็นการสั่งสอนเกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ ไม่สนุกสนาน น่าเบื่อหน่าย ผู้ฟังมักจะไม่นิยมฟัง คณะมาลัยจึงนิยมนำบทสวดนอกหนังสือพระมาลัย หรือที่เรียกว่า "บทลำนอก" มาใช้ในการสวดเพื่อดึงดูดผู้ฟัง

นอกจากผู้สวดที่เป็นฆราวาสจะเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในการสวดพระมาลัยแล้ว การสวดพระมาลัยในระยะแรก ๆ คณะมาลัยจะนำตู้ไม้ใบเล็ก ๆ ทรงสี่เหลี่ยม ซึ่งชาวอำเภอไชยา เรียกว่า "ตู้พระมาลัย" ภายในบรรจุหนังสือพระมาลัยซึ่งเป็นหนังสือบุคความยาวเกือบ 1 เมตร ตัวหนังสือที่ใช้บันทึกเป็นอักษรขอมไทย* โดยมีขอมบาลี** แทรกอยู่บ้าง มีภาพระกอบแทรกบ้าง ตู้พระมาลัยนี้เก็บรักษาเอาไว้ที่วัด เมื่อมีคนตายเจ้าภาพจึงไปนำมาจากวัด เชื่อกันว่าหากมีใครได้ยินเสียงตู้พระมาลัยลั่นจะเป็นการบอกเหตุว่าจะมีคนตายในเวลาต่อมา ในระยะหลัง ๆ การนำตู้พระมาลัยจากวัดมายังบ้านงานศพมีน้อยลง กอรปกับตู้พระมาลัยซึ่งเก็บเอาไว้ที่วัดเมื่อไม่ค่อยได้นำมาใช้ ขาดการเอาใจใส่ดูแลรักษาจึงมักชำรุดสึกหรอหรือสูญหายไปในที่สุด นอกจากนี้ในระยะ

* ขอมไทย หมายถึง การเขียนหรือจารด้วยตัวอักษรขอม แต่ใช้ภาษาไทย

** ขอมบาลี หมายถึง การเขียนหรือจารด้วยตัวอักษรขอม แต่ใช้ภาษาบาลี

หลัง ๆ จะไม่ใช่คู่พระมาลัยในการสวดพระมาลัยแล้ว การถือตาลปัตรบังหน้าขณะสวดพระมาลัย ก็ค่อย ๆ เสื่อมความนิยมไปด้วย เลียบ เวชเตง¹ ผู้สวดพระมาลัยคนหนึ่งในตำบลโมถ้าย อำเภอไชยา เล่าว่า ในราวปี พ.ศ. 2475 - 2477 คณะมาลัยทั่วไปจะสวดพระมาลัยโดยไม่ถือตาลปัตรกันแล้ว

การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยาแม้จะมีความคลี่คลายเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และหาญาติได้ไม่มากนักในปัจจุบัน เนื่องจากการสวดพระมาลัยมิได้ถือเป็นอาชีพ ผู้สวดพระมาลัยไม่เรียกร้องค่าจ้างหรือค่าตอบแทนในการสวดจากเจ้าภาพงานศพ เจ้าภาพเพียงแต่เตรียมข้าวปลาอาหารเลี้ยงคณะมาลัยเท่านั้น และอาจมีเงินเป็นค่ารถหรือค่าเดินทางบ้างเล็กน้อย หากคณะมาลัยเดินทางมาจากที่ไกล ๆ การสวดพระมาลัยจึงต้องอาศัยผู้มีใจรักและมีความเสียสละพอสมควรจึงจะฝึกหัดและสวดได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เข้าผู้แก่ชาวอำเภอไชยาเล่าว่า แต่ก่อนการสวดพระมาลัยในอำเภอไชยาเป็นที่นิยมกันมาก งานศพแทบทุกงานจะมีการสวดพระมาลัย และคณะมาลัยที่มีชื่อเสียงมากของจังหวัดสุราษฎร์ธานีจะเป็นคณะมาลัยที่อำเภอไชยา เช่น มาลัยเคช มาลัยมี มาลัยตาอุ ดังได้กล่าวมาแล้ว รวมถึงคณะมาลัยรุ่นหลัง ๆ อีกหลายคณะ ซึ่งนอกเหนือจากได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีแล้ว ยังมีผู้มารับให้ไปสวดพระมาลัยที่จังหวัดอื่น ๆ ด้วย เช่น ที่จังหวัดชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น นอกจากนี้คนรุ่นหนุ่มสมัยก่อน ๆ จะนิยมฝึกมาลัยเพราะถือเป็นการพิเศษประการหนึ่งซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ทั้งยังเป็นเรื่องได้เปรียบในการเกี้ยวผู้หญิงของคนหนุ่มที่สวดพระมาลัยได้ในสมัยก่อน ดังมีสำนวนของชาวอำเภอไชยาที่กล่าวถึงเรื่องนี้เอาไว้ว่า "โนราเกี้ยวหัวใด มาลัยเกี้ยวบนเรือน"² หมายความว่า คนที่มีความสามารถทางโนราหากจะเกี้ยวผู้หญิงก็ทำได้

¹ เลียบ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 4 ตำบลโมถ้าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

² พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2538.

แค่หน้าบ้านหรือเชิงบันได ผิดกับชายหนุ่มที่มีความสามารถในการสวดพระมาลัยซึ่งสามารถขึ้นไป
 เกี้ยวได้ถึงบนเรือนหรือในบ้าน ทั้งนี้เพราะคณะมาลัยจะได้ขึ้นไปสวดพระมาลัยบนบ้านของเจ้าภาพ
 งานศพ และสามารถร้องกลอนสวดหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า "กลอนมุกโต" เกี้ยวพาราสีผู้หญิงสาว
 ที่มาช่วยในงานศพ เช่น หญิงสาวที่มาเป็นแม่ครัวหรือมาช่วยงานอื่น ๆ ได้โดยไม่ค่อยมีใคร
 ถือโกรธ นอกจากสำนวนดังกล่าวแล้ว ยังมีสำนวนของชาวอำเภอไชยาที่แสดงให้เห็นว่าการ
 สวดพระมาลัยมีมาช้านานในท้องถิ่นนี้ เช่น "ฝนตกหัวเข้า มาลัยก่อนข้าว กินเหล้าหัวเที่ยง"¹
 ซึ่งเป็นสำนวนเปรียบเทียบว่า ถ้าฝนตกตอนเช้ามักจะตกไม่หนัก ถ้าสวดพระมาลัยก่อนผู้สวดจะ
 ได้รับความปลอดภัยจะสวดได้ไม่นาน และถ้าดื่มสุราตอนเที่ยงผู้ดื่มจะเมาเร็ว สำนวนนี้จึงมี
 ความหมายโดยรวมว่า เหตุการณ์หรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมด้วยเวลาหรือขั้นตอนจะทำให้
 เหตุการณ์หรือการกระทำนั้นไม่อาจดำเนินไปได้ด้วยดี สำนวนนี้จึงมักใช้เตือนสติให้รู้จักจังหวะ
 รู้จักกาลที่เหมาะสมในการทำกิจใด ๆ

การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประเพณีเก่าแก่
 สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เคยเป็นที่นิยมมากในอดีต แต่ในปัจจุบันประเพณีการสวดพระมาลัย
 ของชาวอำเภอไชยาเริ่มเสื่อมความนิยมลงบ้าง เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมได้
 เปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย คนรุ่นหลังจึงให้ความสนใจน้อยลง จึงพบว่านาน ๆ ครั้งจึงจะมีการ
 สวดพระมาลัยในงานศพ ทั้งนี้เพราะคณะมาลัยรุ่นเก่า ๆ ที่มีความสามารถในการสวดพระมาลัย
 อย่างแท้จริงมีเหลืออยู่เพียงไม่กี่คนและมีอายุมาก ผู้สนใจฝึกหัดเพื่อสืบทอดก็มีน้อย นอกจากนี้
 ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้หันไปให้ความสนใจความบันเทิงในรูปแบบใหม่ ๆ จึงทำให้ความนิยมการสวด
 พระมาลัยของชาวอำเภอไชยาค่อย ๆ ลดถอยลง และเชื่อว่าอาจสูญหายไปจากสังคมชาวอำเภอ
 ไชยา หากไม่มีการศึกษาและอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีนี้ไว้

¹ ชูย์ พร้อมสีทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ท่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สวนโมกข-
 พลาาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2537.

องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย

การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนานดังที่ได้กล่าวมาแล้ว การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยจะนำเสนอ 2 ประเด็น ดังนี้

1. องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย
2. ขั้นตอนและวิธีการสวดพระมาลัย

1. องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย

การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา มีองค์ประกอบสำคัญดังต่อไปนี้

1.1 โอกาสในการสวดพระมาลัย นักวิชาการหลายคนได้ศึกษาค้นคว้าเอาไว้ว่า การสวดพระมาลัยแต่เดิมใช้สวดในงานมงคล โดยเฉพาะการสวดให้เจ้าบ่าวฟังขณะรอเข้าหอ ในการแต่งงาน ต่อมาภายหลังจึงนำมาใช้สวดในงานศพดังได้กล่าวมาแล้วก็ตาม แต่สำหรับชาวอำเภอไชยาจะใช้การสวดพระมาลัยในโอกาสเดียวกันนั้นคือสวดในงานศพ ซึ่งถือเป็นประเพณีของชาวอำเภอไชยามาช้านาน โดยมีการเล่ากันว่าเมื่อมีคนตายจะมีการสวดพระมาลัยแทบทุกงานศพ แต่บางคนได้กล่าวว่า มีข้อยกเว้นหรือข้อห้ามบางประการสำหรับการสวดพระมาลัย เช่น ถ้าผู้ตายอายุน้อยเกินไป หรือตายด้วยเหตุไม่ปกติ เช่น ถูกฆาตกรรมฆ่าตัวตาย เป็นต้น คณะมาลัยมักจะหาข้ออ้างหรือหาเหตุผลเลี่ยงไม่ไปสวดในงานศพดังกล่าว เพราะคณะมาลัยไม่นิยมสวดศพผู้ตายโหง สวดแต่ศพที่ตายดี นอกจากนี้มีข้อห้ามที่คณะมาลัยบางคณะยึดถือสืบต่อกันมาคือ ผู้สวดพระมาลัยจะไม่สวดพระมาลัยแก่ศพนิกา มารดา หรือครูอาจารย์ของตนเป็นอันขาด เพราะถือว่าเป็นบาป คนที่เป็นลูกไม่บังคับควรสวดพระมาลัยให้บิดามารดา และคนที่ เป็นศิษย์ไม่บังคับควรสวดพระมาลัยให้ครูอาจารย์

นอกจากในอำเภอไชยาจะมีการสวดพระมาลัยแทบทุกงานศพแล้ว ในอดีตในงานศพแต่ละงานจะมีการสวดพระมาลัยแทบทุกคืนโดยจะเว้นในคืนแรก ๆ เท่านั้น ตามปกติเมื่อมีคนตายชาวอำเภอไชยาจะไว้ศพประมาณ 5 - 7 คืนแล้วจึงเผา คณะมาลัยจะเริ่มสวดในคืนที่ 3 เป็นส่วนใหญ่ สาเหตุที่ไม่ค่อยจะมีการสวดพระมาลัยในคืนแรก ๆ เช่นคืนที่ 1 หรือคืนที่ 2 นั้น เพราะงานศพในคืนแรก ๆ เจ้าภาพหรือญาติผู้ตายยังจัดการเตรียมสิ่งของหรือพิธีการในการ

บำเพ็ญกุศลศพไม่เรียบร้อยนัก และยังคงอยู่ในภาวะที่เศร้าเสียใจมาก การที่คณะมาลัยจะไปสวด งานศพก็จะต้องไปตามคำเชิญของเจ้าภาพ หรือที่ชาวอำเภอไชยาเรียกว่า "ออกปาก" นอกจากนี้เป็นงานศพของญาติสนิทมิตรสหายคณะมาลัยจะไปเองโดยไม่ต้องมารับหรือออกปาก ซึ่ง คณะมาลัยก็จะทราบว่าจะไม่ควรไปสวดพระมาลัยในคืนแรก ๆ เพราะในการที่คณะมาลัยไปสวด พระมาลัยในงานใดเป็นธรรมเนียมว่าเจ้าภาพจะต้องดูแลจัดหาข้าวปลาอาหารตลอดจนสุราหรือ เครื่องค่อมอื่น ๆ มารับรองคณะมาลัย เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเป็นภาระแก่เจ้าภาพหากเจ้าภาพยังไม่พร้อม เวลาที่เหมาะสมที่นิยมมีการสวดพระมาลัยคืองานศพในคืนที่ 3 เป็นต้นไป แต่ถ้าผู้ตาย เป็นผู้ที่มีอายุมาก ๆ เช่น ปู่ย่าตายายอายุเกือบร้อยปีหรือกว่านั้น ตายด้วยโรคชรา บุคคล เหล่านั้นมีลูกหลานมากเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป มีการจัดงานศพใหญ่โต ทำบุญกันเต็มที ด้วยถือว่าเป็นโอกาสสุดท้ายในการแสดงความเคารพแก่ผู้ตาย จะมีการสวดกันทุกคืน ตั้งแต่ คืนแรกจนถึงคืนสุดท้ายและมักจะสวดพระมาลัยกันจนสว่าง บางคณะสวดจนถึงเวลาที่พระสงฆ์มาทำ พิธีที่บ้านงานศพในตอนเช้าก็ยังไม่วางสวด จนเจ้าภาพต้องบอกให้เลิกสวดเพื่อพระสงฆ์จะได้ทำ พิธีได้ก็มี

นอกจากโอกาสในการสวดพระมาลัยจะขึ้นอยู่กับสภาพการตายและวัยของผู้ตายแล้ว สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้ตายหรือเจ้าภาพงานศพก็เป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ส่งผลต่อโอกาสในการสวด พระมาลัยของคณะมาลัยให้มีโอกาสสวดมากครั้งหรือน้อยครั้งด้วย เพราะถึงแม้โดยทั่วไปการที่ คณะมาลัยจะไปสวดพระมาลัยตามที่เจ้าภาพออกปาก เชื้อเชิญโดยไม่มีการรับค่าจ้างเป็นเงินทอง ยกเว้นถ้าคณะมาลัยเป็นคณะมาลัยต่างถิ่นต่างตำบล เจ้าภาพอาจมอบเงินเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้พอ เป็นค่าเดินทาง แต่เมื่อคณะมาลัยไปสวดพระมาลัยเจ้าภาพก็ต้องเตรียมสุราอาหารไว้ต้อนรับขับสู้ มีการเลี้ยงอาหารแก่คณะมาลัยมิให้ขาดตกบกพร่องตั้งแต่คณะมาลัยเริ่มสวดพระมาลัยจนเลิกสวด ซึ่งอาจเป็นเวลาตีกลางคืนจนถึงสว่าง ขึ้นอยู่กับความชัดเจนในการสวดของคณะมาลัย และความ พึงพอใจของผู้ฟังที่จะขอให้สวดต่อไปหรือเลิกสวด ดังนั้นหากเจ้าภาพมีฐานะไม่ค่อยจะดี โอกาส ที่คณะมาลัยจะไปสวดพระมาลัยทุกคืนหรือสวดจนสว่างก็จะมีน้อย เจ้าภาพอาจรับคณะมาลัยเพียง คืนเดียวหรือมากกว่านั้นตามกำลังและความสะดวกของเจ้าภาพ การสวดพระมาลัยในงานศพ จึงอาจเป็นการแสดงถึงฐานะทางเศรษฐกิจของเจ้าภาพ ตลอดจนแสดงถึงความกว้างขวาง เป็นที่

รู้จักเคารพรัก หรือมีญาติพี่น้อง มีพรรคพวกมากหรือน้อยของผู้ตายหรือของเจ้าภาพไปด้วยโดยปริยาย

โอกาสในการไปสวดพระมาลัยในงานศพของคณะมาลัยนอกจากจะยกคณะไปตามคำเชิญของเจ้าภาพงานศพอย่างเป็นทางการแล้ว ในบางโอกาสผู้ที่มีความสามารถในการสวดพระมาลัยอาจไปร่วมงานศพในฐานะแขกที่ไปร่วมงานศพตามปกติ แต่เมื่อเจ้าภาพงานศพหรือแขกที่ไปร่วมงานคนอื่น ๆ ทราบว่ามีผู้ที่มีความสามารถในการสวดพระมาลัยมาร่วมงานและมีอยู่หลายคนพอที่จะรวมตัวกันตั้งวงสวดพระมาลัยได้ เจ้าภาพหรือแขกที่ไปร่วมงานอาจเชื้อเชิญขอร้องให้ช่วยสวดพระมาลัย ผู้ที่มีความสามารถในการสวดพระมาลัยก็จะชักชวนกันร่วมวงสวดพระมาลัยตามคำขอร้องของเจ้าภาพด้วย

1.2 คณะมาลัย ในสมัยก่อนคณะมาลัยจะเรียกเป็น "เตียง" เนื่องจากมีผู้สวดพระมาลัย 4 คนเท่ากับพระ 1 เตียง ผู้สวดทั้ง 4 คนจะมีความสามารถในการสวดพระมาลัยใกล้เคียงกัน โดยจะผลัดกันเป็นต้นเสียงและผลัดกันเป็นลูกคู่หมุนเวียนเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง จำนวนผู้สวดพระมาลัย 4 คน เป็นจำนวนที่ไม่มากที่จะควบคุมเสียงให้เข้ากันได้ง่าย แต่เดิมคณะมาลัยจะสวดพระมาลัยโดยใช้บทสวดจากหนังสือพระมาลัยล้วน ๆ ซึ่งเป็นอักษรขอมจารในหนังสือบุต แต่ในเวลาต่อมาผู้รู้อักษรขอมมีน้อยลงทุกที ผู้ที่มีความสามารถในการสวดพระมาลัยจากหนังสือพระมาลัยต่างล้มหายตายจากกันไป เหลือผู้สวดพระมาลัยแบบดั้งเดิมเพียงน้อยคน คณะมาลัยแบบดั้งเดิมที่มีอยู่ 4 คน หรือ 1 เตียง จึงเปลี่ยนไป ปัจจุบันคณะมาลัยของชาวอำเภอไชยาจะมีคณะละ 6 - 8 คน จะมีต้นเสียงหรือผู้ที่มีความสามารถสวดพระมาลัยคณะละ 1 - 2 คน นอกนั้นจะเป็นลูกคู่ เมื่อคณะมาลัยสวดพระมาลัยจากหนังสือพระมาลัยที่เรียกว่า "บทในกาล" ไปแล้ว และนำเนื้อหาบทสวดอื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือพระมาลัยที่ชาวบ้านเรียกว่า "ลำนอก" มาสวด ดังได้กล่าวมาแล้ว เนื้อหาที่สวดจะสนุกสนาน เร้าใจ ออกรสมากขึ้น จำนวนคนที่ร่วมสวดพระมาลัยจะเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือจะมีทั้งคณะมาลัยตัวจริง และจะมีคณะสมทบซึ่งเดิมเป็นผู้ฟังแต่เมื่อฟังแล้วรู้สึกสนุกมากขึ้นก็จะเข้าร่วมวงด้วย และมีทั้งกลุ่มผู้ฟังที่ไม่ได้สนใจการสวดพระมาลัยอย่างแท้จริง แต่เนื่องจากเจ้าภาพงานศพจะนำสุราอาหารมาเลี้ยงรับรองคณะมาลัยอยู่ตลอดเวลา ผู้ฟังกลุ่มนี้ก็จะพยายามนั่งใกล้ ๆ คณะมาลัยหรือนั่งร่วมวงกับ

คณะมาลัยด้วย โดยอาศัยส่งเสียงเป็นลูกคู่ให้คณะมาลัยเพียงเล็กน้อย แต่มีจุดมุ่งหมายในการค้ำสุราและรับประทานอาหารที่เจ้าภาพงานศพจัดมาให้คณะมาลัยมากกว่า ชาวอำเภอยายาเรียกกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมเช่นนี้ว่าเป็นพวก "มาเลียบ"

ที่อำเภอยายาในขณะนี้ผู้สวดพระมาลัยที่มีความสามารถมากหลายคนล้มหายตายจากไปแล้ว บางคนที่ยังมีชีวิตอยู่ก็มีอายุมากและเลิกสวดพระมาลัยแล้ว คณะมาลัยที่มีอยู่ในปัจจุบันจึงมีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. คณะมาลัยที่รวมตัวกันเป็นคณะชัดเจน เมื่อมีเจ้าภาพงานศพที่ใดมาเชิญหรือมารับไป ก็จะส่งข่าวชักชวนกันไปทั้งคณะ และหากมีโอกาสจะนัดหมายฝึกซ้อมการสวดกันอยู่บ้าง ได้แก่ คณะปากท่อ (ตำบลเลม็ด) คณะโมถ่าย (ตำบลโมถ่าย) คณะบ้านเวียง (ตำบลเวียง)

2. คณะมาลัยที่รวมตัวกันตามความจำเป็นหรือตามสถานการณ์เป็นครั้งคราว เช่น ไปพบกันตามงานศพโดยบังเอิญแล้วเจ้าภาพขอร้องให้สวดพระมาลัย และผู้สวดพระมาลัยเห็นว่าพอจะร่วมสวดด้วยกันได้ก็จะมีการชักชวนกันตั้งวงสวดพระมาลัยขึ้นในขณะนั้น

คณะมาลัยที่อำเภอยายามีทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยเป็นผู้ชายล้วนก็มี ผู้หญิงล้วนก็มี และที่มีทั้งผู้ชายและผู้หญิงก็มี คณะมาลัยที่เห็นอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นคณะมาลัยที่รวมตัวกันเป็นคณะอย่างชัดเจน ที่เป็นผู้ชายล้วนคือคณะมาลัยบ้านเวียง ที่เป็นผู้หญิงล้วนคือคณะโมถ่าย และที่มีทั้งผู้ชายและผู้หญิงคือคณะปากท่อ

การเรียกชื่อคณะมาลัยของชาวอำเภอยายามักจะเรียกตามภูมิลำเนาของคณะมาลัยคณะนั้น ๆ อาจเป็นชื่อบ้านหรือชื่อตำบล เช่น วงปากท่อ วงบ้านกลาง เป็นชื่อที่เรียกตามชื่อของหมู่บ้าน หรือวงโมถ่าย วงบ้านเวียง เป็นชื่อที่เรียกตามชื่อของตำบล เป็นต้น

1.3 สถานที่ในการสวดพระมาลัย คณะมาลัยที่ได้รับเชิญไปสวดพระมาลัยในงานศพ จะไปถึงบ้านงานศพและร่วมฟังพระสวดพระอภิธรรมเช่นเดียวกับผู้ไปร่วมงานศพทั่วไป เมื่อพระสวดเสร็จแล้วเจ้าภาพจะให้โฆษกประจำงานประกาศว่าในคืนนี้จะมีคณะมาลัยคณะใดจากหมู่บ้านหรือตำบลใดมาสวดพระมาลัย โดยเจ้าภาพจะเชิญให้คณะมาลัยใช้บริเวณที่พระสวดนั่นเองเป็นที่สวดพระมาลัย เพราะถือว่าพระมาลัยเป็นที่เคารพบูชา การจัดให้คณะมาลัยสวดพระมาลัยแทนที่พระจึงถือเป็นการยกย่องให้เกียรติคณะมาลัย นอกจากนั้นแล้วสถานที่ที่พระสวดก็เป็นที่เหมาะสม

ด้วยประการทั้งปวงคือ อยู่ในที่สูงแยกที่มาร่วมงานมองเห็นได้ชัดเจน สถานที่ดังกล่าวเจ้าภาพ ได้จัดไว้ดีแล้ว และช่วงเวลาในการสวดก็พอเหมาะคือเมื่อพระกลับคณะมาลัยก็แทนที่ได้เลย โดยเจ้าภาพไม่ต้องจัดเตรียมที่อื่นใดอีก

สถานที่สวดพระมาลัยที่คณะมาลัยจะถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติเหมือน ๆ กันก็คือ คณะมาลัย อาจนั่งสวดพระมาลัยนอกเหนือจากที่พระสวดก็ได้แต่ต้องใกล้โตะหมู่บูชาที่วางพระพุทธรูป และ อยู่ด้านหน้าหรือเยื้อง ๆ ที่วางศพก็ได้ แต่จะไม่นั่งสวดหลังศพ สาเหตุที่คณะมาลัยนั่งสวดใกล้ โตะหมู่บูชาอาจสืบเนื่องมาจากแต่เดิมคณะมาลัยจะสวดพระมาลัยโดยหัวหน้าคณะจะต้องนั่งใกล้ พระพุทธรูป และมีหนังสือพระมาลัยวางอยู่บนโตะเล็ก ๆ ด้านหน้า ในเวลาต่อมาแม้จะไม่ใช้ หนังสือพระมาลัยในการสวดแล้วก็ตามความเคยชินนั้นก็ยังคงมีอยู่ ส่วนการที่คณะมาลัยต้องนั่งสวด ใกล้ ๆ ศพ ซึ่งอาจเป็นด้านหน้าหรือเยื้อง ๆ ศพก็ตาม ผู้เช่าผู้แก่ในอำเภอยายาได้ให้เหตุผล ตรงกันว่า เพื่อถึงความสนใจของเจ้าภาพงานศพหรือญาติผู้ตายให้เบี่ยงเบนจากการเห็นศพแล้ว จะเศร้าโศกเสียใจให้มาอยู่ที่การสวดพระมาลัยของคณะมาลัยแทน นอกจากนี้คณะมาลัยจะไม่นั่ง สวดพระมาลัยในสถานที่ที่คณะมาลัยถือว่าไม่เหมาะสม เช่น ในที่ต่ำ หรือกลางพื้นดิน เป็นต้น

สถานที่ในการสวดพระมาลัยของคณะมาลัยชาวอำเภอยายาอาจจัดแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การจัดสถานที่สำหรับคณะมาลัยคณะเดียว และการจัดสถานที่สำหรับคณะมาลัยประชันวง

1. การจัดสถานที่สำหรับคณะมาลัยคณะเดียว การจัดสถานที่สำหรับ คณะมาลัยคณะเดียวจะยึดหลักเกณฑ์ที่กล่าวไว้ในตอนต้น คือ นั่งแทนที่บริเวณที่พระสวดหรือที่อื่น ก็ได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องใกล้โตะหมู่บูชา ใกล้ศพ และไม่อยู่ในที่ต่ำ

2. การจัดสถานที่สำหรับคณะมาลัยประชันวง คณะมาลัยประชันวงคือการ ที่มีคณะมาลัยตั้งแต่ 2 คณะขึ้นไปมาสวดพระมาลัยในช่วงเวลาเดียวกัน ส่วนมากมี 2 คณะประชัน กัน ชาวอำเภอยายามักเรียกการที่มีคณะมาลัยมาสวดพระมาลัยประชันกันว่า "มาลัยซ้อน"

การที่คณะมาลัยมาสวดประชันกันเกิดได้ 2 กรณี ดังนี้

2.1 การประชันวงโดยคณะมาลัยรู้ตัวล่วงหน้า เจ้าภาพอาจต้องการ ให้งานศพยิ่งใหญ่ คึกคัก ก็จะจัดให้มีคณะมาลัยมาประชันกัน คณะมาลัยที่ประชันมักเป็นคณะมาลัย ในท้องถิ่นนั้นประชันกับคณะมาลัยที่เชิญหรือไปรับมาจากต่างถิ่น

2.2 การประชันวงโดยบังเอิญ ไม่รู้ตัวมาก่อน โดยคณะมาลัยทั้ง 2 คณะ ต่างรู้จักผู้ตายหรือรู้จักเจ้าภาพที่ตั้งใจมาช่วยงาน และบังเอิญมาในคืนเดียวกันก็จะลองประชันกัน

การจัดสถานที่สำหรับคณะมาลัยประชันกันนั้น เจ้าภาพจะให้คณะมาลัยทั้ง 2 คณะนั่งประชันหน้ากัน โดยคณะมาลัยคณะหนึ่งนั่งแทนที่พระ คณะมาลัยอีกคณะหนึ่งจัดให้นั่งฝั่งตรงกันข้าม บ้านของชาวอำเภอไชยาแบบดั้งเดิมหรือเรือนไชยาโบราณจะมี 2 เกย* มีชานเล่นกลาง และมีครัววาง คณะมาลัยจะนั่งคนละเกย และสลับกันสวดเป็นตอน ๆ หรือสวดโต้ตอบกันเมื่อเป็นกลอนมุกโตเป็นที่สนุกสนาน ปัจจุบันการประชันมาลัยหาได้ยินยากขึ้น

1.4 บทสวดพระมาลัย การสวดพระมาลัยแต่เดิมเจ้าภาพงานศพจะต้องไปนำตู้ใส่หนังสือพระมาลัยที่วัดมาที่บ้านงานศพ คณะมาลัยจะเปิดหนังสือพระมาลัยซึ่งบันทึกเอาไว้เป็นอักษรขอมสวด เมื่อถึงวันเผาศพก็จะนำตู้พระมาลัยกลับไปวัดพร้อมศพ บทสวดที่คณะมาลัยใช้สวดในเวลานั้นจึงเป็นบทสวดที่นำมาจากหนังสือพระมาลัยล้วน ๆ ซึ่งจะมีเนื้อหากล่าวถึงพระมาลัย ซึ่งเป็นพระอรหันต์เสด็จลงไปโปรดสัตว์นรก แล้วขึ้นไปบูชาพระเจดีย์เกศจุฬามณี ได้พบและสนทนากับพระศรีอารีย์ เมื่อเสด็จกลับลงมายังเมืองมนุษย์ก็ได้้นำเรื่องราวต่าง ๆ มาเล่าให้คนทั้งหลายฟัง เพื่อให้คนได้กระทำความดี ละเว้นความชั่ว เพื่อจะได้พบกับศาสนาพระศรีอารีย์ ซึ่งเป็นยุคที่บ้านเมืองจะมีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข

ในเวลาต่อมาผู้รู้ภาษาขอมมีน้อยลง การนำตู้พระมาลัยมาจากวัดเป็นเรื่องยุ่งยาก รวมทั้งการสวดพระมาลัยจากหนังสือพระมาลัยเป็นของยากสำหรับคนรุ่นหลัง นอกจากนี้มีการนำบทอื่น ๆ นอกเหนือจากเรื่องพระมาลัยมาแทรกในการสวดพระมาลัย ส่วนมากนำมาจากวรรณคดีไทยซึ่งเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป เช่น พระอภัยมณี ชุนช่างขุนแผน อิเหนา สามก๊ก นำมาจากนิทานท้องถิ่น เช่น นายทนนางบัวโทน สุบิน เป็นต้น ซึ่งชาวอำเภอไชยาเรียกว่า "ลำนอก" หรือ "ลำประโลมโลก" รวมทั้งบทที่คณะมาลัยประพันธ์ขึ้นมาเองที่เรียกว่า "กลอนมุกโต" มาแทรกสลับระหว่างการสวดพระมาลัยจากคัมภีร์พระมาลัยเพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ บทสวด

* เกย หมายถึง พื้นเรือนส่วนที่ยกสูงชันกว่าระดับชาน

พระมาลัยของชาวอำเภอไชยาจึงจำแนกอย่างกว้าง ๆ ได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นบทสวดจากหนังสือพระมาลัย และส่วนที่เป็นบทสวดนอกเหนือจากหนังสือพระมาลัย

บทสวดพระมาลัยที่นำมาจากหนังสือพระมาลัยนั้น ชาวอำเภอไชยานิยมเรียกกันว่า "บทในกาล" จากการสอบถามชาวอำเภอไชยาถึงที่มาของชื่อเรียกนี้ได้รับคำตอบตรงกันว่า เป็นการเรียกตามคำที่ขึ้นต้นบทสวดของหนังสือพระมาลัยที่ว่า

ในกาลอันลับลับ
ภิกษุหนึ่งได้พระพร

พันไปแล้วในครั้งก่อน
...¹

การเรียกชื่อบทต่าง ๆ ของชาวอำเภอไชยา มักเรียกชื่อบทสวดตามคำขึ้นต้นของบทสวดนั้น ๆ เช่น เรียกบทสวดบทหนึ่งว่า "โธ้เจ้าควงพวงพุ่ม" เนื่องจากบทสวดบทนั้นขึ้นต้นว่า

โธ้เจ้าควงพวงพุ่มประทุมทอง
อนิจาหมายจะชมไม่สมคิต

เมื่อไรจะล่องไปตามคลื่นชูชื่นใจ
...²

¹พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ก้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2538.

²ชูป ประศุกใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ก้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

หรือเรียกบทสวดอีกบทหนึ่งว่า "บทเตียงตั้ง" ทั้งนี้เพราะบทสวดดังกล่าวมีคำขึ้นต้น
บทสวดว่า

เตียงตั้งที่นั้งสวด มิใช่พระสงฆ์ทรงผนวช นิมนต์เอยมมาสวดพระมาลัย ...¹

นอกจากบทสวดที่คณะมาลัยนำมาจากหนังสือพระมาลัยที่เรียกกันว่า "บทในกาล" ดังได้
กล่าวมาแล้วนั้น ส่วนที่สองจะเป็นบทที่นำมาจากที่อื่น ๆ เช่น จากวรรณคดีไทย นิทานพื้นบ้าน
หรือกลอนสกล เป็นต้น บทสวดในส่วนนี้ชาวอำเภอไชยานิยมเรียกว่า "บทล้นนอก" หมายถึง
บทสวดซึ่งนอกเหนือจากเรื่องพระมาลัยนั่นเอง

การนำบทล้นนอกมาสวดพระมาลัยในชั้นต้น เป็นเพียงนำมาสลับหรือนำมาแทรกขณะสวดบท
ในกาลเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศเท่านั้น ต่อมาจึงได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับจนถึงปัจจุบัน

2. ขั้นตอนและวิธีการสวดพระมาลัย

จากการสอบถามคณะมาลัยรุ่นเก่า ๆ ที่เลิกสวดไปแล้วและคณะมาลัยที่ยังคงสวดอยู่
ในปัจจุบัน ตลอดจนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยาทำให้ทราบว่า
ขั้นตอนและวิธีการสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยาเรียบง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อนแต่อย่างใด
เมื่อคณะมาลัยมาถึงบ้านงานศพแล้วจะร่วมฟังพระสวดพระอภิธรรมเช่นเดียวกับแขกผู้มาร่วมงาน
คนอื่น ๆ เมื่อพระสวดพระอภิธรรมเสด็จแล้วเจ้าภาพจะเชิญคณะมาลัยประจำที่ยังที่ที่เจ้าภาพจัด
เตรียมไว้ให้ ซึ่งมักเป็นที่เดียวกับที่พระสวด โดยโหมกประจำงานจะประกาศให้ผู้มาร่วมงานศพ
ทราบว่า เป็นคณะมาลัยจากหมู่บ้านหรือตำบลใด เมื่อได้รับเชิญจากโหมกประจำงาน คณะมาลัย
จะเข้าไปกราบศพ จากนั้นจะไหว้ผีบ้านผีเรือนเพื่อเป็นการขออนุญาต และจะกราบพระพุทธรูป
ที่โต๊ะหมู่บูชา จากนั้นจะนั่งล้อมวงเพื่อสวดพระมาลัย

¹ไอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
124 หมู่ที่ 1 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.
2538.

จากการสอบถามคณะมาลัยตลอดจนผู้มีความรู้เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย และจากการสังเกตการสวดพระมาลัยของคณะมาลัยในงานศพ รวมทั้งจากการที่คณะมาลัยสาธิตการสวดพระมาลัย ผู้วิจัยพอจะลำดับขั้นตอนและวิธีการสวดพระมาลัยได้ดังนี้

1. ขึ้นทำพิธีไหว้ครู เจ้าภาพงานศพจะเตรียมสิ่งของไว้สำหรับคณะมาลัยทำพิธีไหว้ครู สิ่งของดังกล่าวประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

เทียน 1 เล่ม

ธูป 3 ดอก

พานใส่หมาก พลู บุหรี่ (ไม่จำกัดจำนวน)

ดอกไม้ (ไม่ระบุชนิดและไม่ระบุจำนวน)

เหล้า 1 ขวดพร้อมจอกเหล้าหรือแก้วเหล้า 1 ใบ

หัวหน้าคณะมาลัยจะเป็นผู้จุดธูป เทียน รินเหล้าใส่จอก และออกชื่อครูมาลัย คณะมาลัยคนอื่น ๆ จะนั่งรอขณะหัวหน้าคณะจุดธูป เทียน รินเหล้า และออกชื่อครูด้วยอาการสงบ และสำรวม

2. ขึ้นตั้งนม เมื่อหัวหน้าคณะมาลัยทำพิธีในขั้นตอนแรกคือทำพิธีไหว้ครูเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าคณะมาลัยจะเป็นต้นเสียงขึ้นนม คณะมาลัยคนอื่น ๆ จะร้องรับพร้อม ๆ กันไปตลอด การตั้งนมของคณะมาลัยจะมีเนื้อของบทสวดเช่นเดียวกับบทสวดนมหัว ๆ ไป แต่ท่วงทำนองในการสวดจะเป็นทำนองเฉพาะที่ใช้ในการสวดพระมาลัย คณะมาลัยจะตั้งนม 3 จบ

3. ขึ้นเบิกโรง เมื่อคณะมาลัยตั้งนมจบแล้ว คณะมาลัยมักจะใช้บทสวดบทหนึ่งในการเบิกโรง เพื่อเป็นการอุ่นเครื่องให้สมาชิกของคณะมาลัยได้ปรับเสียงให้เข้ากัน รวมทั้งเป็นการทราบถึงความสนใจของผู้ฟังมายังคณะมาลัย บทสวดที่คณะมาลัยใช้ในการเบิกโรงเป็นบทที่คณะมาลัยเรียกว่า "โห้เจ้าควง" หรือ "โห้เจ้าควงพวงพุ่ม" ซึ่งบทสวดเบิกโรงของคณะมาลัยคณะต่าง ๆ จะคล้ายคลึงกันในตอนต้น อาจต่างกันบ้างตอนท้ายตอนความถนัดของแต่ละคณะ ทั้งตัวอย่างบทสวดมีเนื้อความว่า

ไอ้เจ้าดวงพวงพุ่มประทุมทอง
อนิจจาหมายจะชมไม่สมคึก
ต่อเมื่อไรจะตกคำคำลงมา
ถ้าหากว่าเป็นคอกไม้ในมณเฑียร
ก็แค้ได้แหวงแหวงคอง

เมื่อไรจะล่องไปตามคลื่นพองขึ้นใจ
หมายเอาดวงอาทิตย์บนเวหา
จะลับเหลี่ยมไม้ให้ล้าคั้งตากอย
ถึงสูงสุดเอาไม่ได้เอาไม่สอย
เมื่อไรจะลอยล่องฟ้าลงมาเอ๋ย¹

4. ชั้นสวดไหว้ครู ในชั้นนี้เป็นการสวดบทไหว้ครูซึ่งคณะมาลัยแต่ละคณะมักจะประพันธ์บทสวดขึ้นมาใช้เอง และจะมีเนื้อความคล้าย ๆ กันตามธรรมเนียมนิยมในการไหว้ครู คือ กล่าวบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดามารดา ครูอาจารย์ ดังบทสวดของคณะมาลัยคณะหนึ่งว่า

สับนิ้วเศียรสิบ
ยกขึ้นเหนือเศียรรัง
ผมจะไหว้ทั้งคุณพระพุทธ
อันประเสริฐเลิศล้ำทั่วแดนไตร
ท่านผู้ทรงพระวินัย
ผมจะไหว้ทั้งคุณบิดร
ท่านได้เลี้ยงรักษาจนเติบโตใหญ่

ยกประคิษฐ์ขึ้นตั้ง
ต่างดอกประทุมมา
แล้วผมจะมุค* เอาคุณพระธรรม
ผมจะไหว้ทั้งคุณพระสงฆ์
ช่วยคุ้มโพยภัยแก่ตัวข้า
ผมขอพรคุณพระมารดา
ไหว้คุณครูผู้สอนศิษย์

¹ ชูบ ประคิษฐ์ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ศิวะชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

* มุค หมายถึง ยึด, ยึดเหนี่ยวจิตใจ

ท่านสอนให้ชี้คสอนให้เขียน
 คณะผมได้ฝึกหัด
 เปรียบเหมือนหลักปัก เสนยังคลอนแคลน

ท่านสอนให้เล่าสอนให้เรียนทั้งขอมไทย
 แต่ยังไม่ชัดไม่เจน
 ...¹

หรือบทไหว้ครูของคณะมาลัยอีกคณะว่า

สุริยันตะ วันสลับลง
 ไหว้พระพุทธรูปวิสุทธิสันดาน
 ไหว้พระธรรมเป็นคำสั่งสอน
 ไหว้พระสงฆ์ท่านผู้ทรงศึกษา
 ไหว้พระอินทร์พรหมไหว้พระยมพระกาฬ
 ไหว้บิครอ่อนลงไหว้พระมารดา
 ไหว้อาจารย์ท่านได้สอนให้เขียน
 ไหว้หมู่ชนที่นั่งฟังกลอนช้า
 ขอหยุดคบทของคไวก่อน

มาลัยหนึ่งวงมาสวดที่นี้
 คัดหว่งบัวงามมารสุขเกษมเปรมปรี
 ไหว้ท้าวเวสสันดรดวงสมรมแม่ภัรี
 ถัดรองลงมาไหว้แม่นางธรณี
 จตุโลกบาตลขอกกราบกรานความดี
 ที่ได้เลี้ยงรักษาโตใหญ่ปานนี้
 สอนให้เรียนให้เขียนสระอิ
 อย่าได้นิทาผมขออัญชลี
 นั่งพักผ่อนเพราะเรื่องอื่นยังมี²

ส่วนทำนองที่ใช้ในการสวดคณะมาลัยแต่ละคณะจะใส่ทำนองในการสวดกันเอง ให้จังหวะ
 ลงตัวเหมาะสมกับเนื้อของบทสวด

¹พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ทิวังชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.
 2538.

²โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ทิวังชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.
 2538.

5. ชั้นสวดบทในกาล คณะมาลัยชาวอำเภอไชยารุ่นหลัง ๆ จะสวดบทในกาล ซึ่งกล่าวถึงพระมาลัยไม่ค่อยได้ เนื่องจากทำนองที่ใช้สวดค่อนข้างยาก และผู้ฟังก็ไม่ค่อยนิยมฟัง เพราะเนื้อหาของบทสวดไม่เข้าใจสนุกสนาน คณะมาลัยรุ่นหลัง ๆ จึงจะสวดบทในกาลพอเป็นพิธีเพื่อบูชาพระมาลัยเท่านั้น คณะมาลัยรุ่นเก่า ๆ จะเรียกคณะมาลัยรุ่นใหม่ที่ใช้สวดพระมาลัยในลักษณะนี้ว่า "มาลัยไล่ซาต"¹ ซึ่งหมายถึงสวดพระมาลัยโดยสวดเนื้อหาในส่วนที่เป็นหัวใจสำคัญของพระมาลัยไม่ได้

บทในกาลที่คณะมาลัยนิยมนำมาใช้สวดพระมาลัยมักใช้ตรงกันหรือซ้ำกัน บทดังกล่าวมีเนื้อความกล่าวถึงประวัติของพระมาลัยว่า

ในกาลอันลับลับ ชื่อมาลัยเทพเถร	หันไปแล้วแต่ครั้งก่อน	ภิกษุหนึ่งได้พระพร
อาศัยบ้านกัมโพธ	ชนบทโลทเจน	อันเป็นบริเวณ
แฉ้วนแฉ้วนแคนลังกา	ท่านประสิทธิ์ด้วยปัญญา	ครองศีลทรงศึกษา
พระมาลัยผู้มีฤทธิ์ ใจละเอียดในทางธรรม ²		

หรือบทสวดพระมาลัยเนื้อหาของบทสวดตรงกันจะแตกต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อยเท่านั้น บทสวดดังกล่าวเป็นบทสวดของคณะมาลัยอีกคณะหนึ่ง มีเนื้อความของบทสวดว่า

¹ วาส เขิงสมอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 3 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

² พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2538.

ตั้งในกาล อันลับสัน พ้นไปแล้ว แต่ครั้งก่อน ภิกขุหนึ่ง ได้ซึ่งก็พระพร ชื่อว่า พระมาลัย เทพะเถร อาศัยบ้านกำโพค ชมบทุหะเจน อันเป็นบริเวณ ในแวนแคว้น แคนลังกา พระเถรท่านมีฤทธิ์ประสิทธิ์¹

นอกจากบทธวดพระมาลัยที่ได้กล่าวถึงประวัติของพระมาลัยคังตัวอย่างที่ยกมาแล้ว คณะมาลัยบางคณะอาจมีบทธวดที่กล่าวถึงพระมาลัยในคนอื่น ๆ บ้าง เช่นอยู่กับความสามารถ ของคณะมาลัยแต่ละคณะว่าจะสวดบทในกาลได้มากหรือน้อยเพียงใด บทในกาลที่คณะมาลัยมักจะสวดกันได้อีกคือบทที่ว่า

พระมาลัยเอย	คัจจังองค์โมคคลาน
โปรคเอยโปรคสัตร์เอยในวัฏสงสาร	ให้พ้นจากทรมานเจียนตาย
พระเอยมาลัยเอยเอยยังอยู่	หม้อเหล็กนั้น
พันเอยพันทุกซ์เอยอันตราย	นรกสบายขึ้นบาน ²

ในการสวดบทในกาลคณะมาลัยรุ่นเก่า ๆ ที่ยังมีชีวิตอยู่แต่เลิกสวดพระมาลัยไปนานแล้ว เนื่องจากอายุมากคนหนึ่งคือ วาศ เชียงสมอ³ ได้เล่าแก่ผู้วิจัยว่า การสวดบทพระมาลัยในสมัย

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

²ฉาบ กรทิพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 6 ตำบลป่าเว อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

³วาศ เชียงสมอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 3 ตำบลเวียง อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

ท่านยังสวดอยู่เมื่อประมาณ 40 กว่าปีมาแล้ว จะต้องสวดเป็นท่านองฉันท์ ซึ่งมีอยู่ 3 ท่านอง ได้แก่ ฉันท์หิม ฉันท์หอย และฉันท์เห่ ตามลำดับ แต่ในปัจจุบันหากการสวดในท่านองดังกล่าว ไม่ได้แล้ว เนื่องจากผู้สวดพระมาลัยรุ่นเก่าเสียชีวิตไปเกือบหมดแล้ว ที่ยังคงมีชีวิตอยู่ก็มีอายุ ไม่ต่ำกว่า 80 ปี การสวดบทในกาลที่คณะมาลัยแต่ละคณะในรุ่นหลัง ๆ ใช้สวดล้วนมีรูปแบบและ ท่านองการสวดต่างไปจากเดิม

6. ชั้นสวดคำเนนเรื่อง เมื่อคณะมาลัยสวดบทในกาลซึ่งบางคณะสวดได้มาก บางคณะสวดได้น้อย ขึ้นอยู่กับความชัดเจนของแต่ละคณะ แล้วคณะมาลัยจะเริ่มสวดบทต่าง ๆ นอกเหนือจากเรื่องของพระมาลัยซึ่งเรียกว่า "ลำนอก"

การสวดลำนอกของคณะมาลัยแต่ละคณะไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ผู้วิจัยจึงขอประมวล การสวดในชั้นนี้เท่าที่พบเห็นอย่างกว้าง ๆ ดังนี้

6.1 สวดเนื้อหากล่าวต่อมตัว ขอภัยผู้ฟัง หากการสวดพระมาลัยของ คณะคนไม่เป็นที่ถูกต้องของผู้ฟัง ดังบทสวดที่มักเรียกกันว่า "เตียงตั้ง" มีเนื้อความว่า

เตียงตั้ง ที่นั่งสวด มิใช่พระสงฆ์พรหมช นิมนค์เอยมาสวดพระมาลัย ทั้งสี่
ทั้งเสียง ไม่โค้งคัง ท่านเอยมผู้ฟังอย่านิทาน แน่นไม่ได้สัมมนา* เอาสัมซ่า ใส่เอย
จามมาทำยาเสียง**¹

* สัมมนา หมายถึง มะนาว

** ยาเสียง หมายถึง เครื่องตีที่บำรุงเสียง (เมื่อมีคณะมาลัยมาสวดพระมาลัย เจ้าภาพงานศพมักนำมะนาวหรือผลไม้ที่มีรสเปรี้ยวมาคั้นเอาน้ำผสมเกลือให้คณะมาลัยดื่มเพื่อให้ สัมเสียงก็เรียกว่า "ยาเสียง")

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ท้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

หรืออาจสวดบทที่เรียกว่า "ลำตันดึง" ซึ่งบทสวดมีเนื้อความถ่อมตัวเช่นเดียวกันว่า

ว่าพลาทางร้องเพลงตันดึง	มันเพราะจริงลำนี้คีนักหนา
เป็นลำเก่าแต่โบราณมนานมา	พวกผมที่ว่ายังไม่เค็ดเม็ดคัยคลอนแคลน
ผมจะไหว นี่พอกหนุ่มมันจะรุมโท	ว่าพระมาลัยวงนี้ยังโงไม่สาไหร* ¹

บทสวด "ลำตันดึง" อีกบทหนึ่งมีเนื้อความถ่อมตัวว่า

ว่าพลาทางก็ร้องเพลงตันดึง	ไพเราะจริงลำนี้คีนักหนา
เป็นลำเก่าแต่โบราณมนานมา	พวกผมว่าไม่เค็ดเม็ดคัยไมคิ
ให้จนใจลูกคอไม้โหน่งหน่ง	ผมจำเพลงท่านผู้เช่าชาวบ้าน
จะว่าผมเข้ามาสวดทำอวดคิ	ชาวบ้านนี้ก็ขอโทษได้โปรดเทอญ ²

6.2 สวดเนื้อหาที่นำมาจากวรรณกรรม นิทานต่าง ๆ คณะมาลัยแต่ละคณะ มักจะนำเรื่องจากวรรณกรรม ตลอดจนนิทานต่าง ๆ มาใช้สวดคำเนินเรื่อง แต่ไม่นำมาตั้งแต่ต้นจนจบ เนื่องจากเรื่องเหล่านั้นยาวเกินไป จึงมักนำบางบทบางตอนซึ่งผู้สวดเห็นว่าไพเราะ หรือสนุกสนานมาใช้สวด การนำเรื่องราวที่ตัดตอนมาใช้สวดนี้จะมีลักษณะนามเป็น "ลำ" แล้วนำเนื้อหาที่ตัดตอนสำหรับนำมาใช้สวดนั้นมาใส่ทำนอง ซึ่งเรียกว่า "เม็ด" ลำใดจะใช้เม็ดใด สวดจะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของคณะมาลัยที่เห็นว่าดีและเหมาะสม อาจแบ่งเม็ดของการสวดพระมาลัยได้เป็น 2 จำพวก คือ

* ไม่สาไหร หมายถึง ไม่เก่ง, ฝีมือไม่ดี

¹ไอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ด้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อําเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

²จํารัส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ด้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อําเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

6.2.1 เนื้อหาเป็นบทเศร้า คณะมาลัยมักใส่ไม้คี่ที่เรียกว่า
คลื่นกระทบฝั่ง ชะนีร้องไห้ หรือธรณีกันแสง เป็นต้น

6.2.2 เนื้อหาเป็นบทสนุก คณะมาลัยมักใส่ไม้คี่ที่เรียกว่า ถอยหลัง
เข้าคลอง หรือข้างลุนน้ำ เป็นต้น

ตัวอย่างบทสวดที่มีเนื้อหาเป็นบทเศร้า คณะมาลัยคณะหนึ่งใช้ไม้คี่ "ชะนีร้องไห้"

พระอภัยใจอ่อนถอนสะอื้น
เจ้าผีเสื้อน้องไม้เชื่อพี่บ้างเลย
พี่คิดถึงสองชนกที่เคยปกเกล้า
พี่พลัดพรากจากเมืองมากี่ช้านาน

กล้ำกลืนแต่ชลดานิจจาเอ๋ย
พี่ไม่เคยอยู่ในถ้ำให้รำคาญ
จะสร้อยเศร้าโหยทาน่าสงสาร
มิแจ้งการว่าข้างหลังนั้นอย่างไร¹

ตัวอย่างบทสวดที่มีเนื้อหาสนุก คี่เต็ม และคณะมาลัยใส่ไม้คี่ที่เรียกว่า "ข้างลุนน้ำ"

พลายทองของน้องตกมัน
แต่ล้วนหอมเข่าจะเข้าจับ
จักรพงษ์เธอเป็นองค์กษัตรา
เจ้าของสวนหรือจะไร่คอกไม้ชม

จะมายืนตัวสั้นไม่ฟังหอม
พลายทองงามสรรพรบด้วยงา
ไร้สุคาเมียมิ่งไม่เห็นสม
ทะเลตมฤจะไร่กุมภีร์พัน²

การสวดบทพระมาลัยที่เป็นลำต่าง ๆ นี้ นอกจากคณะมาลัยจะเลือกสวดตามความถนัด
หรือตามความพอใจของคณะมาลัยแต่ละคณะแล้ว คณะมาลัยอาจสวดตามที่มีผู้ร้องขอมาก็ได้
ผู้ฟังอาจขอมาอย่างกว้าง ๆ ว่า "สวดลำตลก" แล้วคณะมาลัยเลือกเอาเองว่าเป็นลำตลกจาก

¹มุล ชูคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44
หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

²แหล่งเดิม.

เรื่องใจคนใจ หรือผู้ฟังอาจจะอนุมายก็ได้ว่าต้องการฟังลำตลกจากเรื่องใจ เช่น ตอน
ขุนแผนขึ้นเรือนขุนช้าง เป็นต้น

6.3 สวดโดยคณะมาลัยใช้ทสวดที่ประพันธ์ขึ้นเองในขณะนั้น เป็นกลอนสกล
หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า "กลอนมุกโต" คณะมาลัยที่ผู้ฟังชื่นชอบและให้ความนิยมเป็นพิเศษ
มักเป็นคณะที่มีฝีปากดีประพันธ์กลอนสกลเก่ง คณะมาลัยมักถูกผู้ฟังโดยเฉพาะผู้ที่มาช่วยในงานศพ
เช่น แม่ครัว ลองบัญชาอยู่เสมอ ด้วยการให้คณะมาลัย "ชมพุ่ม"

การชมพุ่ม คือการที่ผู้ฟังซึ่งมักจะเป็นแม่ครัวนำกิ่งไม้มาปักลงในขวดสุราหรือขวดน้ำ
แล้วนำเอาสิ่งของตามแต่จะหาได้ ซึ่งส่วนมากจะเป็นสิ่งของจากในครัว ได้แก่ พริก ตะไคร้
หอมแดง กระเทียม ขนมห่าง ๆ เป็นต้น ผูกห้อยตามกิ่งไม้นั้น บนปลายหรือยอดของกิ่งไม้
อาจผูกธูปธูปติดมาด้วยแล้วนำมาวางในวงมาลัย ให้คณะมาลัยกล่าวชมพุ่มด้วยการกล่าวชมสิ่งของ
ต่าง ๆ ที่ผูกติดมากับกิ่งไม้ทีละอย่าง แล้วจึงปลดสิ่งของเหล่านั้นออกทีละชิ้น บางครั้งผู้ฟังหรือ
ผู้ที่ประคองพุ่มขึ้นมาอาจเขียนจดหมายผูกติดมากับพุ่มด้วย โดยกำกับหรือระบุมาว่าต้องการให้
คณะมาลัยร้องให้กลอนลงด้วยสระอะไร เช่น ลงด้วยสระอา ลงด้วยสระอุ เป็นต้น

ตัวอย่างบทสวดซึ่งคณะมาลัยชมพุ่มมีใจความว่า

ในวงมาลัยเขาเอาอะไรเข้ามาตั้ง	มานิ่งนึ่งนึ่งให้ส่งสัย
ผู้ใดใครหนอเขาช่างทำได้	นี่เขาส่งมาให้ดิฉันก็มาลัย
มีทั้งหัวหอมและก็หัวกระเทียม	ใจเขาช่างเตรียมส่งมาให้มาลัย
ทั้งข้าวต้มผัดเขาก็จัดระย้าย่อย	เขาช่างแขวนห้อยอยู่ตรงหน้ามาลัย
อีกทั้งเช่าแก่หรือว่าแม่มาลัย	เขาช่างทำได้ลองบัญชามาลัย
ทั้งธูปธูปเขาก็จัดมาตามแบบ	ไม่กว้างไม่แคบลองบัญชามาลัย ¹

¹มูล ชูคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44
หมู่ที่ 4 ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

ในบางโอกาสคณะมาลัยอาจสวดเป็นกลอนสวดตามสถานการณ์ ดังตัวอย่างกลอนสวดซึ่ง
คณะมาลัยที่เขาพนมแบก คำบลาเว สวดในโอกาสสาธิตการสวดพระมาลัยให้ผู้วิจัยได้ฟัง
ดังความว่า

เจ้าसानนท์คนฉลาดมาแล้วเฉลยสร้อย
เจ้านี้มีประยูรเป็นตระกูลพรหมณ์
ผมชื่อसानนท์เป็นพี่ใหญ่
ผมนี้หรือคือโมราเป็นนุชชารองรอง
ไปเรียนแพทย์วิทยายังแคว้นสาโร
ประสงค์สิ่งสรรพยาพวกผมจึงพากัน
ต่างสำเร็จเสร็จสรรพวิชาแล้วก็พากัน
หึ่งต้นหนคนท้ายก็พายเพียร
จะไปทางทิศใดแล้วก็ยังไม่รู้
มาถึงบ้านนี้ผมเห็นมีบุคคล
ผมเข้าสันทูกี่มารู้เรื่องราว
หาวิทยานิพนธ์เหตุผลสำคัญ
จะก็หรือไม่มีมันต้องมีแน่นอน
อนุรักษ์ของเก่าแต่พวกเรามันแทบตาย
แต่คือวิทยาทานเป็นการใหญ่
พวกพ้องที่เขาอยู่ประจำ
ขอให้อาจารย์ผ่านปริญญาโท
แม้เรียนเอกเมื่อไรถ้าสนใจมาอีกที
ว่ากันพอหอมหอมค่านันย่อมมากมาย

ไม่เรียบร้อยเหมือนคังคำที่รำคาญ
ในคามวาสีเป็นพี่น้อง
ถัดนั้นไปพระวิเชียรคนที่สอง
คนสุดท้ายก็มี เอยศรีสุวรรณ
เที่ยวเวดินโรหั่วประเทศทุกเขตคาม
ไปจักสรรสืบเสาะต่างก็เรียน
กลับบ้านก็ผายผันพากันฉวัดเฉวียน
มิให้เอียงอับปางลงกลางหน
เที่ยวลอยอยู่ในทะเลระเทระทน
ประชาชนหญิงชายมากมายครั้น
อาจารย์สาวจากวิทยาลัยใจหมายมัน
พวกฉันก็มาว่าคูน่าอาย
เป็นกลอนกราบกราบเอาความหมาย
มายักย้ายถ่ายเทด้วยเล่ห์ร้าย
คุณน้ำใจผมมอบให้ถึงได้ทำ
ผมจะรำต่อ ไปคงไม่ตี
คงจะโก้ยิ่งนักสมศักดิ์ศรี
ผมจะชี้ว่าคอกเตอร์เธอเก่งจริง
เวลามันไม่ให้จิตใจยิ่ง

ถัดจากนี้ต้องให้พระนวลน้องอย่าประวิง
มัลลย์ตอนนั้นเห็นที่ตองจากลา

พรจริงผมจะว่ามีมากมาย
ตองกล่าววว่า สวัสดิ์ น้องพี่หังหลาย¹

ในการสวดพระมัลลย์ในส่วนที่เป็นบทล้นอกไม่ว่าจะเป็นลำที่ตัดตอนมาจากเรื่องราวในวรรณกรรมต่าง ๆ หรือที่เป็นกลอนสก็ก็ตาม คณะมัลลย์จะแสดงท่าทางประกอบการสวดพระมัลลย์ด้วย โดยจะให้สอดคล้องเหมาะสมกับเนื้อหาของบทสวด เช่น หากบทสวดกล่าวถึงนางกนิษฐา "กนิเอ๋ยกนิษฐ ร่อนเอ๋ยเจ้าร่อนรำ ..." ผู้สวดคนใดคนหนึ่งก็อาจนำผ้าขาวม้ามาทำเป็นสไบ และออกท่าทางกระตุ้งกระตั้งเลียนแบบผู้หญิง หรือหากในบทสวดกล่าวถึงความโกรธ ความเสียใจ ก็จะมีการทำท่าทางประกอบ รวมทั้งอาจมีบทเจรจาแทรกบ้างแต่ก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

7. ชั้นจบการสวด คณะมัลลย์จะสวดพระมัลลย์ไปเรื่อย ๆ หากผู้ฟังพอใจ หากคณะมัลลย์คณะใดสวดพระมัลลย์ได้ดี สวดได้ไพเราะสนุกสนาน ผู้ฟังจะอยู่ฟังโดยไม่กลับบ้านแม้คร่ำก็จะทำข้าวปลาอาหารออกมาเลี้ยงดูคณะมัลลย์ตลอด ไม่ยอมให้เลิกสวด คณะมัลลย์บางคณะสวดพระมัลลย์ตั้งแต่หัวค่ำจนสว่างก็มี

ในการจบการสวดพระมัลลย์ คณะมัลลย์แต่ละคณะจะใช้บทสวดแตกต่างกันไป บางคณะอาจกล่าวอวยพรแก่เจ้าภาพและผู้ฟังแล้วจึงสวดบทล้นที่แต่งขึ้นเอง ดังตัวอย่างบทสวดอวยพรที่ว่า

อาตมาอำนวยผลแก่หมู่ชนท่านผู้ฟัง
ขอให้อายุยืนอยู่เย็นนั้นสถาพร
ขอให้มีความสุขพรพรรณรายงามโสภา

จงสมอารมณ์หวังจงตั้งอำนวยพร
ร้อยปีอย่ามีหย่อนสมดังพรพรรณนา
ผ่องใสวิไลตาทิศโสภาน่าชมเชย

¹จำรัส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.

ขอให้มีความสุขนिरาคทุกข์แสนเสวย

สิ่งใดที่ได้เคยอย่าละเลยเลวเสื่อมทราม

ขอให้มีการ์องนัคตังมากเหลือหลาม

เคชาสง่างามเสร็จสมตามตังพร เทอญ¹

ต่อจากนั้นจึงสวคบทลาเจ้าภาพซึ่งเป็นมทุมคโค ตังตัวอย่างที่ว่า

มาลัยทอนนี้เห็นที่จากลา

ต้องกล่าวสวัสดิ์น่องพี่ที่มา

อิมานะเอวะเอวัง

รูกาแกงขันท์หังเออย

คังอาตมาบรรยายบรเยย

จบลงเลยเพียงนี้แล²

คณะมาลัยบางคณะอาจใช้ทล่าวา

จากกับน่องวันนี้อีกหลายปีจะได้เห็น

จากแม่ดาวดวงเด่นตะวันเย็นรอนรอน

จากกับน่องวันนี้อีกหลายปีจะได้มา

เป็นห่วงแม่กสาธิกาเมื่อเวลาน้องจะนอน³

คณะบางคณะอาจใช้ทล่าวา

องค์ทองกระไรน่องแก้ว

ดึกเกินแล้วฉันต้องขอลา

ฉันลาเจ้าของ ลาท่านก็ผู้ฟัง

ตอนใดศิกพลั้ง ฉันขอขมา

องค์ทองกระไรน่องแก้ว

ดึกเกินแล้วฉันต้องขอลา

ฉันขอลาเขียน ลาพลุลาบุญ

ลาหมากกินหมาก จำเป็นจะต้องลา

¹ ชับ ประจักษ์ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี คังวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

² จำรัส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี คังวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

³ แหล่งเดิม.

องค์ทองกระไรน้องแก้ว
ฉันทั้งแม่ครัว ลาหัวลาสิ้น

องค์ทองกระไรน้องแก้ว
ลาทั้งเวที แสงสี่ศกใส
ลาสิ้นนั้นขอ ลากอลาจาน

ดึกเกินแล้วฉันท้องขอลา

ก็เมื่อฉันทกิน จำเป็นจะต้องลา

ดึกเกินแล้วฉันท้องขอลา

ขึ้นแต่หัวไมล์ มาลัยจะต้องลา

ลาพอลาพาน ที่เขาใส่มวนยา ...¹

คณะบางคณะอาจใช้แปลว่า

นกเป่าเส้าเคล้าคู่
นกจิบ * นกจาบ ** คายเหยี่ยวบ่อน
นกกะลิ่งกิ่งโครงท่าโพรงรัง
นกขมิ้นบินบนเที่ยววนเวียน
เล่นน้ำคำหอยลอยคงคา
เงาะป่าฉวยได้ไม้เท้าบุบ
นั่งกอดหัวเข้ามือเกาคาง
อืดอืดซัดเพลงบรรเลงดี

โผบินบินรี่เข้าสู่รัง

ลูกอ่อนพลัดแม่แซ่เสียงดัง

นกฝรั่งบินออกเกาะคันเทียน

นกกระเรียนร่ำร้องก้องทั้งป่า

บ้างร้องรำทำท่าเล่นต่าง ๆ

อุตุลุดลุกขึ้นเต้นเหิงหยาง

ท่าทางร่าร้อนฉ้ออันดี

ขอจบลงเท่านั้นขอลาเอ๋ย²

¹ มูล ชูคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

* นกจิบ หมายถึง นกกระจิบ

** นกจาบ หมายถึง นกกระจาบ

² สารีวย ศรีสมัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ้าย อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

บางคนอาจใช้การจบทศกโดยใช้ภาษาบาลีแล้วแปลเป็นไทยด้วย ซึ่งมีใจความเกี่ยวกับการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ผู้มีคุณ ดังตัวอย่างว่า

อิจฺฉิตํ นตฺถิตํ มยฺหิ ขิปฺปาเมล สมิชฺชตุ นินฺหฺวาน ปจฺจโย โหตุ เม
อนาคคเต กาเล ฯ

ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนผลอันสืบเสียดังบังเกิดแก่บิดามารดา ปู่ย่าตายาย ผู้มีอุปการคุณของท่านจงอนุโมทนารับส่วนกุศลตามอรรถาพจน์ ฯ ทั้งขออำนาจกุศลในครั้งนี้ เมื่อข้าพเจ้าไปเกิดในชาติใด ขอประสพพบพระพุทธศาสนา มีศรัทธาเคารพบนอบในพระพุทธพระธรรม พระสงฆ์ ไปจนถึงอนาคตกาลโน้นเทอญ¹

ความเชื่อที่เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย

ความเชื่อเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์อย่างลึกซึ้ง เมื่อมนุษย์มีความเชื่อเช่นไรก็จะมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับความเชื่อนั้น ฯ สังคมไทยมีประวัติศาสตร์มายาวนาน จึงมีพัฒนาการด้านความเชื่อมาหลายยุคหลายสมัย ในบรรดาความเชื่อต่าง ๆ นั้น ความเชื่ออย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสังคมมาช้านานคือ ความเชื่อที่สืบเนื่องมาจากพุทธศาสนา ทั้งที่ สมเกียรติ ตันสกุล ได้กล่าวไว้ว่า "ความเชื่อของคนไทยโดยส่วนรวมหรือส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา หรืออาจจะกล่าวได้ว่าหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาเป็นรากฐานแห่งความเชื่อของคนไทย"²

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี กิ่งชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

²สมเกียรติ ตันสกุล. ความเชื่อทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะความเชื่อของคนชนบท. 2526. หน้า 1.

การสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็เป็นผลจากอิทธิพลของความเชื่อทางพุทธศาสนาเช่นกัน เนื่องจากการสวดพระมาลัยแต่เดิมเป็นการสวดโดยใช้บทสวดจากหนังสือพระมาลัยส่วน ๆ และจากการศึกษาวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยที่ปรากฏในภาคใต้ของ สุนิศย์ วงศ์พลาย¹ ก็ปรากฏให้เห็นว่าวรรณกรรมเรื่องนี้สะท้อนความเชื่อ 3 ประการ คือ เรื่องนรก เรื่องสวรรค์ และเรื่องโลกพระศรีอารีย์ ความเชื่อเรื่องนรกจะเน้นแนวคิดที่ว่า ถ้าทำชั่วหรือทำบาปเมื่อตายไปจะต้องตกนรกได้รับทุกขเวทนา ส่วนความเชื่อในเรื่องสวรรค์เน้นแนวคิดที่ว่าถ้าทำดีเมื่อตายไปจะได้ขึ้นสวรรค์ไปเสวยผลบุญ และความเชื่อในเรื่องโลกพระศรีอารีย์คือเชื่อว่าหลังจากสิ้นศาสนาพระสมณโคดมแล้วจะถึงยุคที่พระศรีอารีย์ลงมาโปรดชาวโลก

ความเชื่อดังกล่าวส่งผลให้ประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นที่นิยมแพร่หลายในอดีตและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกได้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ความเชื่อในการฝึกสวดพระมาลัย
2. ความเชื่อในการสวดพระมาลัย
3. ความเชื่อในการฟังการสวดพระมาลัย

1. ความเชื่อในการฝึกสวดพระมาลัย

การสวดพระมาลัยต้องอาศัยความรู้ความสามารถของผู้สวดโดยเฉพาะ มิใช่ว่าใคร ๆ ก็สวดได้ โดยเฉพาะการสวดพระมาลัยในอดีตที่ต้องสวดจากหนังสือพระมาลัย ด้วยเหตุนี้ผู้ที่สวดพระมาลัยได้จะต้องได้รับการฝึกสวดมาเป็นอย่างดี การฝึกสวดพระมาลัยในอดีตมีข้อถือปฏิบัติเคร่งครัดมาก การฝึกสวดพระมาลัยจึงมีข้อห้ามว่า ห้ามฝึกสวดบนบ้านบนเรือนเป็นอันขาด เพราะเชื่อว่าจะไม่เป็นสิริมงคล เป็นเสนียดจัญไรแก่บ้าน เมื่อผู้ใดสนใจจะฝึกสวดพระมาลัยก็จะไปหาครูมาลัยที่ตนชื่นชมนิยมนับถือ โดยนำดอกไม้ธูปเทียนไปขอฝากตัวเป็นศิษย์ ครูมาลัยจะ

¹ สุนิศย์ วงศ์พลาย. การศึกษาวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยที่ปรากฏในภาคใต้. 2532.

นัดแนะสถานที่และเวลาในการฝึกสวดพระมาลัย ซึ่งมักจะเป็นชนากลางทุ่งนาหรือที่ห่างไกลจากบ้านเรือน ส่วนเวลาในการฝึกสวดจะเป็นเวลากลางคืน

การที่ฝึกสวดพระมาลัยบนบ้านเรือนไม่ได้ ต้องไปฝึกสวดที่อื่นซึ่งห่างไกลจากบ้านเรือน นอกจากความเชื่อที่ว่า การสวดพระมาลัยใช้สวดเฉพาะงานศพนำมาฝึกสวดบนบ้านเรือนที่ไม่มีคนตายจะไม่เป็นมงคลแล้ว เหตุผลอื่นที่น่าจะเกี่ยวเนื่องกับความเชื่อนี้ก็คือ การมิให้ฝึกสวดบนบ้านบนเรือน ให้ไปฝึกสวดไกล ๆ ก็เพื่อมิให้เสียงขณะฝึกสวดซึ่งมักผิด ๆ ถูก ๆ ไม่ชวนฟังนั้น รบกวนผู้อื่น

จากการฝึกสวดพระมาลัยตามความเชื่อในลักษณะดังกล่าว จึงส่งผลให้การสวดพระมาลัยของคณะมาลัยที่เป็นผู้หญิงล้วน ๆ ไม่มีการสวด "บทในกาล" ซึ่งเป็นเนื้อหาจากหนังสือพระมาลัย เพราะบทสวดพระมาลัยฝึกบนบ้านบนเรือนไม่ได้ต้องไปฝึกไกลจากบ้านจึงไม่สะดวกและไม่ปลอดภัยแก่ผู้หญิงที่จะออกไปไกลบ้านในยามวิกาล คณะมาลัยที่เป็นคณะผู้หญิงล้วน ๆ จึงไม่ได้ฝึกสวดบทในกาล การสวดพระมาลัยของผู้หญิงส่วนใหญ่จึงเป็นการสวดโดยตั้งนม 3 จบ ไหว้ครู เบิกโรง และดำเนิน เรื่องที่เป็นบทลำนอก

การฝึกสวดพระมาลัยในระยะหลัง ๆ จนถึงปัจจุบันข้อถือปฏิบัติดังกล่าวคลี่คลายไปมาก ผู้สนใจที่จะสวดพระมาลัยไม่ต้องไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูมาลัย หากสนใจจะสวดพระมาลัยให้เป็นก็จะอาศัยการฟัง การสังเกต จดจำ และฝึกสวดไปในขณะที่คณะมาลัยฝึกซ้อมหรือในขณะที่คณะมาลัยสวดพระมาลัยในงานศพ เหตุผลที่ทำให้ข้อถือปฏิบัติในการฝึกสวดพระมาลัยในตอนหลัง ๆ ไม่เคร่งครัด เนื่องจากในการสวดพระมาลัยคณะมาลัยจะนำบทสวดจากหนังสือพระมาลัยมาใช้สวดน้อยลง นิยมใช้บทสวดที่เป็นบทลำนอกเป็นส่วนใหญ่ ในการสวดจะใช้บทในกาลเพียง 1 - 2 บทเท่านั้น ในการฝึกจะฝึกบทลำนอกกันมากกว่า บทลำนอกจะเป็นเรื่องให้คติชีวิตบ้าง เรื่องรักใคร่ ตลกขบขัน ซึ่งไม่มีข้อห้ามในการฝึกสวดแต่อย่างใด คณะมาลัยจึงสามารถฝึกสวดที่บ้านหรือบริเวณใกล้ ๆ บ้านได้

การฝึกสวดพระมาลัยซึ่งจะฝึกในเวลากลางคืน เนื่องจากกลางคืนจะเป็นเวลาที่สงบเงียบ ช่วยให้ฝึกสมาธิในการฝึกแล้วยังเป็นเวลาที่ผู้คนว่างตรงกันต่างเสร็จสิ้นจากการทำงานในเวลากลางวัน รับประทานข้าวเย็นเสร็จแล้ว จึงเป็นเวลาปลอดโปร่งเหมาะที่จะฝึกสวดพระมาลัยมากกว่าเวลาอื่น

การฝึกสวดพระมาลัยในระยะหลัง ๆ จะไม่เป็นทางการ ไม่เคร่งครัด อาจมีการนำสุราอาหารมาดื่มกินกันด้วยในขณะฝึก ทำให้การฝึกสวดพระมาลัยในระยะหลังนี้คล้ายเป็นการสังสรรค์ของผู้คนไปด้วยก็ว่าได้

2. ความเชื่อในการสวดพระมาลัย

คงได้กล่าวมาแล้วว่าการสวดพระมาลัยมิได้ถือเป็นอาชีพ ผู้สวดพระมาลัยหรือคณะมาลัยจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นทรัพย์สินเงินทองจากเจ้าภาพงานศพแต่ประการใด การที่คณะมาลัยไปสวดพระมาลัยในงานศพแต่ละครั้งจะไปด้วยจิตใจที่เป็นกุศลอย่างแท้จริง ซึ่งสืบเนื่องมาจากความเชื่อว่าการสวดพระมาลัยเป็นการบำเพ็ญบุญประการหนึ่ง เพราะนอกจากเป็นความเชื่อดั้งเดิมในเรื่องบาปบุญคุณโทษ นรก สวรรค์ หรือพระศรีอารีย อันเป็นความเชื่อที่ฝังลึกมาแต่เดิมจากเรื่องพระมาลัยแล้ว บุญประการหนึ่งที่คณะมาลัยหรือผู้สวดพระมาลัยสัมผัสได้ด้วยตัวเองคือ บุญอันเกิดจากจิตที่เป็นกุศล จากการสอบถามผู้สวดพระมาลัยชาวอำเภอไชยาถึงความเชื่อในการสวดพระมาลัยต่างให้คำตอบตรงกันว่า เชื่อว่าสวดพระมาลัยแล้วจะได้บุญตามที่คนเก่าคนแก่เชื่อต่อ ๆ กันมา และเชื่อว่าได้บุญเพราะไปสวดพระมาลัยทุกครั้งด้วยจิตที่เป็นกุศลไปสวดด้วยความรู้สึกเสียสละ ไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ

3. ความเชื่อในการฟังสวดพระมาลัย

ชาวอำเภอไชยาต่างมีความเชื่อว่าคนที่ฟังสวดพระมาลัยจะได้อันสงส์ ธรรมาสพานิช¹ กล่าวว่า เป็นความเชื่อทำนองเดียวกับที่คนทั่วไปเชื่อกันว่าใครฟังพระเวทสันดรครบ 13 กัณฑ์ คนนั้นจะไม่ตกนรก ความเชื่อนี้ในเบื้องต้นน่าจะมาจากการที่แต่เดิมพระสงฆ์เป็นผู้สวดพระมาลัย และในเวลาต่อ ๆ มาแม้จะเปลี่ยนผู้สวดพระมาลัยจากพระสงฆ์มาเป็นพรานวาสแล้วก็ตาม ความเชื่อนี้ก็ยังคงมีอยู่แต่ได้คลี่คลายจางลงกว่าแต่เดิมไปบ้าง

¹ธรรมาส พานิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ท่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 278 ตลาดไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537.

คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย

ประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประเพณีที่ปฏิบัติ สืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน แม้ประเพณีสวดพระมาลัยจะมีการคลี่คลาย เปลี่ยนแปลงไป บ้างในบางส่วน แต่คุณค่าและความสำคัญของประเพณีนี้ก็มิได้ลดน้อยลงแต่ประการใด ยังคงมี คุณค่าและมีความสำคัญต่อชาวอำเภอไชยาตลอดมา จากการศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยจำแนกประเด็นสำคัญคุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย ของชาวอำเภอไชยาได้ดังนี้

1. คุณค่าในการคลายความทุกข์โศก
2. คุณค่าในการให้คติชีวิต
3. คุณค่าในการสังคมสัมพันธ์
4. คุณค่าในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรม

1. คุณค่าในการคลายความทุกข์โศก

การสูญเสียหรือพลัดพรากจากบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นความทุกข์อย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการสูญเสียนั้นเป็นการสูญเสียตลอดไป เพราะบุคคลอันเป็นที่รักนั้นตาย จากโลกนี้ไป ตามปกติในทางพุทธศาสนาจะมีประเพณีเนื่องจากการตายคือการบำเพ็ญกุศลศก อยู่แล้ว โดยการมีพระสวดอภิธรรมในตอนกลางคืน อาจเป็น 3 คืน 5 คืน หรือ 7 คืน ตามความสะดวกของเจ้าภาพ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเตือนใจผู้ยังมีชีวิตอยู่ให้เห็นความไม่เที่ยงแท้ มีเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดาโลก นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยให้ญาติพี่น้อง มิตรสหาย ของผู้ตายได้ใช้เวลาในช่วงบำเพ็ญกุศลศกค่อย ๆ ทำใจให้ยอมรับสภาพเหตุการณ์แห่งการสูญเสีย ผู้ตายไปได้ การมีพิธีบำเพ็ญกุศลศกจึงถือเป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยคลายความทุกข์โศกแก่เจ้าภาพ งานศพได้ แต่จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ประเพณีสวดพระมาลัยจะช่วยในการคลายความทุกข์- โศกแก่เจ้าภาพงานศพตลอดจนญาติสนิทมิตรสหายของผู้ตายได้ดังนี้

สภาพที่ปรากฏในงานศพของท้องถิ่นอื่น ๆ ที่ไม่มีประเพณีสวดพระมาลัยก็คือ ในตอนค่ำ ประมาณ 19.00 น. จะมีพระสงฆ์สวดพระอภิธรรม และอาจมีการแสดงพระธรรมเทศนาด้วย ในบางคืน แยกที่มาร่วมงานศพก็จะอยู่ฟังพระสวดหรือพระแสดงพระธรรมเทศนาจบ ซึ่งจะเป็น

เวลาประมาณไม่เกิน 21.00 น. จากนั้นแขกที่มาร่วมงานก็จะทยอยลาเจ้าภาพกลับ เมื่อแขกลากลับไปหมดแล้วก็จะมีเหลือเพียงเจ้าภาพซึ่งยังคงเสิร์ฟโศกาลัยรักผู้ตายต้องเงยหน้าว่าแห้วระยะเวลาที่พระสวตพระอภิธรรมหรือแสดงพระธรรมเทศนาซึ่งมีแขกมาร่วมงานระยะสั้นเพียง 2 - 3 ชั่วโมง จึงนับว่าช่วยในการคลายความทุกข์โศกแก่เจ้าภาพงานศพได้ไม่มากนัก

ชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี นิยมใช้เวลาในการบำเพ็ญกุศลศพ 3 - 7 คืน เช่นเดียวกับผู้คนในห้องอื่น ๆ แต่ส่วนมากนิยมเวลา 5 - 7 คืนมากกว่า และจะไม่เผาศพในวันศุกร์ตามความเชื่อของชาวไชยาโดยทั่วไปที่ว่า "ไม่เผาผีวันศุกร์ โกงเงินจุกวันอังคาร" แต่งงานวันพุธ และชาวอำเภอไชยานิยมมีสวดพระมาลัยในงานศพมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายายคงได้กล่าวมาแล้ว โดยมองเห็นคุณค่าของการสวดพระมาลัยตรงกันว่าเป็นการ "อยู่เพื่อนศพ" ซึ่งก็คือช่วยไม่ให้งานศพเงยหน้านั่นเอง

ในงานศพที่มีการสวดพระมาลัยถึงแม้พระสงฆ์จะสวดหรือแสดงธรรมเสร็จแล้ว แขกที่มาร่วมงานก็จะยังไม่ลาเจ้าภาพกลับบ้านเพราะจะอยู่รอฟังสวดพระมาลัย ยิ่งหากคณะมาลัยเป็นคณะที่มีชื่อเสียง เป็นคณะที่ผู้คนนิยมชมชอบมาก ก็จะมีผู้รอฟังมาก บรรยากาศงานศพที่ผู้คนเคยสำรวจขณะฟังพระสวดพระอภิธรรมหรือแสดงพระธรรมเทศนาก็จะเปลี่ยนไป คณะมาลัยจะตั้งวงสวดพระมาลัยใกล้ ๆ ศพ คณะมาลัยจะเริ่มสวดพระมาลัยจากการกล่าวถึงหลักธรรมคำสอน บาบบุญคุณโทษ เรื่อยไปจนถึงเรื่องราวที่สนุกสนาน ยิ่งดึกก็จะยิ่งดึกคักเพราะคณะมาลัยจะเสนอเรื่องราวสนุกสนาน ตลกขบขัน เพื่อดึงความสนใจของผู้ฟังและช่วยมิให้ผู้ฟังง่วง เมื่อคณะมาลัยสวดผู้คนที่มาช่วยงานโดยเฉพาะแม่ครัวก็จะยังไม่กลับจะต้องอยู่คอยนำข้าวปลาอาหารเลี้ยงรับรองคณะมาลัยจนเลิกสวด ซึ่งอาจเป็นเที่ยงคืนหรือสว่าง เนื้อหาของบทสวดพระมาลัยที่ได้แกงคิดรวมทั้งความบันเทิง ตลอดจนความคึกคักของผู้คนที่อยู่ฟังการสวดพระมาลัยในงานศพจะช่วยทำให้เจ้าภาพงานศพตลอดจนญาติมิตรของผู้ตายคลายจากความทุกข์โศกที่ต้องสูญเสียผู้ตาย จึงกล่าวได้ว่าประเพณีสวดพระมาลัยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการคลายความทุกข์โศก

2. คุณค่าในการให้การศึกษาหรือให้คติชีวิต

แต่เดิมมาที่คณะมาลัยสวดพระมาลัยโดยใช้บทสวดพระมาลัยจากคัมภีร์พระมาลัยล้วน ๆ ซึ่งมีเนื้อหาแสดงแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนรก สวรรค์ และพระศรีอาริย์ ให้คนละเหินจากการทำความชั่ว กลัวบาป ให้คนหมั่นทำความดี หรือทำบุญกุศลเพื่อตายไปแล้วจะได้

ชั้นสวรรค์เสวยสุข ตลอดจนแสดงความเชื่อของโลกอุทมคติในยุคของพระศรีอารีย์ ซึ่งเป็นโลกแห่งความสมบูรณ์และสุขสงบนั้น นับเป็นวิธีการอันชาญฉลาดประการหนึ่งในการอบรมสั่งสอนผู้คนในแง่ของศีลธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นการควบคุมความประพฤติของคนในสังคมให้รู้บาปบุญคุณโทษ ไม่เบียดเบียนกัน มีความเชื่อมั่นศรัทธาในการกระทำความดีเพื่อความสุขสงบของสังคม

แม้ในระยะต่อ ๆ มา การสวดพระมาลัยจะมีได้ใช้สวดพระมาลัยจากคัมภีร์พระมาลัยทั้งหมด มีการนำสวดมาจากวรรณกรรมอื่น ๆ มาใช้สวด บทบาทในการให้การศึกษาหรือให้คติชีวิตแก่ผู้คนในชุมชนก็มีได้เปลี่ยนแปลงหรือลดน้อยลงแต่อย่างใด เนื้อหาที่นำมาจากวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ ที่หลากหลายนั้นกลับทำให้การสวดพระมาลัยมีสีสัน มีความน่าสนใจมากขึ้น และตอบสนองความต้องการของผู้คนในสังคมมากขึ้นตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ

ธรรมทาส พานิช¹ ได้กล่าวถึงบทบาทของประเพณีสวดพระมาลัยที่มีต่อการให้การศึกษาหรืออบรมสั่งสอนผู้คนไว้ว่า ความเชื่อของผู้คนที่มีต่อการฟังสวดพระมาลัยว่าฟังแล้วได้บุญนั้นเป็นสิ่งที่ดี ถึงแม้คัมภีร์พระมาลัยจะเป็นคัมภีร์นอกศาสนา เป็นคัมภีร์ที่แต่งเติมเข้ามา แต่ได้ประโยชน์กับผู้คนกลุ่มหนึ่งซึ่งบอกเล่าหรือสั่งสอนตามหลักพุทธศาสนาโดยตรงไม่ได้ จำเป็นต้องใช้กลวิธีในการสอนคือการผูกเรื่องพระมาลัยมาใช้สอนนั่นเอง

บทสวดนอกคัมภีร์พระมาลัยหรือ "ลำนอก" ที่เพิ่มเข้ามาแม้มิได้สั่งสอนหลักธรรมโดยตรงแต่เนื้อหาต่าง ๆ ก็มีได้หิ้งคำสอนในแง่การใช้ชีวิตอย่างถูกต้องหรือมีประโยชน์ ยังคงเป็นเครื่องมือหรือเป็นเครื่องสื่อสารสาระความรู้สู่ชาวบ้านในเรื่องราวและแง่มุมที่หลากหลาย เช่น แง่คิดในการเลือกคู่ครอง การทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้องตามสถานภาพของการเป็นสามี เป็นผู้นำของครอบครัว ในการเป็นภรรยาซึ่งต้องดูแลรับผิดชอบการบ้านการเรือน การเป็นบิดามารดาซึ่งมีหน้าที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนบุตร ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ล้วนแสดงความคติอันเป็นหลักธรรมของโลก เป็นเรื่องราวที่ทุกคนต้องประสบในชีวิต โดยเนื้อหาเหล่านี้จะสอดคล้องกับสภาพของ

¹ ธรรมทาส พานิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้างชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 278 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537.

ชุมชนหรือสังคม จึงนับได้ว่าประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยามีบทบาทในการให้การศึกษานอกระบบ ตลอดจนให้คติชีวิตแก่ผู้คนในชุมชนได้เป็นอย่างมาก

3. คุณค่าในการสังคมสัมพันธ์

ประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยามีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์แก่ผู้คนในชุมชนในสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะตามปกติในท้องถิ่นอื่น ๆ เมื่อพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมหรือแสดงพระธรรมเทศนาเสร็จและกลับวัดแล้ว ต่อจากนั้นเพียงเล็กน้อยแขกที่มาร่วมในงานศพจะทยอยลาเจ้าภาพกลับเช่นกัน จึงปล่อยให้เจ้าภาพเศร้าโศกในการสูญเสียผู้ตาย แต่ถ้าในงานศพมีการสวดพระมาลัยต่อหลังจากพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมหรือแสดงพระธรรมเทศนาเสร็จสิ้นแล้ว แขกที่มาร่วมในงานศพก็จะอยู่ร่วมงานต่อเพื่อชมหรือฟังการสวดพระมาลัยของคณะมาลัยเป็นการรวมกันของกลุ่มคนให้เกิดขึ้นและคงอยู่ต่อไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง

ในส่วนของคณะมาลัยซึ่งมาสวดพระมาลัยในงานศพจะมาตามคำเชิญหรือมาตามที่เจ้าภาพออกปาก การมาสวดพระมาลัยถือเป็นการตอบสนองหรือเป็นการแสดงไมตรีจิตต่อเจ้าภาพ หากคณะมาลัยเป็นคณะมาลัยในท้องถิ่นเดียวกันก็จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และหากเป็นคณะมาลัยที่มาจากต่างถิ่นก็ถือเป็นทูตไมตรีระหว่างท้องถิ่นของเจ้าภาพกับท้องถิ่นของคณะมาลัย

สำหรับคณะมาลัยเองการที่ต้องมีการไปสวดพระมาลัยตามงานศพอยู่เสมอ ๆ จำเป็นจะต้องมีการได้พบปะ ผูกสัมพันธ์ มีความพร้อมเพรียง มีความไพเราะ เป็นการพัฒนาความสามารถของทุกคนในคณะ โอกาสในการพบปะ ผูกสัมพันธ์ถือเป็นการก่อให้เกิดความสัมพันธ์เป็นการสร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นในหมู่คณะด้วย

นอกจากนี้ประเพณีสวดพระมาลัยยังมีคุณค่าในแง่สังคมสัมพันธ์กับบุคคลทั่วไป เพราะเมื่อคณะมาลัยเริ่มสวดพระมาลัยบรรยายภาคาในงานศพจะเปลี่ยนไป จากการสวดรวมเพื่อฟังพระสวดพระอภิธรรมหรือฟังพระธรรมเทศนาก็จะเริ่มผ่อนคลาย มีความเป็นกันเองสูงขึ้น แขกที่มาร่วมงานจะมีการเคลื่อนไหวขยับหาที่ทางที่เหมาะสม อาจขยับเข้าไปใกล้คณะมาลัยเพื่อชมและฟังให้สะดวกขึ้น เพื่อล้อหรือหยอกเย้าคณะมาลัย ร้องขอให้สวดเรื่องนั้นเรื่องนี้ ตอนนั้นตอนนั้นตามที่ตนอยากฟัง คณะมาลัยอาจแสดงกลอนสวดหรือกลอนปฏิภาณได้ตอบผู้ชมผู้ฟังตามความเหมาะสมแขกบางส่วนอาจไปจับกลุ่มพูดคุยกันไปด้วย ฟังคณะมาลัยไปด้วย หรืออาจแสดงน้ำใจไปช่วยทำ

เสียบียงอาหารในครัวเรือนของเจ้าภาพเพื่อเลี้ยงรับรองแขกและคณะมาลัยซึ่งอาจอยู่จนดึกหรือถึงสว่าง ได้คบหาสมาคมกัน แสดงน้ำใจไมตรีต่อกัน ทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชนแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

4. คุณค่าในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรม

การสวดพระมาลัยของคณะมาลัยในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในระยะแรก ๆ จะใช้บทสวดซึ่งมาจากหนังสือพระมาลัย ต่อมาได้มีการนำเนื้อหาออกเหนือจากเรื่องพระมาลัยมานำเสนอด้วย

การเสนอเนื้อหาในบทสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยามีหลายลักษณะด้วยกัน บทสวดพระมาลัยส่วนมากจะคัดตอน ลอกเลียนมาจากบางตอนที่สำคัญของวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไป เช่น วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ชุนช่าง - ชุนแผน อิเหนารวมทั้งจากชาดกและนิทานพื้นบ้านหลายเรื่อง บทสวดที่คณะมาลัยนำมาสวดนั้นให้ถึงความบันเทิงใจ ประเทืองอารมณ์ผู้ฟัง นอกจากนี้ยังมีบางบทแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ ความคิดที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมอีกด้วย ทั้งความไพเราะของถ้อยคำและเนื้อหาที่ลึกซึ้ง ก็นใจของบทสวดพระมาลัยจะทำให้ผู้ฟังประทับใจและจดจำบทสวดเหล่านั้นได้ การที่คณะมาลัยนำบทสวดซึ่งไม่ว่าจะคัดตอน ลอกเลียน หรือดัดแปลงมาจากวรรณคดีไทย ชาดก หรือนิทานพื้นบ้านก็ตาม ย่อมถือได้ว่าประเพณีการสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมของไทยให้ดำรงคงอยู่และเป็นที่ยอมรับแพร่หลายได้ประการหนึ่ง

บทสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การศึกษาลักษณะของบทสวดพระมาลัยที่คณะมาลัยชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้สวดอยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยพอจะจำแนกเป็นประเด็นสำคัญ 3 ประเด็น ดังนี้

1. ที่มาของบทสวดพระมาลัย
2. ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดพระมาลัย
3. ลักษณะเนื้อหาของบทสวดพระมาลัย

ที่มาของบทสวดพระมาลัย

การสวดพระมาลัยโดยทั่วไปคณะมาลัยนิยมนำบทสวดจากหนังสือพระมาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของพุทธศาสนิกชนทั่วไป นอกจากนี้แต่ละท้องถิ่นมีการนำเนื้อหาจากหนังสือพระมาลัยมาแต่ง คัดแปลงเป็นวรรณกรรมท้องถิ่น จึงทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้มีข้อปลีกย่อยแตกต่างกันบ้างตามสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ผลจากการศึกษาที่มาของบทสวดพระมาลัยของคณะมาลัยในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยพบว่าบทสวดพระมาลัยของคณะมาลัยต่าง ๆ มีที่มาดังต่อไปนี้

1. บทสวดที่นำมาจากหนังสือพระมาลัย

หนังสือพระมาลัยเป็นวรรณกรรมทางพุทธศาสนาที่มีอิทธิพลต่อศรัทธาความเชื่อของพุทธศาสนิกชนเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อว่าเป็นหนังสือหรือคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่สอนเรื่องบาป บุญ นรก และสวรรค์ คณะมาลัยในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นิยมนำมาใช้สวดเพื่อเป็นการบูชาพระมาลัยทุกคณะ ดังตัวอย่างบทสวดที่ว่า

ในกาลอันลับลับ	หันไปแล้วแต่ครั้งก่อน	ภิกษุหนึ่งได้พระพร
ชื่อมาลัยเทพเถร		
อาศัยบ้านกัมโพธ	ชนบทโลทเจน	อันเป็นบริเวณ
แคว้นแคว้นแดนลังกา		
พระมาลัยผู้มีฤทธิ์	ท่านประสิทธิ์ด้วยปัญญา	ครองศีลทรงศึกษา
ใจละเอียดในทางธรรม ¹		

หรือบทสวดอีกบทหนึ่งที่ว่า

พระมาลัยลงไปโปรดสัตว์	ที่ในรทนั้นก็แสนเห็นใจ
พระโมคคัลลานท่านได้เป็นใหญ่	ลงไปดับไฟในจิตตรา
ให้บังเกิดเป็นฝนตก	ลงในรทตั้งหกเจ็ดท่า
ครั้งนั้นพระพุทธเจ้า	เสด็จสู่ดาวดึงส์
ขึ้นไปโปรดพุทธมารดา	ด้วยพระอภิธรรมทั้งเจ็ดกัมภีร์
แสดงธรรมเทศนา	หมู่เทวดาก็แสนยินดี
ฟังธรรมของพระผู้มี	พระภาคเจ้าในชั้นดาวดึงส์
อินทร์พรหมยมราเทวดา	ยังไม่รู้ถึงตรัสรู้อันลึกซึ้ง
ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา	ได้สัมมหาโพธิ์
แสนสุขโยชนแทนหญ้าคา	สมเด็จพระศาสดาจากดึงส์
เมื่อเดือนสิบเอ็ดทวารวดีร้อนสาธุการ	ให้แก่ท่านเป็นการสำเร็จ
ลงมาเมื่อเดือนสิบเอ็ด	แรมหนึ่งค่ำตามบาลี

¹ พลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ท้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2538.

แสดงธรรมเทศนาที่
ศาสนาพระชินศรี

พาราณสีกิตธานี
ท่านตั้งไว้ได้ห้าพัน¹

2. บทสวดที่นำมาจากวรรณคดีไทย

วรรณคดีไทยที่คณะมาลัยในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี นิยมนำมาใช้สวด มีหลายเรื่อง เช่น เรื่องพระอภัยมณี ชุนช่าง - ชุนแผน รามเกียรติ์ อิเหนา เป็นต้น วรรณคดีเหล่านี้แต่งได้ไพเราะและแพร่หลายในหมู่ประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก คณะมาลัยจึงได้นำมาใช้สวดกัน ดังตัวอย่างบทสวดต่อไปนี้

2.1 บทสวดที่นำมาจากวรรณคดีไทยเรื่องชุนช่าง - ชุนแผน

คราที่นั้นนางแก้วกิริยา	ทำเป็นหน้าไม้สลัดคักอาลัย
มาลักชมข่มเหงไม่เกรงใจ	เปรียบเหมือนลาช้าไท่ที่ได้มา
อย่ามาอยู่ในห้องของคิดัน	ออกไปพลันเกิดหนาชายอย่าหมายปอง
ถ้าค้ำหน้าเข้ามาได้ไม่อายน้อง	หรือซัดซ้องชายหนอเที่ยวขอราน
ชุนแผนนั่งฟังน้องช่างแถลง	พี่เหมือนแมลงภูมรินน้ำสงสาร
บินมาพบดอกไม้ที่หมายทาน	เชิญบัวบานคลี่คลายขยายคลอน
ความรักเจ้าจริงทั้งไม่ได้	พี่ไม่ใช่คลอเคลียเอาเมียสอง
ความรักจึงได้เข้ามาประคอง	เชิญน้องลองรักเสียสักที
จงเอ็นดูพี่บ้างเหมือนปล่อยปลา	ศรีสุคาฟังซัดให้บัคสี

¹ รอค สองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

นางช่วยหยิกพลิกคืนไมยยินดี
อันห้องนี้ไม่ใช่ห้องแม่วันทอง

หรือบทสวคอีกบทหนึ่งที่ว่า

แต่งตัวกำซัซซัยยืน
ชะง่อนหน้าคูฟ้าหาฤกษ์บน
เคินตรงลงยังโรงสีหมอก
ประคัมพานหัวหึ่งพานท้าย
สีหมอกผูกค้ำพองคะนองแรง
กุมารทองนำหน้าเข้าป่าระหง
ทางล่อทางเกวียนเทียนสบาย
พอมมาถึงเคหาตาขุนช้าง
หอมคอกสุกรมทั้งยมโดย
พี่เสียคายนตัวเจ้าไม่รักตัว
เราพรากรจากคูไม่อยู่ครอง

แล้วทบทพิพลิกผลักให้จากไกล
เชิญหลีกออกจากห้องของน้องไป¹

จับเอาคาบฟ้าพื้นยืนอ่านมนต์
หลีกให้หันผีหลวงเคินทางไกล
ถอดเอาสายสลักออกบังเทียนใส่
ส่องช้างขวาซ้ายลายผืนแดง
ออกจากแขวงบุรีล้วนผีพราย
เข้าคองออกทุ่งสมมุ้งหมาย
เหมือนกับคนชนททรายมาปรายไปรย
พื้นบ้านลานกว้าง ...
คอกควงรุ่งโรยเหมือนวันทอง
เอาขุนช้างทำผิวพี่แสนมัวหมอง
นวลน้องมอมแมมสองแก้มนาง²

¹กิมส่วน พรหมเจียม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ต้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 4 ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2537.

²โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ต้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

2.2 บทสวดที่นำมาจากวรรณคดีไทยเรื่องพระอภัยมณี

ขณะนั้นก่อนศึกศึกสงบ	ต่างนอนบนบัลลังก์พระฤทธิ
ไม่กริบเกรียบเงียบสังข์หึ่งปรุหิ	พระโยคีเทศนาในอาการ
คือรูปสลักเสียงไม้เที่ยงแท้	ย่อมเข่าแก่เกิดโรคโศกสงสาร
ความตายหนึ่งพึงเห็นเป็นประธาน	หวังนิพพานพันทุกข์สนุกสบาย
ถึงบ้านเมืองเคื่องเข็ดถึงเช่นนี้	เพราะโลภภัยคัณฑ์หาพิณหาย
อันศีลห้าว่าอย่าทำให้จำตาย	จะตกอบายภูมิขุมมรก
หนึ่งว่าอย่าลักเอาของเขานอื่น	มาชมชื่นฉ้อฉลคนโกหก
หนึ่งทำผู้คู่เขาเล่าลามก	จะตายตกในกะทะขอเวจี
หนึ่งสูบยีนกินกัญชามุสาวาท	ใครทำขาดศีลห้าขาดราศี
ใครสัจย์ชื่อดีอมันในขันติ	จะถึงที่พระนิพพานสำราญใจ
อย่าโกรธซึ่งหึงสาพยามาท	นึกว่าชาติก่อนกรรมจะทำไฉน
เหมือนคุมวงกงเกี่ยวนวนเวียนไป	อย่าโทษใครนี้เพราะกรรมจึงจำเป็น
ประการหนึ่งซึ่งขาดพระศาสนา	ทั้งโลกาเกิดทุกข์ถึงยุคเข็ญ
ซึ่งจะดับกลับร้อนให้ผ่อนเย็น	ก็ต้องเป็นไมตรีปรานีกัน
จงฟังคำจำศีลจนสิ้นชาติ	ไม่แคสั่วคลาดจะไปผ่านวิมานสวรรค์
ซึ่งชอบผิดคิดเป็นให้เป็นธรรม	อย่าหึงสาถันนะพินนางสีดา
ถูกคนชื่อดีอสังข์จะตัดสิน	ให้หายสิ้นโมโหที่โศกา
ด้วยแรกเริ่มเดิมเนิ่นนางวัดฟ้า	จะลวงฆ่าพระอภัยเสียให้ตาย
ข้างโน้นนี้มีเป่าเป็นเจ้าเล่ห์	ข้างฝ่ายนี้มีเสน่ห์เป็นที่หมาย
แต่สัตรีดีกว่าจึงพาชาย	ให้หลงตายติดขังอยู่วังใน ¹

¹ รอบ ศรีทองคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัตน์ ด้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/1 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

หรือบทสวดอีกบทหนึ่งที่ว่า

สงสารหน่อมพิศโรติศร
ไม่เป็นปู้ยู่เดียวเปลี่ยววิญญาน์
ด้วยกำลังยั้งเยาว์ยิ่งเศร้าสร้อย
แล้วเหลียวดูสุริยันตะวันเย็น
จึงเหลียวหาหม่านิลสินธพ
ตรงมาหาหม่าและแจ้เงย
นาสิกจุกจกรู้รสกลืน
พระหน่อน้อยค้อยจูงพยุงไป
เสวยพลางทานบ่อนมั่งกรม้า
แล้วแล่นลงคงคาเที่ยวหากิน

สุคสาคร เหลียวแลชะเง้อหา
นิกน้ำตาชกชกตกกระเซ็น
ให้ละห้อยหาแม่ไม่แลเห็น
จะจำเป็นจำไปเพราะไม่เคย
เห็นเขาชบโศกานิจจาเอ๋ย
เอาคางเกยกับพระบาทเพียงขาดใจ
แล้วแลบลิ้นเลียลามตามวิสัย
เก็บลูกไม้ม่วงปราสาทคีรินทร์
หึ่งอาษาขึ้นชมสมถวิล
หน่อนรินทร์แรงรินค้อยชื่นใจ¹

บทสวดอีกบทหนึ่งนำมาจาก เรื่องพระอภัยมณีเช่นกัน ดังบทสวดที่ว่า

ในเพลงปี่ว่าสามพี่พราหมณ์เอ๋ย
ถึงร้อยรสบุปผาสุมาลัย
พระจันทร์จรสว่างกลางโพยม
แม้ไม่ได้แก้วแล้วจะคอยประคองเกย

ยังไม่เคยชมชิตพิสมัย
จะชื่นใจเหมือนสตรีไม่มีเลย
ไม่เทียบโฉมนางที่งามได้
ถนอมเชยชมโฉมประโลมลาน

¹ ย้วน โกะเม็ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

เจ้าพราหมณ์ฟังวังเวงวะแหว่เสียง
หวาดประหวัคศรฤคิตกาล

สำเนียงเพียงการระเวกกังวานหวาน
ให้ซาบซ่านเสียวสตั้จนหลับไป¹

2.3 บทสวดที่นำมาจากวรรณคดีไทยเรื่องอิเหนา

ว่าพลางทางชมคณานก
เบญจวรรณจับวัลย์ชาติตรี
นางนวลจับนางนวลนอน
จากพรากจับจากจ่านรรจา
แขกเต้าจับเต้าแล้วราวร้อง
นกแก้วจับแก้วพาที
ตระเวนไพรร่อนร้องตระเวนไพร
เค้าโมงจับโมงอยู่เอกา
คับแคจับแคสันโตษเคี้ยว
ชมวิหคนกไม้มาตามทาง
แรมรอนผ่นพักมาหลายวัน
พงท์พะระรัตตะปาตี

ฝูงวิหกจับไม้ยู่อิงมี
เหมือนวันพีโกสสายสุคามา
เหมือนพีแนบนวลสมจรจินตะหรา
เหมือนจากนางสการวาตี
เหมือนร้างน้องมาทยารศมี
เหมือนแก้วพีหังสามสังความมา
เหมือนเวรโคไค้ณิราศเสน่หา
เหมือนพีนับโมงมาที่โกสนาง
เหมือนเปล้าเปลี่ยวคับใจอยู่ไพรกว้าง
คะนึ่งนางพลางรีบโยธี
ถึงทางร่วมกุเรบันกรุงศรี
พระภูมิจึงให้หยุดโยธา²

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

²จ้วน หิรัญกาญจน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 75 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่ง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538.

บทสวดอีกบทหนึ่งซึ่งเป็นบทสวดที่นำมาจากเรื่องอิเหนาเช่นกัน ดังบทสวดที่ว่า

โธอันถวาสนาที่หาม่าย*	จึงมิได้ซิดเชื่อแม่เนื้อหอม
เหมือนมดแดงแฝงพวงมะม่วงงอม	เที่ยวไต่ตอมตามอยู่ไม่รู้รส
พี่รักเจ้าเอาชีวาเข้ามาแลก	ช่วยรบแบกแตกทัพกลับไปหมก
มาอยู่วังตั้งเคื่อนคูเหมือนมด	ละอายอดศุภใจกระไรเลย
เมื่อเสร์จศึกนิกจะสมภิรมย์มาก	พระบิตุราชรู้งแฉ่งแก้งทำเฉย
ชะรอยเคราะห์เพราะบุญไม่ทันเคย	ขอลาเลยสู่สวรรคตครลย
จะขึ้นอยู่สู่โศกก็สุดกลั้น	ให้ทรงซ้ำเหมือนเขาเชือกให้เลือดไหล
เหลือกำลังที่จะตั้งฤทัยไป	พี่จำใจกลอยสวาทในชาตินี้
ไปชาติหน้าอย่าให้แคล้วกับแก้วเนตร	ให้กอกเกษาชมประสมศรี
เป็นมนุษย์ครุฑทวารสุกรี	ขอให้พิพิศวาททุกชาติเอ๋ย ¹

2.4 บทสวดที่นำมาจากวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์

ยกทัพโยธาเวลาศึก	อีกทีก็เลื่อนสิ้นสนั่นไหว
ตัวชาวตาแดงคือแสงไฟ	ยกพลไกรรบีบไคลคลา
จัดให้เป็นอินทรีพฤษพาท	นิลราชเป็นเคียรักษา
นิลเอกนิลชั้นเป็นสองตา	ปากคือพระยาพลวานร
คอคือกระบี่ข่มพู่พาล	คำแห่งทนมานเป็นทองอน
ปีกขวาวองคตฤทธิרון	ปีกซ้ายเกสรทมาลา

* หาม่าย เป็นภาษาถิ่น หมายถึง หาไม่, ไม่มี

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะโยน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

เท้าซ้ายจัดเป็นนิปา
ร่างกายคือจอมโยธา
จัดเตรียมเป็นเส็บสกุณี
ล้วนมีอาวุธทุกตน
นายไพร่ล้วนมีศักดา
ฤทธิ์แรงแข็งขันพรวลิก

เท้าขวาเป็นสันนิลปา
ทางคือพระยานิลนพ
โยธี่ทั้งหลายเป็นลายขน
ราดูรณล่ำพองคะนองศึก
แกลั่วกล่าเทียมหาญช้านาญศึก
เสียงคักคักเสด็จพระสิกร¹

2.5 บทสวดที่นำมาจากวรรณคดีเรื่องสามก๊ก

โก้งเบ้ง* หมอคูรูที่ทัพ
เปิดประตูเมืองไว้ลวงไพร่
สุมาอ้อค้ออันให้ทันจิต
ไม่เห็นมีผู้คนจนปัญญา

มาตั้งรับข้าศึกไม่นึกหนี
ทำใจตีคิดพินินน้ำชา
ตะลึงคิดสงสัยเป็นหนักหนา
เห็นแต่ไปป่าอุบาทว์กวาดประตู²

หรือบทสวดอีกบทหนึ่งที่ว่า

แสนสงสารเจียวัยคราวันหนอ
กำเริบฤทธิ์พิษเกาทัณฑ์สุดกลั่นกลืน

ระทกห่อเสียใจให้สะอื้น
ลูกชั้นยื่นร้องว่าสุลาลัย

¹ละเมียด ทิพย์ธารัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

* โก้งเบ้ง หมายถึง ชงเบ้ง

²โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

บังคับข้าให้มาเกิดประเสริฐสิทธิ์	ผู้สติให้หล้าสุธาไหว
ปราบศัตรูผู้สงครามไม่ขามใคร	สติในกันตั้งฝั่งนัทธิ
เหตุโดนไอไก่อ้งเบ้งแก่งฉวาง	ล่อพิฆาตเสียกลจนเป็นปี
ประกาศก้องร้องเรียกได้สามที	เลือกทวีเสียวชาวอาบฤทธิ์
อายุได้สามสิบเอ็ดเจ็ดวันตาย	แสนเสียตายเจียวัยคนตีเอ๋ย ¹

บทสวดบาทหน้าเรื่องสามก๊กมาผูกคำในแนวสนุกสนาน ดังบทสวดที่ว่า

ชักใบขึ้นกบรอก บ่ายหัวเรือออก ไปนอกเกาทัณฑ์ ไก่งเบ้งบอกโลซก ว่าเมฆ
หมอกตก กลางคืนกลางวัน ไปเอาลูกเกาทัณฑ์ ไม่ได้เก้าพันจึงไม่กลับมา โลซกก็
ตกใจ ฉันไม่ไปเสียแล้วนายข้า ไก่งเบ้งเข้าลูบอก พาโลซกไปลงนาวา โลซก
ร้องไห้อ่า พวกมันมาลงในเรือ ฤกษ์ก็ตีมีาล้อ ก่อนสมอมือถือทางเสือ เสียงไล่เรือ
อยู่โลเล่ คังซาเซจะออกเรือ โลซกตกใจเหลือ มาถึงเรือจะจมน้ำตาย แม่เตี้ยว
ยื่นชี้แจง ร้องเป็นเพลงจับจับฉ่าย แม่เตี้ยวเล่นเตาตาย จะยกย้ายออกจากจุ่มมิ่ง²

3. บทสวดที่นำมาจากเรื่องในนิทานชาดก

พุทธศาสนิกชนทั่วไปมีความเชื่อว่า เรื่องในชาดกเป็นเรื่องจริงที่เป็นอดีตชาติของ
พระพุทธเจ้าที่ได้บำเพ็ญมารมีมาในชาติก่อน ๆ ก่อนที่จะได้มาตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ชาดกหลายเรื่องจึงแพร่หลายในหมู่ประชาชนทั่วไป เช่น เรื่องโคบุตร จันทโคตร
พระสุธน - มโนรา สุบิน เป็นต้น ชาดกเหล่านี้คณะมาลัยในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์-
ธานี นิยมนำมาใช้สวด ดังตัวอย่างบทสวดต่อไปนี้

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี กวางชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้าน
เลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม
พ.ศ. 2537.

²เพลงเกิม.

3.1 บทสวดที่นำมาจากเรื่องจันทโครบ

พอสายัถ์ตะวันแดงแจ้จ้งอากาศ	นางจำชาติขึ้นไต้ว่าเลือกผัว
ขณะน้่อยห้อยโหนแล้วโยนตัว	ร้องเรียกผัวเสียงซัดภาษาคณ
นางขณะน้่อยไม่มีตัวผู้ผัว	ผู้หญิงชั่วแรมร้างอยู่กลางทณ
เอาสังค่างต่างตัวเป็นผัวตน	ให้พิกลไปบ้านารำคาญ
มาประสกับค่างชมต่างผัว	ผู้หญิงชั่วชายร้างกลางไพรสาดท
นางน้่อยจิตคิกมานำคำราญ	เพราะกรรมการเคยสร้างแต่ปางก่อน
ท้าวโกสีสาบสรให้ฉันเป็นสัตรี	เหี่ยวลอคคัลค้อยในไพรสรณ
แต่ยังขาดคัวผู้นางไร้คู่อน	มิงสมรนางน้่อยรำพรณ
เสียงโวย ๆ โหยให้อยู่ที่ปลายพฤกษา	ไม่เห็นหน้าผัวรักชกโศกคัลย
นางขณะน้่อยไม่มีผัวของมัน	ถูกสาบสรเพราะว่ากรรมเคยทำมา ¹

หรือบทสวดอีกบทหนึ่งที่ว่า

พอสแสงทองส่องฟ้าสาธิตาร้อง	จันทโครบครีกตรองย้งหมองศรี
ยามมาเพียรเรียนวิชากับตามุณี	ครบเสร็จเจ็ดปีไม่พลาควัน
คิดถึงสองชนกที่ปกเกล้า	พระโน้มน้าววิโยคเสรำโศกคัลย
แล้วกำซัซตั้มกายฝ่ายพระจันทร	สังวาลวรรณเชิงงอนเข้ามาช่อนทรพย
ทรงภูษาฝ้ายกนกนกวง	จับจูงทางหงส์ประจงจับ
แล้วสอดใส่สังวาลทั้งบานทับ	ถูระยับเหมือนล่องไปสู่ห้องฟ้า
แล้วหยมเอาเจียรบาตมาคาคพุง	ทรงเครื่องเรื่องรุ่งระยับตา

¹มุล ชุกง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ท้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

กันเจียรจรทั้งขวาช้ายไต้ชฎา	บรรจงห้อยระย้าส่ง่างาม
พระหัตถ์ช้ายสอดใส่พุทธธรรมรงค์	แต่งองค์เหมือนจะล่องไปท่องสนาม
พอแต่งเสรีจนำค้ำมูลมาทูลความ	พระโคมงามกราบกรานลอนลานเข้ามา ¹

3.2 บทสวดที่นำมาจากชาตกเรื่องลักษณวงศ์

จะกล่าวถึงพรานไพรใจดำดึก	กุฬลิกคลาไกลในไพรเขียว
เห็นเจ้าพรานหนึ่งเดินดงมาองค์เดียว	สิงแลเหลือวไหวหวาดประหลาดใจ
แอบพฤษษาเพ่งพิศพิณจินึง	เพริดพริ้งงามละอองคู่มองใส
เอี่ยมสะอาดอรชรอ่อนละมัย	งามอะไรก็ริยาเหมือนนารี
รูปจรีตไม่ผิดหญิงทุกสิ่งสรร	แต่ตัวดีไม่เหมือนนารีสี
เจ้าหนุ่มนั้นน้อยค่อนหน้าจะปรานี	โฉมนี้เจ้ามาเที่ยวผู้เที่ยวเดิน
จึงทักถามว่าเจ้าพรานหนึ่งจะไปไหน	นางตกใจวงงลงลงขวยเขิน
จึงลคองค์ลงนั่งยังเอ่ยยังริมเนิบ	นายพรานเดินเข้าไป ... ให้ใกล้พรานหนึ่ง
อย่าตกใจเลยเจ้าเอ๋ยเสร์้าสร้อย	พ่อหนุ่มน้อยรูปหล่อ ... ที่จะขอดถาม
จะไปไหนไวจงแจ้งแสดงเอ๋ยแสดงความ	พ่อโคมงามเดินมา ... กลางป่าชฎ ²

หรือบทสวดอีกบทหนึ่งที่ว่า

เจ้าพรานหนึ่งแล้วแก้ตัวเอ๋ยไปตามซัด	ว่าน้องนี้พลัดพราวเพื่อนในไพรสันต์
เดินมาเที่ยวเขยชมพนมวัน	ได้พลัดกันก็เพราะกรรมจึงจำเป็น

¹จำรัส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

²ไอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2538.

จะถิ่นเข้าธานีบุรีราช
 นื่องหมายตัวว่าต้องตายไม่หมายเป็น
 มาพบที่คี่เป็นไม่เห็นม้วย
 จะไปไหนนื่องพลอยไปเป็นเพื่อนตาย
 นายพรานสลับเจ้าพราหมณ์แกลง
 อนิจจาเป็นกรรมต้องจำเคื่อง

ให้แคล้วคลาดหนทางไม่พบเห็น
 ทุกเข้าเย็นอกซ้าระกำกาย
 เอ็นคูด้วยช่วยพาไปคังใจหมาย
 ยังมากมายอยู่หรือทางจึงถึงเมือง
 หน้าสงสารที่เจ้าแจ้งแสดงเรื่อง
 มาไปเมืองกับที่ลำเภาทาล¹

3.3 บทสวดที่นำมาจากชาดกเรื่องโคบุตร

โ้ออกเอ๋ยเจ้าสาธิตาแก้ว
 เขิญขยับเข้ามาใกล้ชายไม้แกลัง
 เสียงเสนาะเพราะสนิทจบัจิตพี
 ขอเชิญชวนสาธิตามาร้องรำ
 ถึงน้ำข้าวไม่ให้สาวเฝ้าชุบเลี้ยง
 เห็นหญิงอื่นไม่น้อยสักร้อยนาง
 ช่างงามเหลือเชื้อสายบัณฑิตา
 ถ้าได้น้องจะให้ร้องซึ่งลำครวญ

ไ้ได้แล้วเสียงน่องร้องแกลง
 จะขอแบ่งเสียงน่องมาร้องรำ
 ในวงนี้ร้องได้แต่ไม่ซ้ำ
 ที่จะทำกรงทองขังน่องนาง
 จะกล่อมเกลี้ยงไม้ให้น้องหม่อมหมองหมาง
 ไม่เหมือนอย่างสาธิตาแม่ที่น่านสวล
 ช่างฉลาดองงามเมื่อยามสรวล
 ถนอมน่องไม้ได้ วันสักวันเอ๋ย²

¹ จีบ สืออุ้ย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ต้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 122 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโยนง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2538.

² ฉาบ กรทิพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ต้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 122 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโยนง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

หรือบทสวดอีกบทหนึ่งที่ว่า

แสนสงสารแต่เจ้าพราหมณ์ผู้งามขึ้น
 ข้าเลี้ยงดูสาวสวรรค์กำเอ๋ยกำนั้นใน
 เจ้ากลุ้มจิตคิดไปใจเอ๋ยใจจะขาด
 อันความผิดฉันไม่มีราคีมัว
 เอ็นดูเด็กที่เพชฌฆาตอย่าเอ๋ยอย่าพึ่งฆ่า
 สงสารบุตรอยู่ในครรภ์จะเอ๋ยจะบรรลัย

โศกสะอื้นโศกาน้ำตาไหล
 ไม่มีใครที่จะมาเมตตาคำ
 โอ้อนาคเจ้าประคุณพ่อขุนหัว
 จะดีชั่วเท็จจริงยังกริ่งใจ
 ให้น้องภวานาประเดี้ยวใจ
 จะตายไปกับแม่แล้วแม่แก้วตา¹

4. บทสวดที่นำมาจากนิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมที่คณะมาลัยนิยมนำมาใช้ในการสวดพระมาลัยด้วยเช่นกัน
 บทสวดที่นำมาจากนิทานพื้นบ้านซึ่งคณะมาลัยหลาย ๆ คณะนิยมนำมาใช้สวดคือ บทสวดที่นำมาจาก
 นิทานพื้นบ้านเรื่องนายทนนางบัวโชน ดังบทสวดที่ว่า

นายทนเป็นคนโศก
 เสื่อสางข้างสามพัน
 มีเมียชื่อนางทาน
 มีบุตรอยู่หนึ่งคน
 คารมพอสมคักคัก
 อายุได้สิบห้า
 วันนั้นเจ้าธูทสาว
 คีแมวถูกกระโถน

ครั้นเพื่อนโกรธพูดขำขัน
 ก็ไม่กั้นกับนายทน
 แม่งคราดูชอบกล
 แม่น้ำมลงามโสภา
 นายทนรักเป็นนักหนา
 นางชื่อว่าเจ้าบัวโชน
 เข้าในห้องย่องอย่างโจร
 น้ำหนักหกตกพื้นอน

¹มูล ชุกง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44
 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

นายทนเพื่อนโกธธา	ร้องคำว่าย้อลูกอ่อน*
ชีว์แม่ไม้อ่อน	ไม่ว่านอนกับขุนนาง
สำหรับกับลิงป่า	ก็จะพาไปให้ค่าง
ชอบอยู่ปลายยูงยาง	กับขุนนางไม่พอใจ
บัวโชนพั้งพ้อคำ	แค้นเคืองคำ** น้ำตาไหล
นั่งนึกตรึกในใจ	ถ้ากูใหญ่โตขึ้นมา
ลิงค่างก็ตามใจ	กูจะไปเป็นภรรยา
ให้พ้อพั้งวาสนา	ของลิงป่าแลสักที่ ¹

5. บทสวดที่คณะมาลัยแต่งขึ้นเอง

บทสวดที่คณะมาลัยนำมาใช้สวดพระมาลัยส่วนหนึ่งนำมาจากที่คณะมาลัยแต่งขึ้นมาเอง เพื่อให้เหมาะสมกับโอกาส เหมาะสมกับสถานการณ์ หรือแต่งขึ้นเพื่อแสดงความสามารถในการประพันธ์ บทสวดดังกล่าวมีทั้งที่คณะมาลัยรุ่นเก่า ๆ แต่งเอาไว้แล้วได้รับความนิยมนจากผู้ฟัง คณะมาลัยรุ่นต่อ ๆ มา ก็จะจกจกนำมาสวด และมีทั้งที่คณะมาลัยคณะต่าง ๆ แต่งขึ้นเองในขณะสวดพระมาลัยเป็นกลอนสด กังค้วอย่างบทสวดที่ว่า

หลอเหล้าให้พรานเข้มีก***	ได้สองสามอีกหนวคเคราสัน
พุกจาสาโคงคัง	เก็บเนื้อความมาเล่าเมียตน

* อ้อลูกอ่อน หมายถึง ลูกที่อายุน้อย

** คำ หมายถึง จนกระทั่ง

¹ โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะโยยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

*** มีก หมายถึง คีม

กุราเจ้าสุภาคีในคันทน์
 สมเด็จพระภูวบาล
 ยกยอว่าพริกสี้าหาญ
 ถ้าไม่เชื่อถามเต็กกู
 จำปี้ลอมมาจำปาลอมไป
 ยามตึกก็เสียงกึกก้อง
 คาวเดือนเลื่อนลอยฟ้า
 คาวงามตามพระจันทร์
 หึงชายไม่ว่าผู้ใด
 ผมคกช่างตกเกลื่อน
 นवलน้องเปรียบเหมือนคล้อยคานี

หรือบทสวดอีกบทหนึ่งที่ว่า

พระพายฉายพัดสับไ้โบไม้
 นางมอญสอนกึ่ง* ตามทุ่งเป็นทิว
 สอนกึ่งบ่ได้นางว่ายนน้ำมา
 นางมอญลูกอ่อนวอนให้ลูกกินนม
 นิ่งเสียเถิดเจ้าขวัญข้าวของแม่
 ลกลก** ตกบันไคผ้าสไบลุ่มหม่ม

อย่าได้กลัวคน
 ได้ไปราศรัยมาต่อปากกู
 แต่เขาประทานแต่เครื่องอาพู
 มานั่งแอบข้างเตียงมาลัย
 ลักเดียวมาลัยก็ลอมมา
 เสียงนกมันร้องก้องพระเวหา
 ลับเมฆาอยู่ไรไร
 คาวดวงนั้นมีสีวิไล
 มักตามไปเหมือนเดือนกับคาว
 พี่ช่างแลเลื่อนตาว่าบ่าว
 อันตัวของพี่เหมือนค่างคาว¹

กิ่งก้านกระจายใบไม้ร่วงปลิว
 ผูกคอหม้อหัวตามทิวทุ่งนา
 บ่ได้กึ่งปลาเวหนานवलนางมอญ
 ยกลูกขึ้นชมแพ้รักก็แพ้ไ้
 รักเจ้าแท้แท้แลเจ้านั่งเฝ้าชม
 แยกลาวมาชมหัวนมของนางมอญ

¹จำรัส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ศ่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

* สอนกึ่ง หมายถึง ซ่อนกึ่ง

** ลกลก หมายถึง ลุกลุลุกลอน, ไม่ระมัดระวัง

นางมอญขาเฉไปเซมา
 ขาเคลิคเข็ชชา** เพราะพลาคเปลี่ย
 ของคี่พียงแหวนตั้งวงใหญ่
 สีแดงแสงมุกสุกสีแวววาว
 ว่าแล้วไม่ช้าชักออกมาทันที

พลัดตกหัวนา* ลงนอนหน้าเสี่ย
 ใครเอาทำเมียเสี่ยของต่องใจ
 เป็นของแต่ไรใส่ไว้ในกระเป๋
 จริงจริงนะเจ้าแหวนทองของคี่
 แหวนทองวงนี้หัวสีทับทิม¹

ผลของการศึกษาที่มาของบทสวดพระมาลัยของคณะมาลัยในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า บทสวดที่เป็นบทบูชาพระมาลัยหรือบทในกาล นิยมนำมาจากหนังสือพระมาลัย ส่วนบทที่นำมาทำเป็นเรื่องที่เรียกว่าลำนอก ซึ่งคณะมาลัยมีอิสระในการเลือกคำสวดมาใช้ นิยมนำมาจากวรรณคดีไทย นิทานชาดก นิทานพื้นบ้าน และบางบทคณะมาลัยแต่งขึ้นเอง ซึ่งนิยมเรื่องที่สนุกสนานและตลกขบขัน เพื่อดึงดูดผู้ฟังไม่ให้ง่วงนอนหรือเบื่อหน่าย

ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดพระมาลัย

บทสวดพระมาลัยที่คณะมาลัยชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี นำมาใช้สวดมีทั้งที่คัดลอกมาจากวรรณกรรมต่าง ๆ และบทสวดที่คณะมาลัยแต่งขึ้นเอง บทสวดที่คัดลอกมาจากวรรณกรรมต่าง ๆ จะมีลักษณะคำประพันธ์ตามแบบเดิมของวรรณกรรมนั้น ๆ แต่บทสวดที่คณะมาลัยแต่งขึ้นเองจะไม่มีรูปแบบชัดเจน ไม่เคร่งครัดในเรื่องฉันทลักษณ์ จะคำนึงถึงความสะดวกในการสวดมากกว่า

* หัวนา หมายถึง คันทนา

** เข็ชชา หมายถึง ปวศ, เมื่อยชา

¹ ชัย ประทีปใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ต้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 80 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

1. ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดที่คัดลอกมาจากวรรณกรรม

ซึ่งจะคงลักษณะคำประพันธ์ตามแบบอย่างวรรณกรรมนั้น ๆ ดังตัวอย่าง
คำประพันธ์ประเภทกลอนแปด จากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี

พระอภัยใจอ่อนทอนสะอื้น	อุสาห์ฝันพักตร์ว่านิจจาเอ๋ย
แม่ผีเสื้อเมื่อไม่เห็นในใจเลย	พี่ไม่เคยอยู่ในถ้ำให้รำคาญ
คิดถึงสองชนกที่ปกเกล้า	จะสร้อยเศร่าโศกาน่าสงสาร
ด้วยพลัดพรากจากมาก็ช้านาน	ไม่แจ้งการว่าข้างหลังเป็นอย่างไร
จึงจำร้างห่างห้องให้น้องโกรธ	จงลดโทษพี่อย่าอ้อฮาเสีย
แม้จะไปได้ก็จะพาแก้วตาไป	พี่จนใจเสียด้วยนางต่างตระกูล
นี่ตัวนุชสุดสวาทเป็นชาติยักษ์	จงคิดหักความสวาทให้ขาดสูญ
กลับไปอยู่คูหาอย่าอาดูร	จงเพิ่มพูนภาวนารักษาธรรม
อย่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอธิษฐาน	หมายวิมานเมืองแมนแดนสวรรค์
จะเกิดไหนขอให้พบประสพกัน	อย่าโศกศัลย์แล้วคลาดเหมือนชาตินี้
พี่ขอบุตรสุคติเอาไปด้วย	เป็นเพื่อนม้วยเหมือนสุตามารศรี
ขอลาแล้วแก้วตาไปธานี	อย่าราคีขุนซ่องให้หมองมัว ¹

คำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 จากนิทานพื้นบ้านเรื่องแม่กาเหว่า

ยังมีแม่กาเหว่า	ไซ้ไว้ให้แม่กาพัก
แม่กาก็หลงรัก	คิดว่าลูกในอุทร
คาบข้าวมาเผื่อ	คาบเหยื่อมาบ่อน

¹มุล ชูคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ก้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

ปึกเจ้ายังอ่อน	สอนให้ลูกบิน
แม่กาพาไปกิน	ที่ปากน้ำพระคงคา
ตื่นเจ้าเหยียบสาหร่าย	ปากก็ไซ้รำหยาบล่า
กินกึ่งกินกึ่ง	กินกระพังแมงดา
กินแล้วโผมา	ต้นหว้าโพธิ์ทอง
ยังมีนายพราน	เที่ยวเยี่ยม ๆ มอง ๆ
ยกปืนขึ้นส่อง	จ้องเอาแม่กาคำ
ตัวหนึ่งว่าจะคัม	ตัวหนึ่งจะยำ
ยิงถูกแม่กาคำ	เป็นกรรมของแม่กา
ยิงถูกที่หน้าอก	พลัดตกลงมา ... กา ¹

คำประพันธ์ประเภทกาพย์ฉบัง 16 จากนิทานพื้นบ้านเรื่องนายทนต์

กล่าวถึงเจ้าบัวโหนด	ใครจะโผนเข้าไป
แม่ปลอบลูกสาวแม่	อรแท้ว่าฉันใด
ใครว่าใคร*ให้แค้นเคือง	ลูกจะเยื้องไปข้างโน
บัวโหนดโหนดอ่อนเกล้า	กระซิบบอกแก่มารดา
แม่เอ๋ยในอุรา	ลูกจะบ้าเสียจริงจัง
นั่งนั่งคลั่งลืมหูลูก	พองขนหัว**คล้ายผีสิง
หลับตาเห็นพญาลิง	ที่มาเคล้าใกล้ที่นอน

¹จาร์ส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ต้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

* ว่าใคร หมายถึง ว่าอะไร, พุดอะไร

** พองขนหัว หมายถึง ขนหัวลุก

ชวนลูกนอนเรียงหมอน	ในแท่นนอนทูลราตรี
เชิญแม่เล่าแก้พ้อ	ให้รู้ข้อรู้เรื่องคดี
ลูกจะลาพระชนนี	ไปหาตีที่ในดง
ถ้าพ้อแม่เมตตา	ให้พ้อพาลูกไปส่ง
ถ้าว่าพระบิดุรงค์	ถ้าไม่ส่งลูกจะลาตาย ¹

2. ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดที่คณะมาลัยแต่งขึ้นเอง

คำประพันธ์ของบทสวดที่คณะมาลัยแต่งขึ้นเอง ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ กังตัวอย่าง

นางเซ็นเดอริลลา* พอนาฬิกา เกือบสองยาม ตกประหม่าเจ้างาน สาวน้อย
ค่อยตามไป วิ่งออกจากห้องใน พอลงบันได เกือกแก้วกระเด็น ใช้เท้าให้หา
พอดะวันเย็น ได้เกือกแก้วมา ปลูกรัก ไร่หนึ่งกอ พอรักมารอ เป็นกอรกะ
พรวนคืนและรคน้ำ มิให้ชอกช้ำ...ในกมล²

ลักษณะเนื้อหาของบทสวดพระมาลัย

การสวดพระมาลัยโดยทั่วไปของคณะมาลัยชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โดยทั่วไป นิยมนำบทสวดและเนื้อหาที่ใช้สวดมาจากหนังสือพระมาลัย วรรณคดีไทย ชาคก
นิทานพื้นบ้าน และเนื้อหาที่คณะมาลัยคิดแต่งขึ้นเอง ผลจากการศึกษาเนื้อหาของบทสวดพระมาลัย
ในอำเภอไชยา สามารถจำแนกได้ดังนี้

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ต่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้าน
เลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม
พ.ศ. 2537.

* นางเซ็นเดอริลลา หมายถึง ซินเดอเรลลา ตัวละครเอกในนิทานของฝรั่ง

²โอรส เสมรอด. หน้าเดิม.

1. ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการไหว้ครู

การนับถือบูชาครูเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ ดังนั้นก่อนที่จะปฏิบัติหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ จึงมักมีการไหว้ครูเป็นเบื้องต้น เพื่ออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัย คุณบิดา - มารดา ครูบาอาจารย์ ให้ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชา ค้ำครอง ปกป้อง ให้ผู้ประพฤติปฏิบัติบรรลุตฤประสงค์ตามที่ต้องการ การสวดพระมาลัยของคณะมาลัยในอำเภอไชยา ก็เช่นเดียวกัน ก่อนจะสวดพระมาลัยจะมีการสวดไหว้ครูเสียก่อนเป็นการแสดงถึงการวบรวมและระลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย คุณบิดา - มารดา ครูบาอาจารย์ และเทวดาอารักษ์ ช่วยค้ำครองคณะมาลัย ลักษณะเนื้อหาบทไหว้ครูของคณะมาลัยแต่ละคณะในอำเภอไชยา มีลักษณะคล้าย ๆ กัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 บทไหว้ครูกล่าวถึงคุณพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ คุณของบิดา มารดา คุณครูบาอาจารย์ ดังความว่า

สิบนิ้วเศียรสับ	บรรจงจับขึ้นตั้ง
ยกขึ้นเหนือเศียรรัง	ต่างคอกประทุมมา
ผมจะไหว้ทั้งคุณพระพุทธ	แล้วผมจะยุค* เอาคุณพระธรรม
อันประเสริฐเลิศล้ำทั้งแดนไตร	ฉันจะไหว้ทั้งคุณพระสงฆ์
ท่านผู้ทรงพระวินัย	ช่วยคุ้มโพยภัยแก่ตัวข้า
ฉันจะไหว้ทั้งคุณบิดา	ฉันขอพรคุณพระมารดา
ท่านได้เลี้ยงรักษาจนเติบโตใหญ่	ไหว้คุณครูผู้สอนศิษย์
ท่านสอนให้ขีดสอนให้เขียน	ท่านสอนให้เล่าสอนให้เรียนทั้งขอมไทย

* ยุค เป็นภาษาถิ่น หมายถึง ยึด, ยึดถือ, เอาเป็นที่พึ่ง

คณะฉันได้ฝึกหัด

แต่ยังไม่ชัดไม่เจน

เปรียบเหมือนหลักปักเลนยังคลอนแคลน

...¹

ตัวอย่างที่ 2 บทไหว้ครูซึ่งเนื้อหาได้กล่าวถึงคุณพระรัตนตรัย บิดา - มารดา ครูอาจารย์ มีการใช้ภาษาถิ่นประกอบในบทสวดด้วย ดังความว่า

สิบนิ้วเศียรสียกประคิษฐ์ขึ้นตั้ง
 ผมจะไหว้คุณพระพุทธผมจะบูชาคุณพระธรรม
 ผมจะไหว้คุณสงฆ์ท่านผู้ทรงพระวินัย
 ผมจะไหว้คุณมิตรผมขอพรแต่พระมารดา
 ไหว้คุณครูท่านได้สอนให้ชี้ค
 สอนให้เล่าสอนให้เรียนจนสวดอ่าน
 ยังไม่ชัดยังไม่เจน

ยกขึ้นเหนือเศียรรังต่างคอกประทุมมา
 อันประเสริฐเลิศล้ำทั่วแดนไกล
 มาช่วยคุ้มโภยกันภัยแก่ตัวข้า
 ท่านได้เลี้ยงรักษาจนเติบโตใหญ่
 ท่านได้สอนให้เขียน
 ส่วนมุกโตผมยังไม่ถนัด
 เปรียบเหมือนหลักปักเลนยังคลอนแคลน²

ตัวอย่างที่ 3 บทไหว้ครูซึ่งได้กล่าวถึงคุณพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ คุณพระเวสสันดร คุณนางมัทรี คุณนางธรรณี คุณพระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาฬ จตุโลกบาล คุณบิดา - มารดา และคุณครูอาจารย์ ดังความว่า

สุริยันตะวันลับลง
 ไหว้พระพุทธบริสุทธิสันดาน

มาลัยหนึ่งวงมาสวดทึ่ (ซ้ำ 2 ครั้ง)
 คัดห้วงบ่วงมารสุขเกษมเปรมปรี

¹พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี คังวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2538.

²โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี คังวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

ไหว้พระธรรมเป็นคำสั่งสอน	ไหว้ท้าวเวสสันดรดวงสมรมแม่ภัทร
ไหว้พระสงฆ์ท่านผู้ทรงศึกษา	ถักรองลงมาไหว้แม่นางธรรณี
ไหว้พระอินทร์พระพรหม	ไหว้พระยมพระกาฬ
จัดโลกบาตาล	ขอกราบกรานความดี
ไหว้บิครอ่อนลงไหว้พระมารดา	ที่ได้เลี้ยงรักษาโตใหญ่ปานนี้
ไหว้อาจารย์ท่านได้สอนให้เขียน	สอนให้เรียนสอนให้เขียนสระอิ
ไหว้หมู่ชนั่งที่นั่งฟังกลอนช้า	อย่าได้มีนินทาผมขออัญชูลี
ขอหยุดบทของควักก่อน	นั่งพักผ่อนเพราะเรื่องอื่นยังมี ¹

2. ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับพระมาลัยเถระ

พระมาลัยเถระเป็นพระสาวกของพระพุทธเจ้าที่ชาวบ้านให้ความเคารพบูชา พระมาลัยเป็นผู้มีฤทธิ์สามารถเสด็จลงไปโปรดสัตว์นรก เสด็จไปสวรรค์ได้ เมื่อคณะมาลัยได้ สวดบทไหว้ครูแล้ว บทที่จะสวดต่อไปซึ่งเป็น "บทในกาล" เนื้อหาจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ พระมาลัย บทสวดดังกล่าวนิยมใช้เนื้อหาซึ่งเป็นประวัติของพระมาลัย โดยเฉพาะเนื้อหาตอนที่ พระมาลัยไปโปรดสัตว์นรก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 บทสวดเกี่ยวกับพระมาลัย กล่าวถึงพระมาลัยเป็นชาวบ้านกำโพธิ ในเมืองลังกา เป็นพระสาวกที่มีฤทธิ์มาก ดังความว่า

¹โอรส เสมโรค เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี คังวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะโยน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

ผิดไปแล้วออกกระมัง กลับเวียนรอยดอยหลัง
 ตั้งในกาล อันลับลับ หันไปแล้ว แต่ครั้งก่อน ภิกษุหนึ่ง ซึ่งได้ก็พระพร
 ชื่อว่าพระมาลัย เทพะเถร อาศัยบ้านกำโพธิ์ ชนบทหุหะเจน อันเป็นบริเวณ
 ในแคว้นแคว้น แคนลังกา พระเถระท่านมีฤทธิ์ประสิทธิ์¹

ตัวอย่างที่ 2 บทสวดที่เกี่ยวกับพระมาลัย กล่าวถึงพระมาลัยเป็นชาวบ้านกำโพธิ์
 ในเมืองลังกา เป็นพระสาวกของพระพุทธเจ้า มีฤทธิ์มาก ได้เสด็จลงไปโปรดสัตว์นรก
 ดังความว่า

ในกาลอันลับลับ	หันไปแล้วแต่ครั้งก่อน	ภิกษุหนึ่งได้พระพร
ชื่อมาลัยเทพเถร		
อาศัยบ้านกำโพธิ์	ชนบทโหหะเจน	อันเป็นบริเวณ
แคว้นแคว้นแคนลังกา		
พระมาลัยผู้มีฤทธิ์	ท่านประสิทธิ์ด้วยปัญญา	ครองศีลทรงศึกษา
ใจละเอียดในทางธรรม		
พระมาลัยลงไปโปรดสัตว์	อุจจังองค์โมคคลาน	ให้นรกเย็นสำราญ
พ้นจากยากเพียงปางตาย		
พระมาลัยท่านยังอยู่	หม้อเหล็กนั้นมันคาลหาย	พ้นทุกข์อันตราย
ในนรกแสนเย็นใจ ²		

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ก้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.
 2537.

²พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ก้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.
 2538.

ตัวอย่างที่ 3 บทสวดที่เกี่ยวข้องกับพระมาลัยในการที่ได้เสด็จไปโปรดสัตว์นรก รวมทั้งกล่าวถึงพระโมคคัลลาน และสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ความว่า

พระมาลัยลงไปโปรดสัตว์	ที่ในนรกนั้นก็แสนเยนใจ
พระโมคคัลลานท่านได้เป็นใหญ่	ลงไปดับไฟในจักรวาล
ให้บังเกิดเป็นฝนตก	ลงในนรกตั้งหกเจ็ดท่า
ครั้งนั้นพระพุทธเจ้า	เสด็จสู่ดาวดึงส์
ขึ้นไปโปรดพุทธมารดา	ด้วยพระอภิธรรมทั้งเจ็ดคัมภีร์
แสดงธรรมเทศนา	หมู่เทวดาก็แสนยินดี
ฟังธรรมของพระภูมี	พระภาคเจ้าในชั้นดาวดึงส์
อินทร์พรหมยมราเทวดา	ยังไม่รู้ถึงตรัสรู้อันลึกซึ้ง
ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา	ใต้ต้นมหาโพธิ์
แสนสุขโชนแทนหน้าคา	สมเด็จพระศาสดาจากดาวดึงส์
เมื่อเดือนสิบเอ็ด	แรมหนึ่งค่ำตามคำบาลี
แสดงธรรมเทศนาที่	พาราณสีกัถธานี
ศาสนาพระชินศรี	ท่านตั้งไว้ได้ห้าพัน ¹

3. ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับนรก - สวรรค์

คณะมาลัยนิยมนำเนื้อหาตอนพระมาลัยเสด็จลงไปโปรดสัตว์นรก ซึ่งจะบรรยายให้เห็นสภาพเมืองนรก ให้เห็นบาปบุญคุณโทษ และจะบรรยายให้เห็นถึงเมืองสวรรค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

¹ รอด สองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.

ตัวอย่างที่ 1 บทสวดเกี่ยวกับเมืองนรก - สวรรค์ ได้กล่าวถึงชาย - หญิง ที่คบชู้
เมื่อตายไปจะตกนรกต้องขึ้นต้นนิ้ว ยมบาลไล่แหงด้วยทอกคาบจนโลหิตโทรมกาย ได้รับความ
ทุกข์ทรมานเป็นอย่างมาก ดังความว่า

ฉิมพลีที่สองมีต้นนิ้ว
ได้โยชน์หนึ่งจำได้ทำนอง
มีหนามงอกเป็นต้นตลอดหัว
เป็นที่ตกหญิงชายน้ำใจคด
เช่นข้าทาสลูกหลานท่านพิทักษ์
เป็นผู้หญิงแพศยาหาคู่ชม
ครันสิ้นชีพรีบตรงลงนรก
นฤบาลแหงพันบั้นกายา
ถ้าไม่ขึ้นคือดับไปแอบแฝง
ทั้งผ้าผ่อนนุ่งหมักไม่มี
โลหิตดูปรุปรุคราดลงราดโคน
นฤบาลต้องใช้ขึ้นภายหลัง
หนามยอกเจ็บระบมดังคมกริช
ทั้งกาแรงบินกลุ้มรมุกินเจาะ
สุนัขใหญ่โत्र่างเท่าช้างหลาย
คำรามช่อจับคอกกระชากพัด
ด้วยผลกรรมทำมาแต่ก่อนกาล

สูงลิบลิวลอยพ้าน่าสยง
เป็นแถวท่องนันทาน่าปรากฏ
สิบหกชั่ววงศ์มีกำหนด
ที่ทรยศภรรยาสามีตน
ไม่หลงรักร่วมห้องประคองสม
ในอารมณ์รักใคร่ในกามา
ต้องนอนหมกกองไฟอันใหญ่กล้า
แล้วลากคร่าขึ้นปลายฉิมพลี
เขาไล่แหงกายาน่าบัดสี
คู่อับปรีย์เปลือยร่างคังหุ่นโกลน
ร้องตะโกนไหว้ขอชีวิต
ขึ้นไปนั่งปลายหนามด้วยความผิด
อันโลหิตไหลซาบลงอาบกาย
ร่างกายเพราะขาดยับถึงกับไส้
ก็เลี้ยงไล้เล่นโลกโคตตะยาน
แล้วชบกัดมึงสาเป็นอาหาร
ทุกข์โศกนานเพราะกรรมมาจำจง¹

¹พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ.

ตัวอย่างที่ 2 บทสวดที่กล่าวถึงนรกไว้ในทำนองเดียวกัน ดังความว่า

มีงัวใหญ่ใบเขียวคันเคี้ยวโคค
งอกแต่ครั้งพุทธกาลนานเสียเกิน
มีนกร้ายอยู่ปลายไม้งิ้วสูง
ที่ได้โคคนยังมีหมอน้ำร้อน
กงจักรกรรตหอกใหญ่เท่าใบพาย
ในแวนแคว้นแดนจังหวัดจัตตรา
ใหญ่ไม่น้อยได้ร้อยอ้อมกิ่งค้อมคค
ได้สิบหกคุลียาวกล่าวไว้จริง
พวกบัณฑิตพิศขูให้ชัค
ความกลัวตายกายสิ้นเหมือนรันปลา
ยมบาลเป็นนายมีอำนาจ
ไม่ดำรงคงอยู่ต้องสู้นาม
สุนัขก้นกแรงแย่งกินกาย
กินปอดตับจับคาบบินฉาบเฉี่ยว
หมดสิ้นตนบ้นยับดับชีวา

สูงเก้าโยชน์ถึงยาวยอคชาวเฟิน*
สถิตย์เนินคีรินทร์นิสินทร
เป็นจอมฝูงสกุนาอุทธารณ์
มีหิ้งค้อนเหล็กแล่งและแรงกา
มีสุนัขร้ายได้พิทุกษา
งิ้วหนามหนาลำคั้นพิกลจริง
หนามเป็นกรรคตำกายชนชายหญิง
หิ้งชายหญิงในจิตติระอา
สุนัขกัดฉีกหนังกินมังสา
วิ่งเข้ามาป็นต้นไม้พันตาย
คำตวาดแล้วมีหนำเอาทอกตำกาย
ป็นกันตามขึ้นไปนำใจหาย
กาก็หมายจิกเนตรเวทนา
ลักประเดี้ยวกินกระหังก้อนมังสา
ตกสุธาไฟไหม้สูญหายไป¹

* เฟิน หมายถึง มาก

¹ รอด สองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ก้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

ตัวอย่างที่ 3 บทสวดที่กล่าวถึงต้นจิวรวมทั้งโทษที่ชาย - หญิง ซึ่งผิดลูกเมียผู้อื่นจะต้องได้รับในรณนั้นมียุ่จริง ดังความว่า

จิวใหญ่ในจังหวัดจตุรา	กุสาขาลำตันพิกลจริง
ใหญ่ไม่น้อยวัดไถ่ร้อยอ้อมกิ่งค้อมคค	หนามยั้งกรดทำกายทั้งชายหญิง
วัดไถ่คงคุลียาวกล่าวไว้จริง	ฉันประวิงในจิตระอิระอา
หญิงชายหลายหลายคู่เห็นชัด	สุนัขฉีกหนังเป็นมังสา
กลัวตายกายสันตั้งที่ปลา	หนีหมาเป็นต้นป่นทั้งกาย
นี้แหละหนอท่านทั้งหลายทั้งชายหญิง	เป็นเรื่องจริงแต่โบราณกาลก่อนเอย ¹

4. ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการดำรงชีวิต

คณะมาลัยนิยมนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการดำเนินชีวิตมาสวดเป็นการสั่งสอนผู้ฟังไปด้วย ซึ่งมักจะเป็นคำสอนที่เกี่ยวกับบาปบุญคุณโทษ กฎแห่งกรรม ตลอดจนเนื้อหาที่มุ่งเตือนสติให้บุคคลรู้จักดำรงตนอย่างถูกต้องเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 บทสวดที่กล่าวถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร ทรงบำเพ็ญทานอันยิ่งใหญ่ เพื่อให้ผู้คนได้เห็นถึงความเพียร ความเสียสละ ดังความว่า

เมื่อพระพุทธเจ้า อเนกราช เป็นพระเวสสันดร ให้ทานช้าง ให้ทานสิ่งของ วัตถุ ลูกเมีย นางอมิตดา เมื่อคราวพระพุทธองค์ ท่านออกทรงบรรพชา ทรงพระสลัดคัคคาคา แล้วไม่ได้อาลัยลาน สละทั้งเมียและทั้งบุตร สละสิ้นสุทธทรัพย์สฤงคาร เธอไค้คั้งหวังพระนิพพาน ให้พลสงสารในโลกโลกีย์²

¹ สรวาย ศรีสมัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี คิวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

² คงอิก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี คิวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

ตัวอย่างที่ 2 บทสวดที่กล่าวถึงความไม่เที่ยงแท้ของสังขารมนุษย์ ตั้งความว่า

ยามคึกนักอาศูรพูนทเวษ
 นำสงสารท่านผู้ตายวายชีวี
 เขาผูกมัดจตุรงค์ตราสังไว้
 จะไม่ยอมมาให้เขามัดยัดไว้ในโลง
 พุทโธ่เอ๋ยสังขารเราท่านหมด
 จะชั่วก็มีจนทุกคนไป
 เกิดแล้วตายทั้งหมดไม่ลลละ
 จะชั่วก็มีจนพิกลการ
 พอถึงยามน้ำหนองไหลพองทั่ว
 อันคนเรามีประทุอยู่แก้าราย
 โศกทั้งสองคือช่องใช้ฟังเสียง
 ทวารเบาน้ำหลังอยู่พรั่งพรู
 ทวารหนักขับถ่ายของใช้แล้ว
 ยามเรามีชีวิตเปิดปิดทัน
 พอลมปรานไม่อยู่ประทุเปิด
 ทั้งปากหูรูจมูกเมื่อจมูกโคล

สองยามเศษคึกเสงี่ยมเขียบปักนี้
 นอนเอก็เปลี่ยววใจอยู่ในโลง
 ถ้าพูดได้คงจะโกรธกระโคคโหยง
 กระโคคโหยงออกมานั่งฟังมาลัย
 ไม่ละลดเลือกหน้าว่าผู้ไหน
 หาสิ่งไรไม่มีจีรังกาล
 เว้นแต่จะเร็วช้ำดังว่าชาน
 อันสังขารเรื่อนร่างทุกนางนาย
 ตามเรื่อนตัวแยกเห็นออกเป็นสาย
 ตาสองฝ่ายคือสองช่องประทุ
 จมูกเคียงสองฝ่ายหายใจอยู่
 ปากรับรู้อาหารเปรี้ยวหวานมัน
 ประทุแก้วคำรบแก้ครบสรร
 เวลาอันต้องการสำราญใจ
 ไหลออกเกิดมันอยู่ประทุไหน
 เยื่อน้ำไหลออกทางไม่ว่างเลย¹

¹ รอค สองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

ตัวอย่างที่ 3 บทสวดที่กล่าวถึงหลักธรรมและความเป็นจริงของชีวิตที่ควรทราบและ
ควรยึดถือปฏิบัติให้ถูกต้อง ดังความว่า

ขณะนั้นก่อนศึกศึกสงบ
ไม่กริบเกรียบเงียบกริบทั้งปฐพี
คือรูปรสกลิ่นเสียงไม่เที่ยงแท้
ความตายหนึ่งที่พึงเห็นเป็นประธาน
ซึ่งบ้านเมืองเคื่องเข็ญถึงเช่นนี้
อันศีลห้าว่าอย่าทำให้จำตาย
หนึ่งว่าอย่าลักเอาของเขานั่น
หนึ่งทำชู้คู่เขาเล่าลามก
หนึ่งสูบผินกินกัญชามุสาวาท
ใครสัสตย์ชื่อถ้อมันในขันตี
อย่าโกรธซึ่งหึงสาพยาบาท
เหมือนคุมวงกงเกวียนวนเวียนไป
ประการหนึ่งซึ่งขาดพระศาสนา
ซึ่งจะคับกลับร้อนให้ผ่นเย็น
จงฟังคำจำศีลจนสิ้นชาติ
ซึ่งชอบผิคคิดเห็นให้เป็นธรรม

ต่างนอนบนบัลลังก์พระฤาษี
พระโยคีเทศนาในอาการ
ย่อมเฝ้าแก่เกิดโรคโศกสงสาร
หวังนิพพานพันทุกข์สนุกสบาย
เพราะโลกีย์ตัดหาพาฉิบหาย
จะตกอบายภูคิขุมนรก
มาชมชื่นฉ้อฉลคนโกหก
จะตายตกในกะทะอเวจี
ใครทำขาดศีลห้าขาดราศี
จะถึงที่พระนิพพานสำราญใจ
นึกว่าชาติก่อนกรรมจะทำไฉน
อย่าโทษใครนี่เพราะกรรมจึงจำเป็น
ทั้งโลกาเกิดทุกข์ถึงยุคเข็ญ
ก็ต้องเป็นไมตรีปราณีนัน
ไม่แคสั่วคลาดจะไปผ่านวิมานสวรรค์
อย่าหึงสาถันนะที่มั่นนางสีดา¹

¹รอบ ศรีทองคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
27/1 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.
2538.

ตัวอย่างที่ 4 บทสวดที่ต้องการคัดเตือนสั่งสอนให้รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมมนุษย์บางคนให้
คิดและทำอย่างฉลาดและถูกต้องเพื่อให้อยู่รอดปลอดภัยในสังคม ดังความว่า

บัดเดี๋ยวตั้งห่างเห่งวังเวงแว่ว	สะดุ้งแล้วเหลียวแลชะเง้อหา
เห็นโยคีขี้รุ่งพุ่งออกมา	ประคองพาขึ้นไปจนบรรพต
แล้วสอนว่าอย่าไว้ใจมนุษย์	มันแสนสุคลีกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
มนุษย์นี้รักอยู่สองสถาน	บิดามารดารักมักเป็นผล
ที่หนึ่งหนึ่งพึ่งได้แต่กายตน	เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา
แม้ใครรักรักมั่งซังซังตอบ	ให้รอบคอบคิดอ่านนะหลานหนา
รู้สิ่งใดไม่สู้รู้วิชา	รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี ¹

5. ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรักของชาย - หญิง

บทสวดที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักของชาย - หญิง ในแง่มุมต่าง ๆ เป็นบทสวด
ที่คณะมาลัยนิยมสวดกันมาก มักนำมาจากเรื่องราวในวรรณคดีไทย ในนิยาย นิทานพื้นบ้านที่
รู้จักกันดี ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 บทสวดที่ชายหญิงแสดงความรักต่อกันซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ ตามความ
ต้องการของมนุษย์เพศชาย - หญิง ดังความว่า

พระเชยโคมโลมเส้าว่าเจ้าพี่	สุมาลีแล้วหรือกลิ่นจะสิ้นหอม
ไม่โอ้หนาน้ำใจเพราะไม่ยอม	ต้องออกอมอกใจคังไฟฮือ
เหมือนอยากน้ำกลั๊กลิ้นแต่กลัวยกลัวย	จะเหือกทายทิวในน้ำใจหรือ

¹รอบ ศรีทองคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้าน
เลขที่ 27/1 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม
พ.ศ. 2538.

จึงจับต้องของรักไม่หนักมือ
แล้วเบียดเบียดเสียดชืดจุ่มพิศพิศ
จนคึกเคื่อนสว่างน้ำค้างพรหม
กระซิบบอกหยอกนางว่าทางใต้
โน้นดาวสาวขาวผ่องตรงช่องแกล
นางว่าเบื้อเหลือใจที่โล้วว่า
จะนอนเล่นเย็นลมชมสบาย
แล้วหลบพิศพิศซักผ้า เช็ดหน้าแค้น
พระสวมสอศอกน่องประคองเกย

เมื่อย่าถือโทษเลขที่เขยชม
เหมือนคู่รักร่วมจิตสนิทสนม
นางชวนชมดาวเคื่อนแกล้งเขื่อนแซ
ชื่อดาวโลกนางไม่ห่างเห
ถ้าใครแลดูนักมักช้อย
เช่นนั้นหนาหนวกหูไม่รู้หาย
เผ้ากอดก่ายกวนใจกระไรเลย
มาปิดแก้มกลับแอบแนบเขย
จนลึมเลยหลับไปในไสยา¹

หรือบทสวดอีกบทที่กล่าวถึงชาย - หญิงขณะพรอกรัก ดังความว่า

คราที่ขึ้นขุนแผนแสนสนิท
นั่งแนบแอบข้างนางวันทอง
เสนาะเสียงจักจั่นสนั่นป่า
ขุนแผนแนบน้องวันทองนาง
พอพระพายพัดเรื่อยฉ่ำเฉื่อยมา
เรไรร้องหึ่งหึ่งบนกิ่งไทร

สบายจิตร่วมภิรมย์ประสมสอง
ที่ได้คืนพระไทรทองช่องหิมวา
คังซอสีปี่ขวาให้วังเวง
พระหัตถ์เสยเขยปรากฏนิษฐาน
หอมคอกไม้ไผ่มาจับใจ
ให้โหยหวนรัญจวนใจในไพรเอ๋ย²

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ตัวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

²แหล่งเดิม.

ตัวอย่างที่ 2 บทสวดที่กล่าวถึงความรักของชาย - หญิงซึ่งผิดหวังในความรักอันเนื่องมาจากอุปสรรคต่าง ๆ นานา ดังความว่า

โธ่ณาถวาสนาที่หาม่าย *	จึงมิได้ซิดีเชื้อแม่เนื้อหอม
เหมือนมดแดงแฝงพวงมะม่วงงอม	เที่ยวไต่ต่อมตามอยู่ไม่รู้รส
พี่รักเจ้าเอาชีวาเข้ามาแลก	ช่วยรบแบกแตกหักกลับไปหมด
มาอยู่วังตั้งเคื่อนคูเหมือนมด	ละอายออกสู่ใจกระไรเลย
เมื่อเสร์จศึกนิกจะสมภิมรย์มาก	พระบิตุราษฐ์รู้แจ้งแกล้งทำเฉย
ชะรอยเคราะห์เพราะบุญไม่คุ้มเคย	ขอลาเลยสู่สุวรรณครครลย์
จะขึ้นอยู่สู่โศกก็สุดกลั้น	ให้ทรงซ้ำเหมือนเขา เชื้อคให้เลือดไหล
เหลือกำลังที่จะตั้งฤทัยไป	พี่จำใจกลอยสวาทในชาตินี้
ไปชาติหน้าอย่าให้แคล้วกับแก้วเนตร	ให้กอดเกษาชมประสมศรี
เป็นมนุษย์ครุฑทวาสุกรี	ขอให้พิพิศวาททุกชาติเอ๋ย ¹

บทสวดที่กล่าวถึงความทุกข์และปัญหาอันเกิดจากรักที่เกิดขึ้นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งมีความรักหรือทุกฝ่าย ดังความว่า

พระอภัยใจอ่อนถอนสะอื้น	อุตสาห์ฝันพักตร์ว่านิจจาเอ๋ย
แม่ผีเสื่อน้องไม่เชื่อพี่บ้างเลย	พี่ไม่เคยอยู่ในถ้ำให้รำคาญ
พี่คิดถึงสองชนกที่ปกเกล้า	จะสร้อยเศร่าโศกาน่าสงสาร
ด้วยพลัดพรากจากมากี่ช้านาน	ไม่แจ้งการว่าข้างหลังเป็นอย่างไร
จึงจำร้างห่างห้องให้น้องโกรธ	จงลดโทษพี่ยาอ้อชณาลัย

* หาม่าย เป็นภาษาถิ่น หมายถึง หาไม่, ไม่มี

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดั่งวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

แม่นไปได้อีกจะพาแก้วตาไป
 ที่มนุษย์สุดสวาทเป็นชาติยักษ์
 กลับไปอยู่คูหาอย่าอาอูร
 อย่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอธิฐาน
 จะเกิดโทษขอให้พบประสบกัน
 พี่ขอบุตรสุใจเอาไปด้วย
 ขอลาแล้วแก้วตาไปธานี

ที่จنايةเสียด้วยนางต่างตระกูล
 จงคิดหักความสวาทให้ขาดสูญ
 จงเพิ่มพูนภวนารักษาธรรม
 หมายวิมานเมืองแมนแดนสวรรค์
 อย่าโศกศัลย์แคล้วคลาดเหมือนชาตินี้
 เป็นเพื่อนม้วยเหมือนสุคามารศรี
 อย่ารำลึกขุ่นข้องให้หมองมัว¹

บทสวดอีกบทหนึ่งที่กำลังถึงความทุกข์อันเนื่องมาจากความรักที่ต้องพลัดพรากจากกัน
 ดังความว่า

เปิดพระโกศมีงมิตระพิศพิศหัตถ์
 สองพระกรซ้อนเปิดพระโกศทอง
 เปลื้องผ้าทรงลงเช็ดน้ำพระเนตร
 ละห้อยให้โหยหวนถึงนวลนาง
 เจ้ามานอนอยู่ใยในพระโกศ
 อย่าทำให้ชาวเมืองเขาเลื่องลือ
 เชิญพระน้องมาบรรทมบังอร
 อย่าเสียแรงพี่มาวอนสมรมิตร

โศกสลักทรวงไหม้ฤทัยหมอง
 ชลเนตรไหลนองต้องปรางนาง
 ภูวเรศมิได้คิดอางขนาง
 ใ้อว่าปรางเจ้ายังอุ้นละมุนมือ
 จะคุ้มโทษโกรธเกรี้ยวพี่เจียวหรือ
 ตลอดชื่อว่าพี่ชัวไปหัวทิศ
 พี่จะนอนอิงแอบแนบสนิท
 แม้ดวงจิตไม่ได้ลิ้มพระเนตรแล

¹ มูล ชูคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้างชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44
 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

เสียดายนางปรางงามเมื่อยามรัก
มาวันนัศรีสวัสดิ์วิดิแปร

พิศพิศครไชติช่วงดั่งดวงแข
พระพิศครแพ้งจันทร์เพี้ยไม่เปล่งนวล¹

ตัวอย่างที่ 3 บทสวดที่กล่าวถึงความรักที่เกิดขึ้นเพียงข้างเดียวจากชาย ดังความว่า

จะกล่าวถึงรามสูณ
ใหนักรักเมขลาเป็นบ้ำจิต
พอเข้าใกล้เมขลาทำหน้าที่
ฉิฉะนางเอกเมขลา
พี่หวังโลมโฉมฉายมาหลายปี
เมขลาตอบ อ้อ พ่อคุณเอ๋ย
อย่าดูเบาเหล่าวงศ์พงศัษย์
อย่าดูหมิ่นเชษฐาเป็นกษัตริย์
ทั้งรักทั้งแค้นแน่นอารมณ์
เมขลานำมาล่อหัวร้อรับ
รามสูรก็ดกรามคำรามชื่อ

อสุรีสถิตที่เนินเขาคุณคร
ทนไม่ติดเหาะมาหน้าสิงขร
แล้วกวักกรใช้กระบวณชวนพาที่
ช่างพูดจาเคื่องขุ่นทารุณพี่
จงปราณพี่บ้างอย่าหมางรัก
อย่าหมายเลยดวงมณีอันมีศักดิ์
เองชื่อศักดิ์สกุลกาไม่น่าชม
แต่บุพเพสันนิวาสเคยสร้างสม
พี่ขอชมบุพผาของนารี
ก๊วย ก๊วย กับ กับ ชัยบมือ
เอาเถิดหรือตายเป็นได้เห็นกัน²

บทสวดที่กล่าวถึงความรักของหญิงที่เกิดขึ้นเพียงฝ่ายเดียว เช่นความรักของนางผีเสื้อสมุทร
ดังความว่า

จะกล่าวถึงอสุรีผีเสื้อน้ำ
ได้เป็นใหญ่ในพวกปีศาจพราย

อยู่ห้องถ้ำวังวนชลสาย
สกุลกายโตใหญ่เท่าไอยรา

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดั่งชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.
2537.

²แหล่งเดิม.

ตะวันเย็นลงไป เล่นทะเลกว้าง
 ฉวยฉลากลากพัดกัศุมมา
 แล้วเล่นน้ำคำโคคโลกทะเลลิ่ง
 เข้าใกล้ฝั่งวังวนต้นพระไทร
 วิเวกแว่ววังเวงด้วยเพลงปี่
 เสน่หาอวารถอ่อนกำลิ่ง
 แล้วลุกขึ้นเท้าแขนแขนชะเง้า
 เห็นพระองค์ทรงโฉมประโลมใจ
 ทั้งทรพทรวงศ์เอวก้ออันแอ้น
 ถ้ามั่นไต่กับกูเป็นคู่ครอง
 น้อยหรือแก้มซ้ายขวาช่างน่าจูบ
 ทั้งลมปากเป่าปี่ไม่มีเคเรือ
 ยิงบันป่วนรวนเร เสน่หารัก
 อุตลุดมุคทะเลลิ่งขึ้นตึงตั้ง
 ชูลมุนหมุนกลับคังคมพัด
 กลับกระโคคลงน้ำเสียงคังโครม

เที้ยวอยู่กลางวารินกินมังฉา
 เป็นภิกษานางมารสำราญใจ
 เสียงโพงผิงแผ่นโพนโจนไกล
 พอนางไคยินเสียงสำเนียงคัง
 ป่วยฤคิตาลคินถวิลหวัง
 เข้าเกยฝั่งหาดทรายสบายใจ
 ชำเลื่องแลหลากจิตคิคสงสัย
 นั่งเป่าปี่อยู่ใต้พระไทรทอง
 เป็นหนุ่มแน่นนำชมประสมสอง
 จะประคองกอดแอบไว้แนบเนื้อ
 ช่างสมรูปนี้กระไรวิไลเหลือ
 นางผีเสื้อคาญหึ่งหึ่ง
 สุดจะหักวิญญาเหมือนบ้ำหลัง
 โดยกำลิ่งโลกโพนโจนกระโจม
 กอดคระหวัดอุ้มองค์พระทรงโฉม
 กระหุ่มโถมตีบคำไปถ้ำทอง¹

6. ลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับไสยศาสตร์

ไสยศาสตร์เป็นความเชื่อที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของชาวใต้มาแต่โบราณ
 คณะมาลัยจึงนิยามเนื้อหาดังกล่าวมาสะดวกด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัตน์ ต้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.
 2537.

ตัวอย่างที่ 1 บทสวดที่เกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ที่กล่าวถึงแหวนพิรอดและ
คาบฟ้าพื้นของขุนแผน ดังความว่า

แหวนพิรอดสอดใส่นิ้วชี้ขวา
แต่งตัวกำขี้ขยบยั้น
ร้องเรียกสี่พรายกุมารทหารกล้า

ถือเช็ดหน้าผ้าเจียดเข้าสองผืน
จับเอาสายฟ้าพื้นยันอำนาจมณต์
ถู่อ้องกันมาไกลาหล¹

อีกบทหนึ่งกล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับกุมารทอง ดังความว่า

บัดนั้นพวกพรายสี่กุมาร
เหลือบชะเง้อแลฟ้าหาฤกษ์
เดินตรงลงไปยังโรงสีหมอก
ประคับด้วยแก้วแวววามงามวิไล
ลายเผื่อเครือวัลย์เป็นชั้นกนก
จึงประคับพานหัวทั้งพานท้าย
สีหมอกโผล่าพองคนองแรง
กุมารทองนำหน้าเข้าป่าระห่ง
ทางล้อทางเกวียนเคียนสบาย

จึงบันดาลเนรมิตขึ้นมาเป็นคน
บันหลีกให้ผีหลวงเดินทางไกล
ถอดสลักชักออกบังเทียนไส
หึ่งโพธิ์ไทรใบห้อยพรรณราย
สายรัดอกเผื่อควั่นกระสันสาย
ส่องข้างขวาซ้ายลายพื้นแดง
ออกจากแขวงบุรีล้วนแต่ผีพลาย
เข้าคองออกหู่จิตมุ่งหมาย
เหมือนพุนถนนขนทรายมาปรายโปรย²

¹มุล ชูคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดั่งวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
44 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.
2538.

²รอบ ศรีทองคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ดั่งวงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
27/1 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม
พ.ศ. 2538.

ตัวอย่างที่ 2 บทสวดที่มีเนื้อหากล่าวถึงคาบฟ้าพื้นและการอุทิศขันธ์ยาม รวมถึงกุมารทอง
เช่นกัน ดังความว่า

แต่งตัวกำชัยขยับยืน	จับเอาคาบฟ้าพื้นยืนอ่านมนต์
ชะเง้อหน้าดูฟ้าหาฤกษ์บน	หลีกให้พันผีหลวงเดินทางไกล
เดินตรงลงยังโรงสีหมอก	ถอดเอาสายสลักออกบังเทียนใส่
ประคัมพานหัวหึ่งพานท้าย	ส่องข้างขวาซ้ายลายผืนแดง
สีหมอกผูกค้ำพองคนองแรง	ออกจากแขวงบุรีล้วนผีพราย
กุมารทองนำหน้าเข้าป่าระหง	เข้าคองออกทุ่งสมมุ้งหมาย ¹

ตัวอย่างที่ 3 บทสวดที่มีเนื้อหากล่าวถึงการทำเสน่ห์ยาแฝดเพื่อให้เพศตรงข้ามรัก
และหลง ดังความว่า

เมียร่านหน้าแถมช้อย	นางแฉ่งน้อยงามนงคราญ
ใจเจ้าร้ายไปเบียดผลาญ	ยุยงเอาด้วยเล่ห์กล
ทำยาแฝดแล้วเรียนมนต์	ให้ผิวคนเมาคึดหา
แต่งกายงามโสภာ	เพื่อจะให้ชายดู
ค่อนหน้าทำเป็นมิตร	ลับหลังคิดเป็นศัตรู
พรางผิวไม่ให้รู้	ลักเล่นชู้เสพกามา ²

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.
2537.

²รอด สองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
20 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.
2538.

7. ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับการชมธรรมชาติ

บทสวดของคณะมัลลย์ที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม นิยมกล่าวถึงความสวยงามของธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ป่า เขา รวมทั้งสัตว์ต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 บทสวดที่กล่าวถึงนกชนิดต่าง ๆ ที่พบเห็นโดยเปรียบเทียบกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครด้วยคำที่ไพเราะ ดังความว่า

ว่าพลางทางชมคณานก	ฝูงวิหคจับไม้ย้อยงมี
เบญจวรรณจับวัลย์ชาลี	เหมือนวันพีจากสามสุตามา
นางนวลจับนวลชวนนางนอน	เหมือนพีแนบนวลสมรจินศุทธรา
จากพราภจจำจากจันรรจา	เหมือนจากนางสการาวาตี
แขกเต้าจับเต้าร้างร้อง	เหมือนร้างน้องมาหารัศมี
นกแก้วจับแก้วแล้วพาตี	เหมือนแก้วพีหึงสามสังความมา
ตระเวนไพรร้องระเวนไพโร	เหมือนเวรโคไคไคิราศเสนหา
เค้าโมงจับโมงอยู่เอกา	เหมือนพีนับโมงมาที่ไกลนาง
แคจับแคสันโคษเคียว	เหมือนเปล่าเปลี่ยวค้ำใจอยู่ไพรกว้าง
ชมวิหคนกไม้มาตามทาง	คณิงนางพลางรีบเร่งโยธี ¹

ตัวอย่างที่ 2 บทสวดที่ชมธรรมชาติที่สวยงามรวมทั้งธรรมชาติของสัตว์ป่าทั้งหลาย ดังความว่า

อาทิตย์แผดแดดกระจายพระพายพัดทวน	ข้ามควนเขา เขินมาตามเนินผา
สกุณโณโผบินบินไปมา	นกเขาชวาแขกเต้าเคล้าคู่เคียง

¹จ้วน หิริฎาณูจัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 75 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่ง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538.

8. ลักษณะเนื้อหาที่เกี่ยวกับอารมณ์ขัน

คณะมาลัยนิยมนำเนื้อหาที่มีลักษณะแสดงอารมณ์ขัน สนุกสนาน มาสวดเพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศ ทำให้การสวดพระมาลัยน่าสนใจ น่าฟังยิ่งขึ้น ทำให้คณะมาลัยสามารถสวดได้ตลอดงาน ผู้ฟังไม่่วงนอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 บทสวดพระมาลัยที่กล่าวล้อเลียนถึงเมืองนรกด้วยอารมณ์ขัน ดังความว่า

ไปขึ้นคันจั่ว	ก็เพราะเมียทำงาน	ก็เอ๊ยก็ตามที
ยมบาลกับพี่เป็นเกลอกัน		
ไปกลัวอะไรกับนรก	ที่เอ๊ยตีครกไว้	จะแผ้วให้เตียนกว้าง
เป็นทางเกวียน		
ไปกลัวอะไรกับหนามจั่ว	ขี้เอ๊ยขี้ร่วน	เอาพระขรรค์ฟันฟาด
ให้ขาดเค็ม		
ไปกลัวอะไรกับหม้อน้ำร้อน	พี่เอ๊ยที่สอนเจ้า	จะพาไปหุงข้าว
ให้เจ้ากิน ¹		

ตัวอย่างที่ 2 บทสวดแสดงอารมณ์ขันซึ่งได้ประพันธ์เอาไว้ที่น่าสนใจ ดังความว่า

รามสูรขว้างขวานทยานมา	เมฆาลงหมอบอยู่ในสอบเกลื้อ
พระอาทิตย์เข้าไขในไหนด้า	ถ้วยชามวิงแต่ไปแลควายชน
นกอีลุ้มแม่ไก่ไปคล่องข้าง	ทำบ่วงกว้างกว้างอยู่ที่เขานางเอ*

¹ โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

* เขานางเอ ชื่อเขาขนาดเล็กอยู่ในบริเวณวัดสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อึ่งอ่างคางคก เป็นพวกก๊กใหญ่
 นกคูด* ขูดพร้าวพวกสาวสาวตั้งไต้ยี่น
 รามสุรยักคอกจะท้อหัวนา***

ตัดไม้ไผ่สอยคาวลูกลูกเท่าแขน
 งูคินผลัดทองกับงูบองหลา**
 นางสีดาแบกไม้ยี่นทิมท้ายว้าว****¹

ตัวอย่างที่ 3 บทสวดที่นำเนื้อหาเกี่ยวกับเงรและแม่ชีมาผูกเป็นเรื่องอย่างมีอารมณ์ขัน
 ดังความว่า

เอ๋ยเงรวัดเหนือ ชีวัดใต้ น้คกันไว้ ไปงมทอย น้ำมันชั้น เรือก็ลอย
 เงรงมทอย เต็มคอเรือ ช่วยกันพาย ช่วยกันแจว คึกมากแล้ว ไก่แก้วชั้น
 ไก่แก้วแจ้วแจ้วเสียง จับไม้เรียง เคียงคู่สอง²

* นกคูด หมายถึง นกกะปูด

** งูบองหลา หมายถึง งูจงอาง

*** ท้อหัวนา หมายถึง ขวิดคันทนา

**** ยิกทิมท้ายว้าว หมายถึง ไล่แทงกันว้าว

¹โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค่วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้าน
 เลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม
 พ.ศ. 2537.

²แหล่งเดิม.

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้
วางแนวทางในการศึกษาไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย
2. องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย
3. ความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมาลัย
4. คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย
5. บทสวดพระมาลัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ มุ่งศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยเฉพาะที่มีการปฏิบัติอยู่ในเขต
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัด
สุราษฎร์ธานี ตามประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย
 - 2.2 องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย

- 2.2.1 องค์ประกอบของการสวดพระมาลัย
- 2.2.2 ขั้นตอนและวิธีการสวดพระมาลัย
- 2.3 ความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมาลัย
 - 2.3.1 ความเชื่อในการฝึกสวดพระมาลัย
 - 2.3.2 ความเชื่อในการสวดพระมาลัย
 - 2.3.3 ความเชื่อในการฟังสวดพระมาลัย
- 2.4 คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย
 - 2.4.1 คุณค่าในการคลายความทุกข์โศก
 - 2.4.2 คุณค่าในการให้คติชีวิต
 - 2.4.3 คุณค่าในการสังคมสัมพันธ์
 - 2.4.4 คุณค่าในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรม
- 2.5 บทสวดพระมาลัย
 - 2.5.1 ที่มาของบทสวดพระมาลัย
 - 2.5.2 ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดพระมาลัย
 - 2.5.3 ลักษณะเนื้อหาของบทสวดพระมาลัย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยได้กำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและผู้บอกข้อมูล

1.1 แหล่งข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้แหล่งข้อมูล 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1.1 แหล่งข้อมูลเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ

1.1.2 แหล่งข้อมูลภาคสนาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากในเขตอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 ผู้บอกข้อมูล ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่

1.2.1 คณะมัลลย์ โดยสัมภาษณ์คณะมัลลย์ในอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งที่ยังคงแสดงการสวดอยู่และหยุดแสดงแล้ว

1.2.2 ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และถ่ายภาพประกอบ โดยดำเนินการเป็นลำดับดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลทั้ง 2 กลุ่มที่สัมภาษณ์ คือ คณะมัลลย์และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย เพื่อสัมภาษณ์และสืบสาวถึงผู้บอกข้อมูลคนอื่น ๆ ต่อไป

2.2 สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลตามข้อ 2.1 โดยการบันทึกในแถบบันทึกเสียง และการจดบันทึกตามที่เห็นเหมาะสมสำหรับข้อมูลนั้น ๆ

2.3 สังเกตการสวดพระมาลัย พร้อมทั้งจดบันทึกการสังเกต บันทึกเสียง บทสวด และถ่ายภาพประกอบในบางตอน

3. วิธีจัดกระทำกับข้อมูล

3.1 ถอดข้อมูลเกี่ยวกับการสวดพระมาลัยที่บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง โดยดำเนินการเป็น 2 ลักษณะคือ ในส่วนที่เป็นบทสวดจะคงอักขรวิธีให้ตรงหรือใกล้เคียงกับที่คณะมัลลย์สวดให้มากที่สุด และในส่วนที่เป็นข้อมูลอื่น ๆ จะเก็บใจความสำคัญในเรื่องนั้น ๆ

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ ทั้งที่ถอดจากแถบบันทึกเสียง และจดบันทึก มาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

3.3 นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหา

4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้า

เสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ และแสดงภาพประกอบในบางตอน

สรุปผล

จากการศึกษาประเพณีสวดพระมัลลย์ของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประวัติความเป็นมาของการสวดพระมัลลย์ องค์ประกอบและการสวดพระมัลลย์ ความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมัลลย์ บทบาทของประเพณีสวดพระมัลลย์ และลักษณะของบทสวดพระมัลลย์ ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมัลลย์ของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี การสวดพระมัลลย์ของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้มีสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน เคยเป็นที่นิยมมากในอดีต ชาวอำเภอไชยาจะมีการสวดพระมัลลย์ในงานศพเท่านั้นจะไม่สวดในโอกาสอื่น ๆ เป็นอันขาด เล่ากันว่าแต่เดิมงานศพแทบทุกงานจะต้องมีการสวดพระมัลลย์ โดยในระยะแรก ๆ พระสงฆ์จะทำหน้าที่เป็นผู้สวดพระมัลลย์ ใช้บทสวดจากหนังสือพระมัลลย์ ในการสวดจะมีพระ 4 รูปถือศาลบัตรบังหน้าขณะสวด แต่การที่พระสงฆ์สวดพระมัลลย์ไม่ถูกแก่พระวินัยนัก เนื่องจากมีพระสงฆ์บางรูปแสดงท่าทางประกอบในขณะสวด ไม่สำรวม ภายหลังฆราวาสจึงทำหน้าที่ในการสวดพระมัลลย์แทน และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหาของบทสวดไปบ้าง โดยผู้สวดจะมีประมาณ 6 - 8 คน มีการนำบทสวดนอกเหนือจากในหนังสือพระมัลลย์มาสวด จึงทำให้เนื้อหาของบทสวดพระมัลลย์จำแนกได้เป็น ส่วนที่เป็นเนื้อหาจากหนังสือพระมัลลย์ซึ่งมักเรียกกันว่า "บทในกาล" และเนื้อหาจากหนังสือพระมัลลย์ มักนำมาจากวรรณคดีไทย นิทานชาดก นิทานพื้นบ้าน รวมทั้งที่คณะมัลลย์ประพันธ์ขึ้นมาเอง ซึ่งบทสวดดังกล่าวเรียกกันว่า "ลำนอก" หรือ "ลำประโลมโลก" แต่ปัจจุบันความนิยมการสวดพระมัลลย์ของชาวอำเภอไชยาเสื่อมความนิยมลง เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป

2. องค์ประกอบและการสวดพระมัลลย์

2.1 องค์ประกอบของการสวดพระมัลลย์ การสวดพระมัลลย์ของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะสวดในโอกาสเดียวเท่านั้นคือในงานศพ โดยสวดหลังจากที่พระสวดแล้ว โดยจะสวดในคืนที่ 3 ของงานศพเป็นต้นไป อาจสวดทุกคืนจนกว่าจะถึงวันเผาศพ หรือสวดในคืนใดก็ได้ตามแต่เจ้าภาพจะสะดวก การไปสวดพระมัลลย์คณะมัลลย์ที่รวมตัวกันเป็นคณะชัดเจนจะไปตามคำเชิญของเจ้าภาพ ในบางโอกาสหากไม่รู้ตัวล่วงหน้าผู้มีความ

สามารถในการสวดพระมาลัยไปพบกันที่งานศพโดยบังเอิญก็อาจรวมตัวกันเป็นคณะมาลัยแล้วสวดพระมาลัยก็ได้ เมื่อไปสวดพระมาลัย คณะมาลัยมักใช้สถานที่ที่พระสวดเป็นที่สวดพระมาลัยด้วย จะตั้งวงสวดใกล้ ๆ โต๊ะหมู่บูชา ใกล้โลงศพ เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของเจ้าภาพมิให้เศร้าโศกต่อการจากไปของผู้ตายมาที่การสวดพระมาลัยแทน คณะมาลัยจะไม่สวดพระมาลัยในที่ที่เห็นว่าไม่เหมาะสม เช่น ที่ตำ ๆ หรือกลางพันดิน เป็นอันขาด บทสวดที่คณะมาลัยนำมาใช้สวดจากแต่เดิมที่สวดเรื่องพระมาลัยล้วน ๆ เปลี่ยนเป็นสวดเรื่องพระมาลัยเพียงเล็กน้อย และนำวรรณกรรมอื่น ๆ มาสวด

2.2 ขั้นตอนการสวดพระมาลัย การสวดพระมาลัยของคณะมาลัยในอำเภอไชยาค่อนข้างเรียบง่าย มีขั้นตอนเพียงเล็กน้อย เริ่มจากเมื่อได้รับเชิญจากเจ้าภาพให้นั่งในที่ที่เจ้าภาพงานศพจัดไว้ให้คณะมาลัยสวดพระมาลัย คณะมาลัยจะไหว้ศพ ไหว้ผีบ้านผีเรือน กราบพระพุทธรูป จุดธูปเทียน รินเหล้า ออกชื่อครุมาลัย จากนั้นจะเริ่มตั้งนมเป็นทำนองของพระมาลัย 3 จบ มีล้านนอกแทรกเพื่อทักทายผู้ฟัง แล้วจะสวดบทสวดจากหนังสือพระมาลัยที่เรียก "บทในกาล" สวดบทไหว้ครุ หลังจากนั้นจะเป็นบทล้านนอก ซึ่งขึ้นอยู่กับคณะมาลัยว่าจะนำบทใดจากเรื่องใดมาสวด จะสวดนานเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้ฟังและคณะมาลัยเอง ในการจบการสวดคณะมาลัยแต่ละคณะจะประพันธ์บทลาเจ้าภาพและผู้ฟังเอาไว้สำหรับสวดลาด้วย

3. ความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมาลัย

3.1 ความเชื่อในการฝึกสวดพระมาลัย เนื่องจากการสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยาใช้สวดเฉพาะในงานศพ แต่เดิมจึงไม่มีนิยมฝึกสวดพระมาลัยที่เป็นบทสวดจากหนังสือพระมาลัยบนบ้านบนเรือน ถือกันว่าไม่เป็นสิริมงคล เป็นเสนียดจัญไรแก่บ้าน ต่อมาภายหลังบทสวดพระมาลัยที่นำมาจากหนังสือพระมาลัยมีบทบาทน้อยลงตามลำดับ ความเชื่อดังกล่าวจึงคลี่คลายไปด้วย ปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวแทบไม่มีเหลืออยู่เลย

3.2 ความเชื่อในการสวดพระมาลัย ผู้สวดพระมาลัยต่างมีความเชื่อว่าการได้สวดพระมาลัยเป็นการบำเพ็ญบุญประการหนึ่ง เพราะเป็นการทำด้วยจิตกุศล เนื่องจากการสวดพระมาลัยไม่มีค่าตอบแทนเป็นทรัพย์สินเงินทอง ผู้สวดทำไปด้วยเจตนาบริสุทธิ์ ผู้ตายจะได้ไปเกิดในสวรรค์ และเจ้าภาพจะได้คลายความเศร้าโศก

3.3 ความเชื่อในการฟังการสวดพระมาลัย ชาวอำเภอไชยาเชื่อว่าการฟังการสวดพระมาลัย ผู้ฟังจะได้านิสงส์เช่นเดียวกับการฟังเทศน์ฟังธรรม

4. คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย ประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีคุณค่าดังนี้

4.1 คุณค่าในการคลายความทุกข์โศก การสวดพระมาลัยมีส่วนอย่างยิ่งในการคลายความทุกข์โศกของเจ้าภาพงานศพ เพราะแขกที่มาร่วมงานจะยังไม่กลับบ้านเพื่ออยู่ฟังการสวดพระมาลัย ทำให้งานศพไม่เจียบเหงา

4.2 คุณค่าในการให้คติชีวิต การสวดพระมาลัยให้คติชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น การเลือกคู่ครอง การทำหน้าที่ของตนให้ถูกต้อง เป็นต้น

4.3 ในการสังคมสัมพันธ์ ประเพณีสวดพระมาลัยจะช่วยให้สมาชิกในคณะมาลัยเองได้พบปะกันในการฝึกซ้อมและในการไปสวดพระมาลัย ทำให้ผู้คนในชุมชนได้มีโอกาสแสดงน้ำใจไมตรีต่อกันได้มากขึ้น

4.4 คุณค่าในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรม การที่คณะมาลัยนำบทสวดจากวรรณคดี นิทานชาดก นิทานพื้นบ้าน มาใช้สวดพระมาลัย ถือว่าเป็นการช่วยอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมด้วยทางหนึ่ง เพราะบทสวดที่มีถ้อยคำไพเราะ เนื้อหาสะท้อนอารมณ์ จะทำให้ผู้ฟังสนใจและจดจำได้

5. บทสวดพระมาลัย บทสวดพระมาลัยที่คณะมาลัยชาวอำเภอไชยาใช้ในการสวดพระมาลัย มีลักษณะดังนี้

5.1 ที่มาของบทสวด บทสวดที่คณะมาลัยใช้แต่เดิมนำมาจากหนังสือพระมาลัย ค่อมานำมาจากวรรณคดีไทยเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จัก ได้แก่ ขุนช้างขุนแผน สุนทรภู่ อีเหนา รามเกียรติ์ เป็นต้น จากนิทานชาดก ได้แก่ โคบุตร จันทโครบ สุบิน เป็นต้น นอกจากนี้ยังนำมาจากวรรณกรรมที่แต่งขึ้นเองในห้องถิ่นและที่เป็นกลอนสดด้วย

5.2 ลักษณะคำประพันธ์ ลักษณะคำประพันธ์ของบทสวดพระมาลัยที่นำมาจากวรรณกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่นิยมใช้คำประพันธ์คงตามแบบอย่างเดิมของวรรณกรรมนั้น ๆ สำหรับบทสวดที่คณะมาลัยแต่งขึ้นเองจะไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์

5.3 ลักษณะเนื้อหาของบทสวดพระมาลัย คณะมาลัยจะนำบทสวดที่เป็นบทไหว้ครู มีเนื้อหาาระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย บิคา มารดา ครูอาจารย์ มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระมาลัยเทพเดระ ซึ่งมีฤทธิ์สามารถไปโปรดสัตว์นรก ไปสวรรค์ รวมทั้งได้พบพระศรีอารีย์ เนื้อหาเกี่ยวกับนรก และสวรรค์ บาปบุญคุณโทษ หลักธรรมของพุทธศาสนา เนื้อหาเกี่ยวกับความรักของชายหญิง และเนื้อหาให้ความมั่นใจ มาใช้ในการสวดพระมาลัย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรส่งเสริมให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นนี้และท้องถิ่นต่าง ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น ก่อนที่บุคคลผู้มีความรู้ความสามารถจะล้มหายตายจากไป ทำให้สืบค้นข้อมูลได้ยาก โดยการบันทึกไว้ในลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นภาพ และเป็นเสียง เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาและสืบค้นต่อไป

1.2 ควรส่งเสริมให้เยาวชนที่กำลังศึกษาวิชาเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ศึกษางานวิจัยนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดความรู้ เห็นคุณค่า มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดแนวคิดในการอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีของท้องถิ่นของตนต่อไป

1.3 ควรนำแนวคิด ข้อเตือนใจ และหลักธรรมคำสอนที่สอดแทรกอยู่ในบทสวดพระมาลัย เผยแพร่ เพื่อผู้สนใจจักได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

1.4 ควรจะได้นำเอาผลจากการศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา ไปประสานกับความรู้ที่ได้จากการศึกษาวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้ เพื่อจะได้ทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นนี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ยิ่งในการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาสังคมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรจะได้มีการศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยในประเด็นเฉพาะด้านให้ลุ่มลึก เช่น ความเชื่อในการสวดพระมาลัย แนวคิดที่ปรากฏในบทสวดพระมาลัย ภาพสะท้อนทางสังคม และวัฒนธรรมที่ปรากฏในการสวดพระมาลัย เป็นต้น

2.2 ควรจะได้มีการวิจัยเกี่ยวกับประเด็นอื่น ๆ ของชาวบ้านในท้องถิ่นนี้และท้องถิ่นอื่น ๆ ให้กว้างขวางต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อัดถากร และธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์. "ความเชื่อ," ใน ภาษาไทย 8. หน้า 662 - 664. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2531.
- เชมชาติ เทพไชย. "การสำรวจชุดค่านิยมและศึกษาทางด้านโบราณคดีเพื่อหาหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องศรีวิชัย," ใน รายงานการสัมมนาเรื่องประวัติศาสตร์โบราณคดีศรีวิชัย. บรรณาธิการโดย สิววัฒน์ แน่นหนา. หน้า 187 - 191. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เศ, 2525.
- จันทร์จิรายุ รัชนี้, หม่อมเจ้า. "ศรีวิชัยที่ไชยา," ใน สัมมนาประวัติศาสตร์สุราษฎร์ธานี. หน้า 53 - 70. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2527.
- จำเริญ แสงดวงแข. โลกทรรศน์ชาวไทยภาคใต้ที่ปรากฏในเพลงกล่อมเด็ก. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2523.
- จิราภรณ์ ภัทรภาณุภัทร. สถานภาพการศึกษาเรื่องคติความเชื่อของไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2523.
- เจษฎ์ ปรีชานนท์. พระมัลลยกลอนสวด. พิษณุโลก : วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม, 2529. อักสำเนา.
- ชวน เพชรแก้ว. "วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้กับสังคม," ใน ศรีวิชัย. บรรณาธิการโดยชวน เพชรแก้ว. หน้า 119. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2534.
- ชวน เพชรแก้ว และสบาย ไสยรินทร์. สุราษฎร์ธานีของเรา. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2534.
- ครุณี คำเจริญ. การศึกษาเรื่องพระมัลลยในอำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา. ปริญญาโท กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537. ถ่ายเอกสาร.
- ธรรมทาส พานิช. "วิหารพราหมณ์เมืองไชยา," ใน สัมมนาประวัติศาสตร์สุราษฎร์ธานี. หน้า 71. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2527.
- ธราพงศ์ ศรีสุชาติ. "ไชยา : ชุมชนโบราณ," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, 2529.

- ธวัช บุณโณทก. "ความเชื่อพื้นบ้านอันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในสังคมอีสาน," ใน วัฒนธรรมพื้นบ้าน
: คติความเชื่อ. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์โตร์, 2528.
- ประทุม ชุ่มเพ็งพันธ์. "ไชยา : อำเภอบึง," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529
เล่ม 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- _____. "บ้านคอน - สุราษฎร์ธานี," ใน สัมมนาประวัติศาสตร์สุราษฎร์ธานี.
หน้า 135. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2527.
- ปราณี ศรีทอง และคนอื่น ๆ. ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของชาวสุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี
: วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2526.
- ปรีชา นุ่นสุข. "สวดมาลัย," ใน ชีวิตไทยบักซ์ใต้ ชุดที่ 3. หน้า 71. บรรณาธิการโดย
ชวน เพชรแก้ว. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2523.
- พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์ และปรีชา นุ่นสุข. "ศาสนาและความเชื่อต่าง ๆ ของชุมชนโบราณ
ในภาคใต้," ใน รายงานการสัมมนาเรื่องประวัติศาสตร์ - โบราณคดีศรีวิชัย.
หน้า 110 - 126. บรรณาธิการโดย สีหวัฒน์ แหม่นหนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พิณเณศ, 2525.
- พุทธทาสภิกขุ. "ศรีวิชัยคืนชีพ," ใน อาจารย์บุชาท่านอาจารย์พุทธทาสภิกขุ. กรุงเทพฯ :
กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2536.
- พูนพิศมัย คีศกุล, หม่อมเจ้า. พิธีของทุกคน. กรุงเทพฯ : เกษมบรรณกิจ, 2504.
- ภิญโญ จิตต์ธรรม. ความเชื่อ. สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, 2522.
- วัฒนา ณ นคร. ลักษณะร่วมของเรื่องพระมาลัยในวรรณกรรมพื้นบ้านและพระมาลัยคำหลวง.
วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526. อัดสำเนา.
- วินัย สุกใส. "วรรณกรรมพุทธศาสนาในชุมชนรอบทะเลสาบสงขลา," ใน สังคมวัฒนธรรม
รอบทะเลสาบสงขลา. พัทลุง : โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม, 2532.
- ศึกษาธิการอำเภอยะยา, สำนักงาน. ข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ 2536. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานศึกษาธิการอำเภอยะยา,
2536.

- สมเกียรติ ตันสกุล. ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้ : กรณีศึกษาประเพณีการทำขวัญ. สุราษฎร์ธานี : วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี, 2533. อัดสำเนา.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์, 2536.
- สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์. "วรรณกรรมท้องถิ่นภูเก็ต," ใน การเก็บข้อมูลวัฒนธรรมเพื่อการวิจัย. สุราษฎร์ธานี : ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2534.
- สุธีวงศ์ พงศ์ใหญ่. "ความเชื่ออันเนื่องแต่ลัทธิศาสนาของชาวใต้," ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- _____. วรรณคดีวิเคราะห์. สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, 2524.
- สุนิตย์ วงศ์หลาย. การศึกษาวรรณกรรมเรื่องพระมาลัยที่ปรากฏในภาคใต้. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2532. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัทธา สุภาพ. สังคมและวัฒนธรรม ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สุภาพร มากแจ้ง. มาเลเยยเหตุเดวรรตฤ : การตรวจสอบชำระและการศึกษาเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูธนบุรี, 2521.
- สุราษฎร์ธานี, สำนักงานจังหวัด. รายงานกิจกรรมประจำปี 2504. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2504.
- _____. สุราษฎร์ธานี. สุราษฎร์ธานี : สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2527.
- อนุমানราชธน, พระยา. ประเพณีเนื่องในการเกิดและประเพณีเนื่องในการตาย. โดยเสฐียรโกเศศ(นามแฝง). กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2505.
- _____. ประเพณีเรื่องแต่งงานบ่าวสาวของไทย. โดยเสฐียรโกเศศ(นามแฝง). พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2501.
- อินทบัญญัติจารย์, พระครู. (พระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ). แนวสังเขปของโบราณคดีรอบอ่าวบ้านดอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2493.

อุดม นิปรียาย. "ดินแดนไทยภาคใต้," วิชา. 2(1) : 27 ; มิถุนายน - กันยายน
2519.

บุคคลานุกรม

กิมส่วน พรหมเจียม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2537.

ชัย พรอมสีทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สวนโมกขพลาราม อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2537.

เงิน มีช้าง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 26 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

จ้วน ธีรฤฎาญจน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 75 หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่ง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538.

จาร์ส รักเหล็ก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

จาร์ญ คักก็จันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติยะโฮง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2538.

จิบ สีอ้อย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 129 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

ฉาบ กรทิพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 6 ตำบลป่าเว อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

- ชม จุลแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 18 หมู่ที่ 2 ตำบลโม่ถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- ชัย ประตู่ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 80 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- ชุบ ประตู่ใหญ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- เชย หนูแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 21 หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2537.
- ซ้าย ชูศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 43 หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2537.
- ควง บุญกันภัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 80 หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2537.
- ค้วง อินทเจ้า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 62 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- ถนนอม กรทิพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อรามร์ศม์ ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 125 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.

- ธรรมทาส พานิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 278 ตำบลตลาด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537.
- นอบ บัวชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 95 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- น้อม มานิต, พระปลัด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดपालิโยก หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- บุญนำ ทองสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- ประชา ชูเทพย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 17 หมู่ที่ 3 ตำบลเวียง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2537.
- พัลลภ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 1 ตำบลเวียง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- มณฑา สุกแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 109 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- มี คงอิก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- มุล ชูคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.

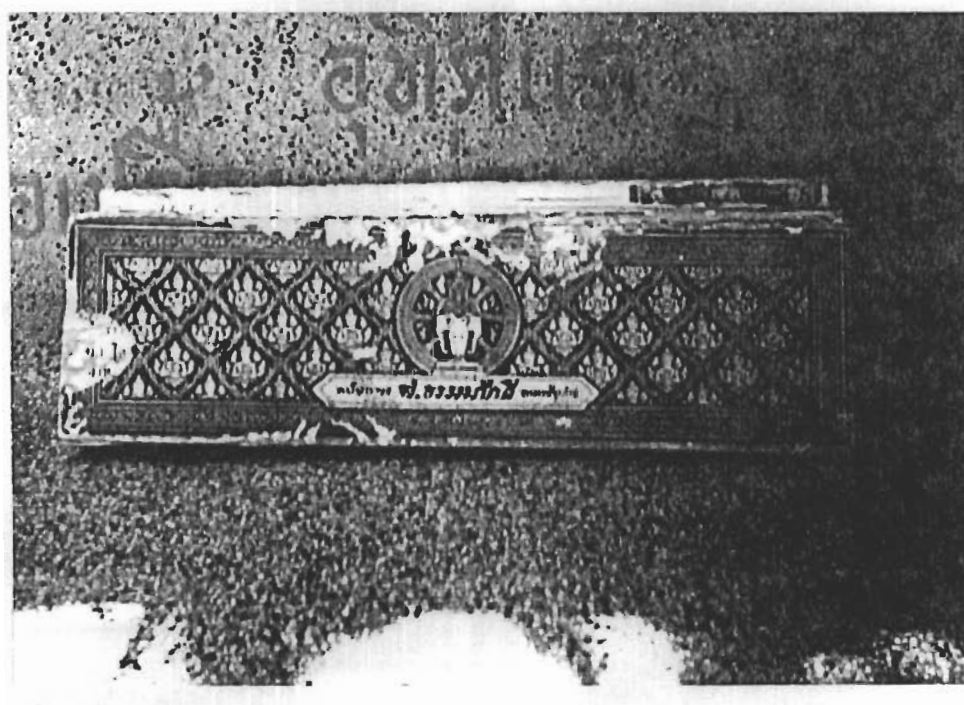
- ย้วน โกวัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 55
หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม
พ.ศ. 2538.
- ยาน ชูแนม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 469
หมู่ที่ 1 ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม
พ.ศ. 2537.
- เยื่อน ทิมปะนา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 39
หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม
พ.ศ. 2538.
- รอด สองแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 20
หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม
พ.ศ. 2538.
- รอบ ศรีทองคง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 27/1
หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม
พ.ศ. 2538.
- เรียง เรื่องสำเร็จ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 56/3
ถนนชนเกษม อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม
พ.ศ. 2537.
- เรียม ผอมคลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 25
หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม
พ.ศ. 2538.
- ละเมียด ทิพย์ธารัตน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2
หมู่ที่ 3 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 5 มีนาคม
พ.ศ. 2538.

- ละออง แซ่หลี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 106 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2537.
- ละออง สารหนู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 133 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- เลียบ เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- วาศ เชียงสมอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 32 หมู่ที่ 3 ตำบลเวียง อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2537.
- วาส เวชเตง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- วิศิษฐ์ รักษาพรหมณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 145/1 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- วุฒิ นาคเมือง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 1 ตำบลเลม็ด อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2538.
- สมนึก จันทรจินดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 14 หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2537.

- สมบูรณ์ ทองสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- สว่าง คงเทพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 69 หมู่ที่ 5 ตำบลเวียง อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- สว่าง ศรีรักษา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2537.
- สำรวย ศรีสมัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 30 หมู่ที่ 2 ตำบลโมถ่าย อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- สุจิตร์พชมคุณ (พร้อม สุจิตโต), พระครู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดपालิไลยก์ หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- เสงี่ยม จันทรจินดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 14 หมู่ที่ 5 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2537.
- เที่ยง นิลเอี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 130 หมู่ที่ 4 ตำบลเลม็ด อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2538.
- อุทัย บุญจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้วงชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 40 หมู่ที่ 4 ตำบลป่าเว อำเภอยะโฮง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2538.

โอรส เสมรอด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, อร่ามรัศมี ค้างชนะ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 4 ตำบลตลาด อำเภอยะยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2537.

ภาคผนวก

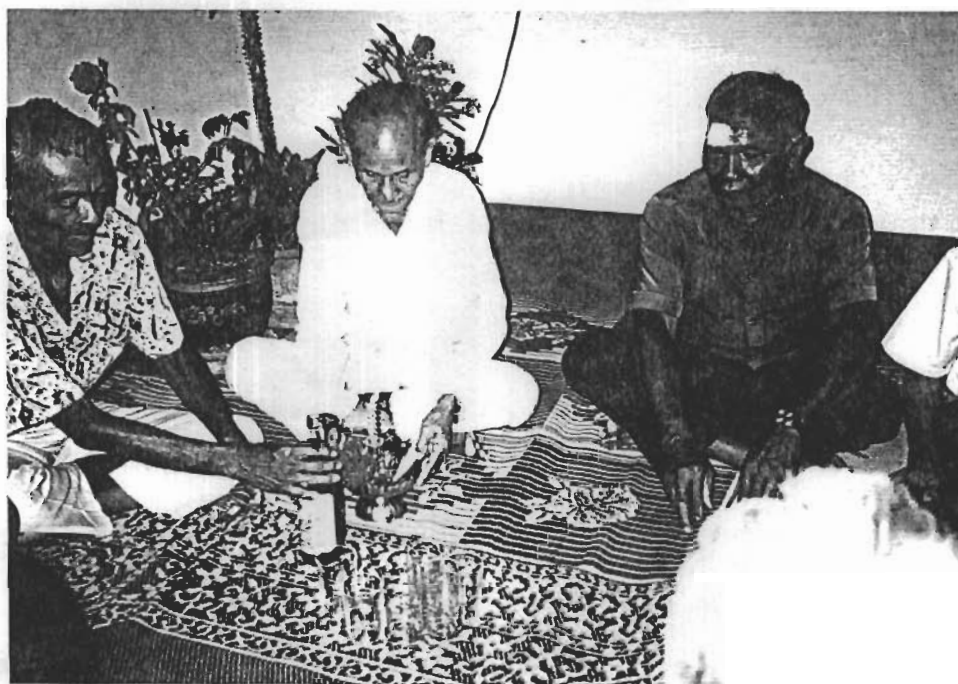
ภาพประกอบ 1 หนังสือพระมาลัยฉบับ ส.ธรรมภักดี อยู่ที่วัดपालิโดยกั คำบลเลม็ด อำเภอ
ไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพประกอบ 3 เนื้อหาภายในหนังสือพระมัลลย์ฉบับ ส.ธรรมภักดี บางหน้าพิมพ์ภาพ 4 สี

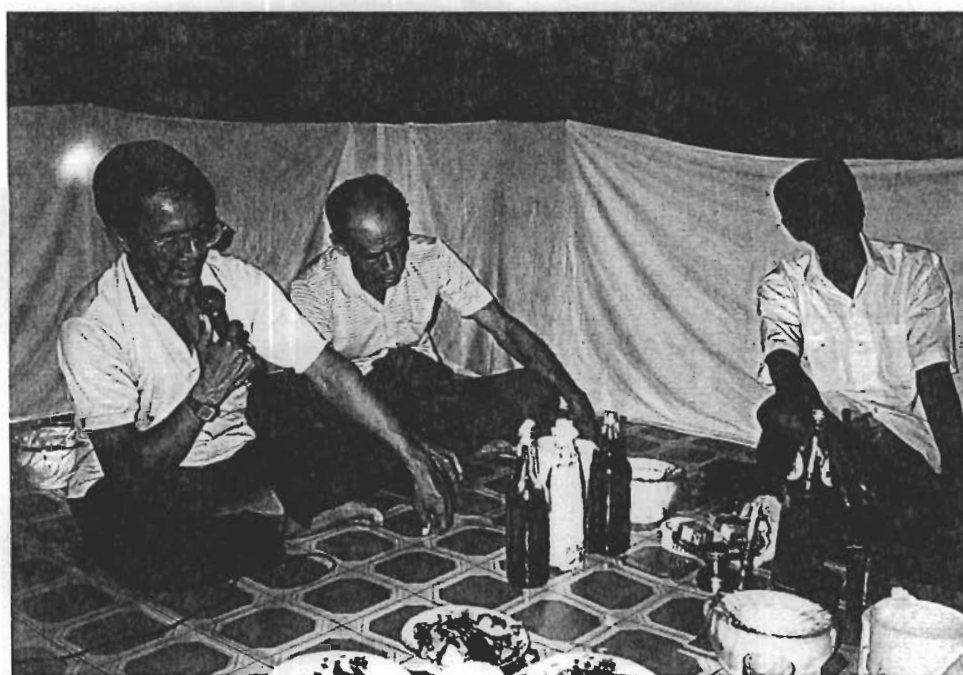
ภาพประกอบ 4 คณะมัณฑนศิลป์จะตั้งวงสวดพระมาลัยใกล้โรงศพเสมอ

ภาพประกอบ 5 หัวหน้าคณะมาลัยทำพิธีไหว้ครูก่อนเริ่มการสวดพระมาลัย

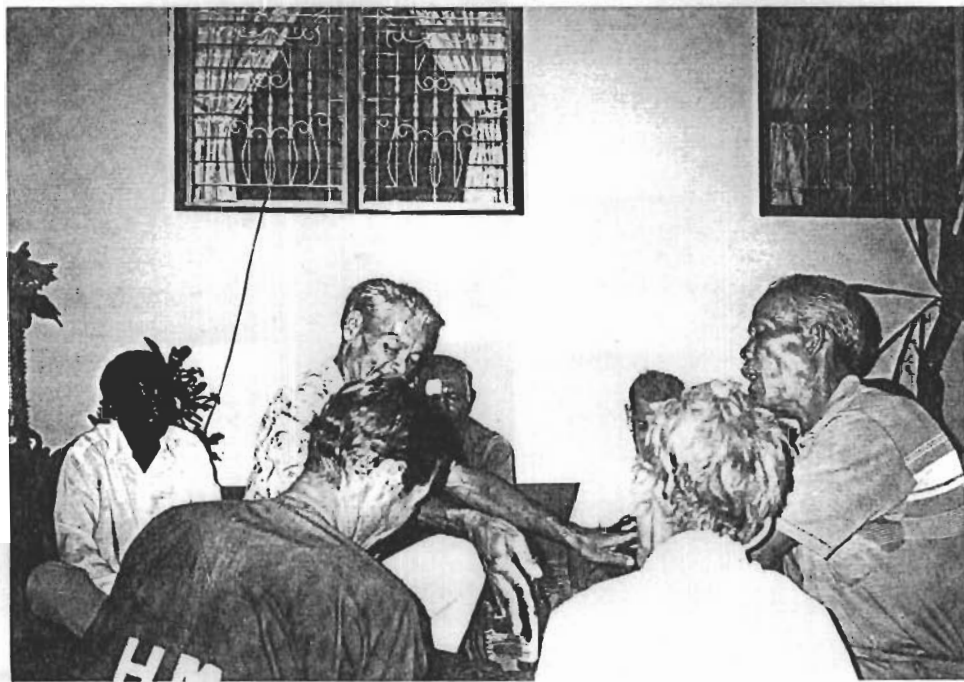
ภาพประกอบ 6 เจ้าภาพจะนำอาหารและเครื่องดื่มต่าง ๆ มาเลี้ยงรับรองคณะมาลัย

ภาพประกอบ 7 ลูกคู่คณะมอญขณะสวดพระมอญ

ภาพประกอบ 8 ผู้สวดพระมาลัยจะแสดงท่าทางประกอบให้สอดคล้องกับเนื้อหาของสวดพระมาลัย

ภาพประกอบ 9 ผู้สวดพระมาลัยจะ ร่ำร่ำตามบทบาทของเนื้อเรื่องที่น่ามาสวด หากเป็นบทผู้หญิง ก็จจะร่ำร่ำให้อ่อนช้อยสมจริง

ภาพประกอบ 10 ขณะมาลัยจะให้ผู้สวดแต่ละคนผลัดเปลี่ยนกันแสดงท่าทางประกอบตามท้องเรื่อง
ที่นำมาใช้สวด

ภาพประกอบ 11 บรรยากาศขณะมีการสวดพระมาลัย แยกที่มาร่วมงานศพจะจับกลุ่มนั่งตามสบาย
ใกล้ ๆ คณะมาลัย

การศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

ของ

อร่ามรัศมี คิ้วงชนะ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2538

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย ความเชื่อที่เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย และบทสวดพระมาลัย ใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์คณะมาลัยในอำเภอไชยา ทั้งที่ยังคงแสดงการสวดอยู่และหยุดสวดแล้ว ตลอดจนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการสวดพระมาลัย ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งสังเกตการสวดพระมาลัยในอำเภออื่น แล้วเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ประวัติความเป็นมาของการสวดพระมาลัย พบว่าการสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยา มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและเป็นที่ยอมรับกันมากในอดีต การสวดพระมาลัยในท้องถิ่นนี้มีการสวดเฉพาะในงานศพเท่านั้น โดยจะสวดในตอนกลางคืนหลังจากพระสงฆ์สวดพระอภิธรรมเสร็จแล้ว แต่เดิมพระสงฆ์เป็นผู้ทำหน้าที่สวดพระมาลัยภายหลังฆราวาสทำหน้าที่สวดแทน แต่ปัจจุบันนี้สภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนไป ตลอดจนนวัตกรรมสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทในสังคมมากขึ้น จึงส่งผลให้ประเพณีสวดพระมาลัยของชาวอำเภอไชยาเสื่อมความนิยมลงไปมาก

องค์ประกอบและการสวดพระมาลัย คณะมาลัยชาวอำเภอไชยามีคณะละ 6 - 8 คน มีทั้งคณะที่เป็นผู้ชายล้วน เป็นผู้หญิงล้วน และมีทั้งผู้ชายและผู้หญิงในคณะเดียวกัน การเรียกชื่อคณะมาลัยจะเรียกตามภูมิลำเนาของคณะมาลัย ซึ่งอาจเป็นชื่อหมู่บ้านหรือตำบลก็ได้ คณะมาลัยจะไปสวดพระมาลัยในงานศพตามคำเชิญของเจ้าภาพ โดยมากจะเริ่มสวดตั้งแต่คืนที่ 3 เป็นต้นไป คณะมาลัยอาจสวดทุกคืนหรือบางคืนก็ได้ สถานที่ที่คณะมาลัยสวดพระมาลัยมักเป็นสถานที่เดียวกับที่พระสงฆ์สวดพระอภิธรรมขึ้นตอนในการสวดพระมาลัยไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพียงจุดธูปเทียนออกชื่อครุตั้งนม 3 จบ สวดบทบูชาพระมาลัย จากนั้นจะสวดบทใดก็ได้ตามความถนัดของคณะมาลัยแต่ละคณะ โดยมากคณะมาลัยจะใช้บทสวดที่นำมาจาก

วรรณคดีไทย นิทานชาดก นิทานพื้นบ้าน และบทสวดที่คณะมาลัยคิดแต่ง
ขึ้นเอง

ความเชื่อเกี่ยวกับการสวดพระมาลัย แต่เดิมคณะมาลัยนำบทสวด
มาจากหนังสือพระมาลัย ผู้ฝึกสวดจะต้องฝึกนอกบ้านเพราะถือว่าการฝึก
ในบ้านจะไม่เป็นสิริมงคล ต่อมาเมื่อนำบทนอกเหนือจากบทสวดจาก
หนังสือพระมาลัยมาใช้สวดแทนเรื่องพระมาลัย ความเชื่อและข้อห้าม
ดังกล่าวจึงคลี่คลายลง คณะมาลัยต่างมีความเชื่อว่าการสวดพระมาลัยเป็น
การบำเพ็ญบุญประการหนึ่ง ผู้ที่ฟังสวดพระมาลัยก็มีความเชื่อว่าการได้ฟัง
การสวดพระมาลัยจะได้บุญด้วยเช่นกัน

คุณค่าของประเพณีสวดพระมาลัย พบว่ามีส่วนสำคัญในการคลาย
ความทุกข์โศกของเจ้าภาพงานศพ ให้คติชีวิต มีคุณค่าด้านสังคมสัมพันธ์
และมีคุณค่าในการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมด้วย

บทสวดพระมาลัย พบว่ามีที่มาจากหนังสือพระมาลัย จากวรรณกรรม
อื่น ๆ และเป็นกลอนสดที่คณะมาลัยคิดแต่งขึ้นเอง บทสวดที่คณะมาลัยนิยมใช้ใน
ปัจจุบันคือบทสวดนอกเหนือจากหนังสือพระมาลัยซึ่งไม่มีรูปแบบฉันทลักษณ์ชัดเจน
เนื้อหาในบทสวดพระมาลัยมีหลายลักษณะ เช่น เกี่ยวกับนรก - สวรรค์
แนวทางในการดำรงชีวิต ความรักของชาย - หญิง ไซยศาสตร์ การชม
ธรรมชาติ เป็นต้น

A STUDY OF THE TRADITION OF THE *PHRA MALAI* RECITATION
IN AMPHOE CHAIYA, CHANGWAT SURAT THANI

AN ABSTRACT
BY
ARAMRAT DUANGCHANA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Art degree in Thai Studies
Srinakharinwirot University, Southern Campus
May 1995

This is a study of the tradition of the *Phra Malai* recitation done by the villagers of Amphoe Chaiya, Changwat Surat Thani in terms of its origins, elements, related beliefs, values, and the verses in the recitation. The field work for the study was conducted by the researcher who interviewed members of the *Phra Malai* troupes in Amphoe Chaiya which are either still operative or inoperative. Residents of Surat Thani knowledgeable in the *Phra Malai* were also consulted. Observations of the recitations were made on various funeral occasions. The results of the study were presented using the descriptive analysis technique.

The *Phra Malai* recitation was popular in the past. The recitation of the *Phra Malai* in this area is strictly confined to the funeral ceremony, normally held at night after the incantation of Buddhist prayers by the monks. Formerly, the *Phra Malai* was conducted by Buddhist monks. Later it has been taken over by laymen. Present day's socio-economic changes and the intrusion of technology play a part in the decreasing popularity of the *Phra Malai* of the people in Amphoe Chaiya.

As for elements of the *Phra Malai*, there are six to eight members of a troupe, some of which consist of males only, while other troupes are females only, and still others are a mixture of males and females. A troupe is named after a village or Tambon from which the members of the troupe come. The troupe will perform the recitation on the invitation of the hosts. The recitation is performed on the third night after the death, or it may be done every night or any night. The place of recitation is the same place where incantations of Buddhist monks are performed. The procedure in the recitation is not complicated. It consists of the lighting of a candle while reciting the names of teachers and the *Namo* verses three times. It then proceeds with the recitation of the *Phra Malai* of any verses in accordance with each troupe's

preference. Most verses are taken from Thai literature, the *Jataka* tales, and folk tales. Some verses are composed by the members of the troupe.

As for the beliefs regarding the recitation, it is believed that originally the verses were taken from the *Phra Malai* texts. Apprentices for the recitation had to train the art outside the house for fear of bad omen. Later when newly composed verses were used, the strength of such beliefs was weakened. Members of the troupe believe that recitation of the *Phra Malai* is one way of making merit. Audiences at the recitations also hold the same belief.

The recitation of the *Phra Malai* has its value in relieving the sorrow of the funeral's hosts. It teaches life's moral precepts, provides social relations, preserves and propagates literary work.

The *Phra Malai* verses are taken from the *Phra Malai* texts and other literary works. They also come from the troupe's composition. The verses which are popularly used at the recitation are the composed ones which have no fixed and clear-cut poetic forms. The themes in the verses are about hell, paradise, guidelines for life, love between man and woman, superstition, and the appreciation of nature.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางอร่ามรัศมี ชื่อสกุล ค้างชนะ

เกิดวันที่ 13 เดือนตุลาคม

พุทธศักราช 2503

สถานที่เกิด

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

30/2 ถนนคอนนถ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 5

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2520 ม.ศ.3 โรงเรียนราชินีบน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2522 ม.ศ.5 โรงเรียนราชินีบน กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2525 คบ. (วิชาเอกภาษาไทย) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2538 ศศ.ม. (วิชาเอกไทยคดีศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา